

ΠΡΟΤΑΣΗ

Κριτική Αρθρογραφία και Νομολογία

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Καθορισμός ορίου προϋπολογισμού δαπάνης μελετών έργων και υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, των Συνδέσμων τους, των Νομικών τους Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, των Ιδρυμάτων τους και των ΔΕΥΑ του ν. 1069/1980 και του ν. 890/1979, πέραν του οποίου απαιτείται θεώρηση από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία ύστερα από γνώμη τεχνικού συμβουλίου

Φαρμακευτική κάλυψη των ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων

THE INTERNATIONAL ENVIRONMENT

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Όραμα- Στρατηγική- Ηγεσία. Πως μία πρώην Κοινότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έδειχνε με πείσμα, εδώ και χρόνια, το δρόμο της ανάπτυξης και της καινοτομίας σε όλη τη κρατική διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση

Νικόλαου Παπαθεοδώρου

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις: Ο «αδύναμος κρίκος» που επωμίζεται το βάρος του νομοθετικού χάους. Η περίπτωση των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων μέσα από το βλέμμα τριών υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου

Αριστοτέλης Μαρκαντώνης, Άννα Δαφνά και
Αθανασία Κοντοχρήστου

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

A. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΣΤΕ 774/ 2015

B. ΕΝΝΟΙΑ ΕΚΚΡΕΜΟΥΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

ΝΣΚ 146/ 2016

πρ ΟΤΑ ση

Διμηνιαία Επιθεώρηση για την Τοπική Αυτοδιοίκηση Κριτική Αρθρογραφία και Νομολογία

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Θ. ΜΑΥΡΙΚΑΣ

Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ε.τ.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΥΛΗΣ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΛΑΧΟΥ

Πολιτικός Επιστήμων,
Εμπειρογνώμων Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΚΙΜΩΝ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών & Δ.Α.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΔΙΚΑΚΗΣ

Προϊστάμενος Τμήματος Τεχνικών Υπηρεσιών,
Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών & Δ.Α.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΛΑΝΗΣ

Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών & Δ.Α.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΟΥ

Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών & Δ.Α.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΝΑΣΑΙΝΑ

Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών & Δ.Α.

DTP

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΗΣ

ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΙΣΤΟΤΟΠΟΥ

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΚΙΜΩΝ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ

www.diplous-autodioikisi.gr

ΤΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΑΘΗΝΑ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

info@diplous-autodioikisi.gr

ISSN

2459- 4172

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΡΘΡΩΝ, ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ.....	viii
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ	viii
ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ.....	179
Όραμα- Στρατηγική- Ηγεσία. Πώς μια πρώην Κοινότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έδειχνε με πείσμα, εδώ και χρόνια, το δρόμο της ανάπτυξης και της καινοτομίας σε όλη τη κρατική διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση	179
Αποκεντρωμένες Διοικήσεις: Ο «αδύναμος κρίκος» που επωμίζεται το βάρος του νομοθετικού χάους.....	185
Η περίπτωση των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων μέσα από το βλέμμα τριών υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου	185
Σχέδιο Νόμου περί Πολιτείας και Διοικήσεως των Δήμων.....	192
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	237
Α. Δημοτική Φορολογία.....	237
ΣτΕ 774/ 2015.....	237
Β. Έννοια Εκκρεμούς υπόθεσης.....	240
ΝΣΚ 146/ 2016	240
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ.....	246
THE INTERNATIONAL ENVIRONMENT.....	251

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ- ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2016

Αγοραιοποίηση, δημόσιες υπηρεσίες και η πόλη: η δυνατότητα για τα αντικινήματα τύπου Polanyi, Αρθρογραφία, Mildred E Warner και Judith Clifton, σελ. 127

Ακυρωτικές διαφορές, Τηλεπικοινωνίες και χορήγηση άδειας κατασκευής κεραιάς σταθμού ξηράς. Η παρ. 1 του άρθρου 67 του ν. 3431/2006, κατά την οποία οι αποφάσεις της ΕΕΤΤ υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς ενώπιον του ΣτΕ υποθέσεις. Η διάταξη αυτή αντίκειται στο Σύνταγμα, όσον αφορά τις διαφορές που ανακύπτουν από την απ' ευθείας προσβολή κανονιστικών αποφάσεων της ΕΕΤΤ και τη μετατροπή τους από ακυρωτικές σε διαφορές ουσίας. Οσον αφορά όμως τις ατομικές αποφάσεις της ΕΕΤΤ, η συνταγματικότητα ή μη της μετατροπής των διαφορών από ακυρωτικές σε ουσίας εξετάζεται κατά περίπτωση, ΣτΕ ολ 3919/ 2010, σελ. 160

Αναδρομικός διορισμός- αποζημίωση, Ευθύνη του Δημοσίου σε αποζημίωση κατά το άρθρο 105 του ΕισΝΑΚ. Απαιτείται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παράνομης πράξης ή παράλειψης και της επελθούσας ζημίας. Σε τι συνίσταται η συμμόρφωση της Διοίκησης προς ακυρωτική απόφαση του ΣτΕ ή του Διοικητικού Εφετείου. Αν η παράνομη πράξη έχει εφαρμοσθεί μέχρι την έκδοση της νεότερης νόμιμης πράξης, εξακολουθεί να υφίσταται ο αιτιώδης σύνδεσμος. Αν το Δημόσιο αρνηθεί να προσλάβει υποψήφιο και η άρνηση αυτή ακυρωθεί δικαστικά, ο διορισθείς αναδρομικά στην επίμαχη θέση δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση ίση με το σύνολο των αποδοχών που θα είχε εισπράξει αν είχε αναλάβει πράγματι υπηρεσία από την ημερομηνία του αναδρομικού διορισμού, εφόσον

αποδεχθεί το διορισμό του, άλλως επέρχεται διάσπαση του αιτιώδους συνδέσμου. Ορθά κρίθηκε ότι δεν στοιχειοθετείται ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση, εφόσον η ζημία οφείλεται τελικώς στην άρνηση αναλήψεως υπηρεσίας και στη νόμιμη ανάκληση της πράξης διορισμού, ΣτΕ 4228/ 2015, σελ. 157

Ανάκληση Διοικητικών Πράξεων, Η Διοίκηση είχε υποχρέωση να εξετάσει την αίτηση της αιτούσας, με την οποία η τελευταία, μετά και την έκδοση ακυρωτικής απόφασης του ΣτΕ, ζήτησε την εκκαθάριση του συνόλου της υπόθεσης, ΣτΕ ολ 94/ 2013, σελ. 103

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις: Ο «αδύναμος κρίκος» που επωμίζεται το βάρος του νομοθετικού χάους. Η περίπτωση των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων μέσα από το βλέμμα τριών υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, Αρθρογραφία, Αριστοτέλης Μαρκαντώνης, Άννα Δαφνά και Αθανασία Κοντοχρήστου , σελ. 185

Αφιέρωμα: Πρόσβαση πολιτών στα δημόσια έγγραφα, ΑΠΔΠΧ 73/ 2010, σελ. 5

Αφιέρωμα: Πρόσβαση πολιτών στα δημόσια έγγραφα, ΑΠΔΠΧ 90/ 2009, σελ. 62

Αφιέρωμα: Πρόσβαση πολιτών στα δημόσια έγγραφα, Γν ΝΣΚ 13/ 2016, σελ. 70

Αφιέρωμα: Πρόσβαση πολιτών στα δημόσια έγγραφα, Εισαγγελική παραγγελία για χορήγηση δημοσίων εγγράφων και υποχρέωση συμμόρφωσης της διοίκησης, ΕγκΕισΑΠ 6/2006, σελ. 51

Αφιέρωμα: Πρόσβαση πολιτών στα δημόσια έγγραφα, Το δικαίωμα του πολίτη να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων. Ναι μεν δεν προϋποτίθεται η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος, πλην όμως απαιτείται εύλογο ενδιαφέρον του πολίτη, ΣτΕ 1214/2000, σελ. 42

Αφιέρωμα: Πρόσβαση πολιτών στα δημόσια έγγραφα, ΟΤΑ και πειθαρχικά παραπτώματα των αιρετών οργάνων. Απαράδεκτως προσβάλλεται η απόφαση του Γενικού Γραμματέα (πρώην κρατικής) Περιφέρειας, αφού ενσωματώθηκε στην απόφαση επί της ενδικοφανούς προσφυγής. Οι ΟΤΑ οφείλουν να παρέχουν στους ενδιαφερόμενους πρόσβαση σε στοιχεία σχετικά με τις μεταδημοτεύσεις, προκειμένου να κατατεθούν ενστάσεις που αφορούν τις εκλογές. Μέλος δημοτικού συμβουλίου ή υποψήφιος δήμαρχος ή δημοτικός σύμβουλος είναι «ενδιαφερόμενος» για την πρόσβαση στα ανωτέρω έγγραφα. Οι σχετικές αιτήσεις των ενδιαφερομένων δεν απαιτείτο να αναφέρουν τα ονόματα των δημοτών που είχαν μεταδημοτεύσει παρανόμως και τα σχετικά στοιχεία, ΣτΕ ολ 94/2013, σελ. 44

Δημοτική Φορολογία, Φόρος Ηλεκτροδοτούμενων Ακινήτων. Μετά την κατάργηση και συγχώνευση δήμων και κοινοτήτων, οι κανονιστικές αποφάσεις των καταργούμενων ΟΤΑ περί καθορισμού συντελεστών δημοτικών φόρων εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την επανεξέτασή τους από το νέο δήμο εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Ο νέος δήμος μπορεί να αποφασίσει την επιβολή ενιαίου συντελεστή σε όλες τις δημοτικές ή τοπικές κοινότητες, αλλά εντός των τασσόμενων από τον τυπικό νόμο ορίων για το ύψος αυτού, ΣτΕ 774/2015, σελ. 237

Διοικητικά Θέματα, Αναγνώριση προϋπηρεσίας εκτός δημοσίου τομέα- πδ 69/2016 (Α' 127), σελ. 167

Διοικητικά Θέματα, Δαπάνες μετακινούμενων εντός κι εκτός επικράτειας, σελ. 23

Διοικητικά Θέματα, Διαφάνεια-Αξιοκρατία και αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης (ν. 4369/2016, Α' 33), σελ. 110

Διοικητικά Θέματα, Καθορισμός ορίου προϋπολογισμού δαπάνης μελετών έργων και υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, των Συνδέσμων τους, των Νομικών τους Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, των Ιδρυμάτων τους και των ΔΕΥΑ του ν. 1069/1980 και του ν. 890/1979, πέραν του οποίου απαιτείται θεώρηση από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία ύστερα από γνώμη τεχνικού συμβουλίου, σελ. 246

Διοικητικά Θέματα, Κρατήσεις υπέρ Μ.Τ.Π.Υ. μετά την ισχύ του Ν. 4354/201, σελ. 70

Διοικητικά Θέματα, Κοπή δένδρων σε κοινόχρηστους χώρους της πόλης ή οικισμού, σελ. 23

Διοικητικά Θέματα, Οδηγός ορθής διοικητικής συμπεριφοράς, σελ. 71

Διοικητικά Θέματα, Παροχή οδηγιών (για επίλυση του ζητήματος που έχει προκύψει) αναφορικά με το χρόνο παραγραφής της αποζημίωσης του άρθρου 55 του π.δ/τος 410/1988, σελ. 173

Διοικητικά Θέματα, Πώληση συλλογής, σελ. 71

Διοικητικά Θέματα, Υπαγωγή ή μη σε ΦΠΑ της παροχής υπηρεσιών με σύμβαση μίσθωσης έργου, σελ. 23

Διοικητικά Θέματα, Φαρμακευτική κάλυψη των ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, σελ. 247

Διοικητικά Θέματα, Φορολογική μεταχείριση του εισοδήματος που

αποκτούν οι Ο.Τ.Α. από την ιδιοχρησιμοποίηση και τη δωρεάν παραχώρηση των ακινήτων τους, μετά την έναρξη ισχύος των διατάξεων του νέου Κ.Φ.Ε. (ν.4172/2013), σελ. 118

Εκτελεστότητα προϋπολογισμού Δήμων,
Η γνώμη την οποία δίνει το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας ΟΤΑ, υποδεικνύοντας τα ποσά που η Οικονομική Επιτροπή του Δήμου θα πρέπει να εγγράψει σε επιμέρους κωδικούς ή ομάδες κωδικών αριθμών του σχεδίου του προϋπολογισμού ώστε αυτός να καταστεί ρεαλιστικός και ισοσκελισμένος, δεν θίγει τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ, η οποία ενόψει της μη κατοχύρωσης στο Σύνταγμα της εξουσίας των ΟΤΑ να θεσπίζουν αυτοτελώς κανόνες δικαίου, νοείται μόνο στο πλαίσιο των κανόνων που θεσπίζει ο κοινός ή κανονιστικός νομοθέτης. Την τήρηση των κανόνων αυτών, στους οποίους περιλαμβάνεται και η αρχή της ειλικρίνειας και ακρίβειας του προϋπολογισμού διασφαλίζει η άσκηση κρατικής εποπτείας στους ΟΤΑ σύμφωνα με το Σύνταγμα, ΣτΕ 1717/ 2014 [παρατ. Κίμων Σιδηρόπουλος], σελ. 18

Έννοια εκκρεμούς υπόθεσης, Εκκρεμείς, κατά την έννοια των διατάξεων των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015, θεωρούνται και οι υποθέσεις, οι οποίες κατά την 12-10-2015, ημερομηνία κατάθεσης του σχεδίου του ν. 4337/2015, είχαν ήδη συζητηθεί, αλλά δεν είχε εκδοθεί ακόμη απόφαση του αρμοδίου Διοικητικού Δικαστηρίου ή είχε εκδοθεί απόφαση, αλλά δεν είχε επιδοθεί στον ενδιαφερόμενο και εν πάση περιπτώσει δεν είχε καταστεί αμετάκλητη (κατά πλειοψηφία), ΝΣΚ 146/ 2016, σελ. 240

Επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε ΚΥΕ λόγω βεβαίωσης παραβάσεων χρήσης μουσικών συνθέσεων Αρθρογραφία, Κώστας Γαλάνης, σελ. 150

Η Δημόσια Διοίκηση- Μία ουσιαστική ενδοσκόπηση, Αρθρογραφία, Κίμων Σιδηρόπουλος, σελ. 5

Η Διοικητική Δομή των ΗΠΑ: Η Οργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης, Αρθρογραφία, Άρης Αλθανός, σελ. 93

Η Μονιμότητα των Δημοσίων Υπαλλήλων, Νομ. Συμβολή, Νικόλαος Θ. Μαυρίκας, σελ. 1

Η πειθαρχική ευθύνη των αιρετών κατά τη συμμετοχή τους στα όργανα διοίκησης κοινωφελών επιχειρήσεων δήμων και ΔΕΥΑ, Νομ. Συμβολή, Νικόλαος Θ. Μαυρίκας, σελ. 76

Η πρόσβαση στα έγγραφα [ερμηνευτική προσέγγιση, υπό το πρίσμα των γνωμοδοτήσεων του ΝΣΚ, Νομ. Συμβολή, Νικόλαος Θ. Μαυρίκας, σελ. 27

Η πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα- Μία ιστορική επισκόπηση, Αρθρογραφία, Κίμων Σιδηρόπουλος, σελ. 39

Κοινή παροχή Υπηρεσιών στην Πολιτεία της Νέας Υόρκης: Μία μεταρρύθμιση που λειτουργεί, Αρθρογραφία, George Homsy, Bingxi Qian, Yang Wang και Mildred Warner, σελ. 80

Όραμα- Στρατηγική- Ηγεσία. Πως μία πρώην Κοινότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έδειχνε με πείσμα, εδώ και χρόνια, το δρόμο της ανάπτυξης και της καινοτομίας σε όλη τη κρατική διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση, Αρθρογραφία, Νικόλαος Παπαθεοδώρου, σελ. 179

Παραχώρηση Αιγιαλού και Παραλίας, Αίτηση ακύρωσης της υπ' αριθμ. 1038460/2439/Β0010/2009 κοινής Υπουργικής απόφασης για την απευθείας παραχώρηση, με αντάλλαγμα, του δικαιώματος απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας στους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού. Η συλλήβδην παραχώρηση με την προσβαλλόμενη ΚΥΑ του συνόλου των αιγιαλών της χώρας στους

πρωτοβάθμιους ΟΤΑ βρίσκεται εκτός των ορίων της εξουσιοδοτήσεως της παρ. 5 του άρθρου 13 του ν. 2971/2001. ΣτΕ 3944/ 2015 [παρατ. Ράνια Παπασταυροπούλου και Κώστας Ρήγας], σελ. 92

Πειθαρχικά αιρετών, Ο εκτελών χρέη Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης μπορεί με πράξη του, στο πλαίσιο του ελέγχου νομιμότητας των «πράξεων» των ΟΤΑ, ανεξαρτήτως της μη ύπαρξης τυπικού σταδίου, να επισημάνει ρητώς πειθαρχικές ευθύνες αιρετών οργάνων. Με βάση το επιτακτικό περιεχόμενο της συνιστά εκτελεστή διοικητική πράξη, η οποία δημιουργεί υποχρέωση συμμόρφωσης, σύμφωνα με το άρθρο 154 ΚΔΚ. ΣτΕ 1384/ 2014 [παρατ. Κίμων Σιδηρόπουλος], σελ. 8

Σχέδιο Νόμου περί πολιτείας και διοικήσεως των δήμων, Αρθρογραφία, Περικλής Αργυρόπουλος, σελ. 192

Υπαλληλική αργία, Δεν είναι δυνατή η αναλογική εφαρμογή των αντιστοίχων συνεπειών της αργίας ως προς το ύψος των αποδοχών, δηλαδή η καταβολή μέρους των αποδοχών στον υπάλληλο, που τελεί σε καθεστώς αναστολής άσκησης καθηκόντων, που προβλέπεται από τις μεταβατικές διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 3 του ν. 4325/ 2015, και για το λόγο αυτό πρέπει να καταβάλλεται σε αυτόν το σύνολο των αποδοχών του, Γν ΝΣΚ 244/ 2015, σελ. 22

The International Environment, Anti-privatisation groups demand greater transparency, σελ. 76

The International Environment, Bournemouth reveals plan to bring outsourced services back in house, σελ. 25

The International Environment, Budget 2016: Local government left 'deeply anxious', σελ. 74

The International Environment, Council chiefs fearful of service failures in next three years, σελ. 121

The International Environment, Councils propose joint management to make savings, σελ. 175

The International Environment, Council to reform the way it manages elections, σελ. 24

The International Environment, Digital transformation has been mostly 'cosmetic', study finds, σελ. 251

The International Environment, Failure to share putting service reform at risk, warns paper, σελ. 175

The International Environment, Figures show 'dramatic' cuts in frontline services spending, σελ. 251

The International Environment, Four-year settlement unaffected by Budget, confirms Clark, σελ. 121

The International Environment, Historic settlement promises £300m of transitional funding for councils, σελ. 75

The International Environment, Leeds named as local authority of the year, σελ. 176

The International Environment, MP calls for overhaul of Britain's 'faltering local government system', σελ. 252

The International Environment, Outsourcing contracts signed by councils on the rise, σελ. 175

The International Environment, Planning system pushed 'to the brink' warns survey, σελ. 24

The International Environment, Rotherham gains back control of some functions, σελ. 25

The International Environment, Tories call for referendums to decide council mergers, σελ. 24

The International Environment, Tower Hamlets fails to win back powers, σελ. 122

The International Environment, Town halls using parking charges to raise cash, σελ. 122

The International Environment, Victorian-era electoral laws should be made 'fit for the 21st century', urge law commissions, σελ. 75

The International Environment, Whitehall's 'unwritten rules' could see counties lose out in devolution, σελ. 26

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΡΘΡΩΝ, ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η «**πρ ΟΤΑ ση**» δέχεται άρθρα που αφορούν θέματα της δημόσιας διοίκησης και ειδικότερα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα άρθρα μπορούν να έχουν όσες λέξεις επιθυμεί ο συγγραφέας τους, εφόσον δίνεται μία πλήρης εικόνα του θέματος που διαπραγματεύεται και εκφράζουν τις απόψεις τους, χωρίς να είναι απαραίτητη η σύγκλισή τους με αυτή της Σύνταξης του περιοδικού (του Επιστημονικά Υπεύθυνου και των Υπεύθυνων Ύλης). Επίσης, μπορούν να δημοσιεύονται και σχόλια σε όσες δικαστικές αποφάσεις αποστέλλονται στο περιοδικό. Οι συγγραφείς ενημερώνονται ότι τα έργα τους, εφόσον δημοσιεύονται στο ηλεκτρονικό περιοδικό «**πρ ΟΤΑ ση**», μπορούν να αναπαραχθούν ελεύθερα και δωρεάν, υπό την προϋπόθεση- παράκληση να μνημονεύεται το ηλεκτρονικό περιοδικό και ο συγγραφέας του άρθρου.

Σημειώνεται ότι για την αποστολή δικαστικών αποφάσεων (με ή χωρίς σχολιασμό) και διοικητικών εγγράφων προς δημοσίευση στο περιοδικό μπορείτε να απευθυνθείτε: info@diaplous-autodioikisi.gr.

Παρακαλείσθε, εάν έχετε κάποιες παρατηρήσεις επί των μελετών που είναι ανηρτημένες στον ιστότοπο (www.diplous-autodioikisi.gr), όπως και για κάθε θέμα που αφορά στη λειτουργία του, όπως επικοινωνήστε στο:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το ηλεκτρονικό αυτό περιοδικό, με δωρεάν κι ελεύθερη πρόσβαση, σκοπεύει στη αποτύπωση της τεχνογνωσίας που παράγεται από τη διοίκηση, σε όλες της τις βαθμίδες. Αποσκοπεί, δηλαδή, στην ανάδειξη της δημιουργικότητας των υπαλλήλων. Προσδοκά να αποτελέσει ένα ελεύθερο βήμα για όσους επιθυμούν να αποτυπώσουν, να μοιραστούν και να αιτιολογήσουν την άποψη τους για την καθημερινή τους εργασία. Επίσης, με τη συγκέντρωση κρίσιμων εγγράφων, ανά θεματική ενότητα, και της νομολογίας για θέματα της τοπικής αυτοδιοίκησης, ολοκληρώνεται το πλαίσιο της πρόσβασης όλων στη διοικητική γνώση.

Δηλώνεται ότι το περιοδικό δεν αποσκοπεί στην άμεση πληροφόρηση των ενδιαφερομένων κατά τη στιγμή έκδοσης των πράξεων (άλλωστε λειτουργούν πολλά εξειδικευμένα site γι αυτό το λόγο).

Η ηλεκτρονική έκδοση του περιοδικού στον ιστότοπο:

www.diplous-autodioikisi.gr

υποδηλώνει την συμπληρωματικότητα των δύο προσπαθειών (και οι δύο προσπάθειες συγκεντρώνουν ανά θεματικές διοικητικά έγγραφα και νομολογία), οι οποίες στοχεύουν στον ίδιο σκοπό (με διαφορετικά μέσα): στην δημιουργικότητα των υπαλλήλων και την αλληλεπίδραση των ιδεών και προσπαθειών τους.

kimon@diaplous-autodioikisi.gr

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΤΕΥΧΟΣ

Η Πολιτεία νιώθοντας την ανάγκη ριζικής μεταβολής της διοικητικής δομής του Κράτους συγκροτεί Επιτροπές για τη σύνταξη Δημοτικών Κωδίκων (κατ άρθρο 76, παρ. 6 του Συντάγματος) ή Επιτροπές για την ανασυγκρότηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (όπως ήταν οι Επιτροπές για τη σύνταξη του ν. 2539/ 1997 «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης» και του ν. 3852/ 2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης»).

Το παρόν τεύχος του περιοδικού αφιερώνεται στην αναδιάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που λαμβάνει χώρα την περίοδο αυτή με τη λειτουργία και τις εν εξέλιξη εργασίες της Επιτροπής (άρθρο 5 του ν. 4368/ 2016) και των Υποεπιτροπών (ΥΟΔΔ 440/ 2016) για την ανασυγκρότηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ως συνέχεια της πρόβλεψης για τη σύνταξη Ενιαίου Κώδικα Αυτοδιοίκησης, που προβλεπόταν στο άρθρο 283, παρ. 9 του ν. 3852/ 2010 και Κώδικα Εσόδων Δήμων και Περιφερειών, που προβλεπόταν στην παρ. 10 της ίδιας διάταξης, οι οποίες καταργήθηκαν με το άρθρο 22, παρ. 10 του ν. 4304/ 2014, όπου προβλέπεται, τώρα, σύνταξη Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης).

Η ανάδειξη των στοιχείων εκείνων που πρέπει να διακρίνει μία μεταρρυθμιστική προσπάθεια, μέσω, ειδικότερα, του παραδείγματος της πρώην Κοινότητας Ανάβρας του Νομού Μαγνησίας, αποτελεί αντικείμενο της μελέτης του κ. Νικόλαου Παπαθεοδώρου, Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Διοίκησης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου.

Ακολούθως, η μελέτη του κ. Αριστοτέλη Μαρκαντώνη, Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Διοικητικού- Οικονομικού Νομού Κυκλάδων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, της κας Άννας Δαφνά και της κας Αθανασίας Κοντοχρήστου, στελεχών της ίδιας Διεύθυνσης, του Τμήματος Διοίκηση Νομού Κυκλάδων, αναδεικνύει το προβληματισμό, επισημαίνει τις αντινομίες και δυσλειτουργίες του νομοθετικού πλαισίου και προτείνει λύσεις για το σημαντικό θέμα της λειτουργίας των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων, τα οποία λειτουργούν ως δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Τέλος, το αφιέρωμα στις Επιτροπές ανασυγκρότησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη χώρας μας κλείνει με την παράθεση των Πρακτικών της πρώτης όμοιας Επιτροπής που συγκροτήθηκε και λειτούργησε το 1843, επί Βασιλείας Όθωνα. Το κείμενο εμπεριέχεται στο βιβλίο του Περικλή Αργυρόπουλου (1843): *Δημοτική Διοίκηση εν Ελλάδι*, Α' Τόμος, Εκ Της Φιλολάου Τυπογραφίας, σελ. 56- 100 (προσβάσιμο:

https://books.google.gr/books?id=xwpCAAAAcAAJ&printsec=frontcover&dq=onepage&q=&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)

Πώς μια πρώην Κοινότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έδειχνε με πείσμα, εδώ και χρόνια, το δρόμο της ανάπτυξης και της καινοτομίας σε όλη τη κρατική διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Όραμα- Στρατηγική- Ηγεσία. Πώς μια πρώην Κοινότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έδειχνε με πείσμα, εδώ και χρόνια, το δρόμο της ανάπτυξης και της καινοτομίας σε όλη τη κρατική διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση

Νικολάου Παπαθεοδώρου,

Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Διοίκησης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου

Είναι ιστορικά αποδεδειγμένο ότι τους Έλληνες μόνο ο κοινός κίνδυνος τους ενώνει. Κι όμως στην παρούσα τεράστια κρίση (κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική) που βιώνουμε, και η οποία ισοδυναμεί – τηρουμένων των αναλογιών- με συνθήκες παρατεταμένης πολεμικής εμπλοκής, αποκαλυπτόμαστε πολύ κατώτεροι των περιστάσεων, αν και από διανοητικής άποψης ευρισκόμασταν πάντοτε στις πρώτες θέσεις μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών. Προφανώς γιατί αυτό που βιώνουμε δεν είναι μόνο μια απλή οικονομική κρίση, αλλά επειδή με τραγικό τρόπο ερχόμαστε αντιμέτωποι με όλες τις διαχρονικές αδυναμίες, ελλείψεις και αντιφάσεις μας.

Μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο και τον εμφύλιο πόλεμο μέχρι σήμερα, δεκάδες εθνικές και διεθνείς Εκθέσεις και Μελέτες (1950-2012) έχουν δείξει το δρόμο για την ανασύσταση της διοικητικής μας μηχανής, ενώ μετά την συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση πάμπολλες ήταν οι ευκαιρίες, και με αρκετούς πρωθυπουργούς, να γίνουμε η ... σύγχρονη Δανία του Νότου!. Κι όμως όχι μόνο σπαταλήθηκε απίστευτος

Τόμος 1, Τεύχος 5, σελ. 179- 184

χρόνος και τεράστια κεφάλαια σε μεταρρυθμίσεις, που το ίδιο το αναχρονιστικό σύστημα της κομματικοκρατίας, του πελατειακού και κομματικού κράτους τις απορροφούσε και τις απαξίωνε, αλλά εμπέδωσε και ένα κλίμα ευμάρειας και αλαζονείας, που φυσικά δεν είχε καμία ρεαλιστική βάση. Με αποτέλεσμα, στα χρόνια της τωρινής κρίσης, η διοικητική μηχανή μας, αντί για ατμομηχανή της ανασυγκρότησης, της ανασύνταξης, της ανάπτυξης και της καινοτομίας ...να αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα αναχώματα στην έξοδό μας από την κρίση.

Παρά τη συμφωνία της Λισαβόνας (2000), από τους τότε αρχηγούς κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τη σταδιακή «διοικητική σύγκλιση» των κρατών μελών της, τεχνηέντως και σκοπίμως το εν λόγω αναχρονιστικό σύστημα της κομματικοκρατίας και του πελατειακού και κομματικού κράτους ...αμέλησε να εφαρμόσει στην πράξη αυτό που είχε συμφωνηθεί!. Δηλαδή τη συμφωνηθείσα «διοικητική σύγκλιση» μας με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το πέρασμα σε μια σύγχρονη ευρωπαϊκή ανοικτή δημόσια διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση. Η οποία θα έχει όραμα, θα διαμορφώνει και εφαρμόζει δημόσιες πολιτικές, βάσει επεξεργασμένων από την ίδια επιστημονικών αναλύσεων και δεδομένων, με εκπόνηση σχεδίων δράσης, σύνταξη χρονοδιαγραμμάτων και οικονομικών προβλέψεων, υποχρεωτική σύνταξη ετήσιας Έκθεσης Αποτελεσμάτων και που θα στοχεύει σε απτά μετρήσιμα ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα, με την ανάδειξη ανάλογης διοικητικής ηγεσίας που θα αξιολογείται και θα κρίνεται βάσει αποτελεσμάτων.

Πως μία πρώην Κοινότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έδειχνε με πείσμα, εδώ και χρόνια, το δρόμο της ανάπτυξης και της καινοτομίας σε όλη τη κρατική διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση

Δυστυχώς ο Ν. 3230/2004, που εμπεριείχε τα ως άνω στάδια εφαρμογής της στοχοθεσίας σε κάθε δημόσια οργάνωση, δεν εφαρμόζεται μέχρι σήμερα σχεδόν πουθενά, ενώ εκκίνηση εκ του μηδενός προσπαθεί να επιφέρει ο πρόσφατος Ν. 4396/2016 με σχετικές τροποποιήσεις του αρ. 3 του Ν. 3230/2004. Κι όμως η μη εφαρμογή αυτού του νόμου στην ελληνική δημόσια διοίκηση εμπέδωσε πλήρως σε επίπεδο «οργανωσιακής κουλτούρας» την θεσμική και πολιτισμική στασιμότητα και αδράνεια στις δημόσιες οργανώσεις. Πλέον οι δημόσιες οργανώσεις, χωρίς όραμα, σχέδιο και νομιμοποιημένη ηγεσία που θα έπρεπε να κρίνεται και να αξιολογείται βάσει της ποιότητας των αποτελεσμάτων της - βάλτωσαν σε αναξιπιστία, αναποτελεσματικότητα και το κυριότερο, προστέθηκαν κι αυτές στα πολύ σοβαρά και δομικά – διαρθρωτικά προβλήματα των ελληνικών θεσμών.

Σαφώς καταστροφική αποδείχθηκε και η επιχειρούμενη διοικητική μεταρρύθμιση (2012-2013) που, εντελώς αυθαίρετα και διαλυτικά, συνδέθηκε με τη λογική της δημοσιονομικής προσαρμογής, χωρίς καμιά επιστημονική τεκμηρίωση και αβάσιμη σύνδεση της με θεωρίες περί «μικρότερου κράτους», «τιμωρητική κινητικότητα», εντελώς ανορθολογική και αβάσιμη προσπάθεια «αξιολόγησης προσωπικού» βάσει ποσοστώσεων, αφού δεν είχε καν εφαρμοσθεί για δεκαετία και πλέον ο ως άνω Ν. 3230/2004 και δεν είχε εμπεδωθεί η ποθούμενη ομαδική οργανωσιακή κουλτούρα της στοχοθεσίας, της άμιλλας και της διάκρισης. Ούτε βέβαια συνυπολογίσθηκε η ελληνική ιδιαιτερότητα και η δραματική υστέρηση της σε μοντέλα στοχοθεσίας και δημοσίου μάνατζμεντ. Έτσι ματαιώθηκε και δυσφημίστηκε μια από τις μεγαλύτερες διοικητικές μεταρρυθμίσεις που επιχειρήθηκε

ποτέ στην Ελλάδα, καθώς δεν εκτιμήθηκε σωστά ότι οι διαρθρωτικές αλλαγές στη δημόσια διοίκηση, που χρειάζονται χρόνο επαρκή και σχέδιο ολοκληρωμένο και συστηματικό, μπλέχτηκαν και τελικά υποτάχθηκαν στους άμεσους και ποσοτικούς στόχους της δημοσιονομικής προσαρμογής. Μετά από όλα αυτά, η τεράστια κρίση στη χώρα μας είχε ως αποτέλεσμα να αποδιαρθρώσει η ίδια πλήρως τη δημόσια διοίκηση, να αποκαλύψει με τρόπο τραγικό τις πάγιες διαρθρωτικές και άλλες αδυναμίες της, τις αποστεωμένες δομές της, την παράλυσή της καθώς και την πλήρη ανικανότητά της να συμβάλει στη επεξεργασία δημόσιων πολιτικών και να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καιρών. Αποτέλεσμα: Όχι μόνο ορατή εθνική και περιφερειακή στρατηγική, με πολιτική συναίνεση, δεν έχουμε πλέον για την έξοδο από την κρίση του διοικητικού μας συστήματος αλλά αφελώς προσβλέπουμε –ως μάνα εξ ουρανού - ακόμα σε εξωτερική τεχνική βοήθεια.

Αντί όλων αυτών, πρέπει όλοι μας να παραδεχθούμε ότι «ο εχθρός είναι εντός των τειχών»!. Αρκεί να αναρωτηθούμε γιατί όλες οι Εκθέσεις για την ελληνική δημόσια διοίκηση από την Έκθεση Langronde και Βαρβαρέσου από το έτος 1950 έως την Έκθεση του ΟΟΣΑ το έτος 2012, αναφέρουν ως πρώτη μεγάλη παθογένεια την κυριαρχία του κομματικού και πελατειακού συστήματος, που έχει αποδεδειγμένα διαβρώσει αδιακρίτως όλους τους θεσμούς αυτής της χώρας. Ακόμα και η καλοπροαίρετη διάθεση εφαρμογής ουσιαστικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στη δημόσια διοίκηση (βλ. Ν. 4396/2016), κινδυνεύει να τερπιλιστεί εξ αιτίας κυρίως του άκρως πολωμένου πολιτικού κλίματος, της έλλειψης πολιτικής συναίνεσης και της αναπόφευκτης κρίσης εμπιστοσύνης

των δημοσίων υπαλλήλων στην πολιτική εξουσία λόγω της πρόσφατης αποτυχίας της επιχειρούμενης διοικητικής μεταρρύθμισης. Όλα αυτά λειτουργούν τελείως αρνητικά, δημιουργούν κλίμα επιφυλακτικότητας, καχυποψίας, φόβου και άρνησης συμμετοχής. «Το να πέσεις δεν είναι τρομερό, το να μη θέλεις όμως να σηκωθείς είναι ολέθριο» (Βίκτωρ Ουγκώ).

Κι όμως υπήρξαν και υπάρχουν «γαλατικά χωριά» και «ονειροπόλοι οραματιστές ηγέτες» σε αυτή τη χώρα, που εφάρμοσαν στην πράξη όλες τις Εκθέσεις των εθνικών και διεθνών εμπειρογνομώνων ... χωρίς καν να τις έχουν διαβάσει οι περισσότεροι εξ αυτών. Και φυσικά ούτε εφάρμοσαν ευλαβικά τα στάδια εφαρμογής της στοχοθεσίας του Ν. 3230/2004 σε μια δημόσια οργάνωση. Απλά βασίστηκαν –κατά τη γνώμη μου - σε ένα μεγαλειώδες «τρίγωνο» που σου δίνει τέτοια δύναμη που σε πάει στα άστρα. «Όραμα», «Στρατηγική», «Ηγεσία». Από όσους έτυχα να γνωρίσω στη ζωή μου μέχρι σήμερα, οι περισσότεροι εξ αυτών είναι άνθρωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης ή είχαν ζυμωθεί ουσιαστικά σε αυτή και είχαν ή έχουν σχεδόν όλοι τους την ανιδιοτέλεια, την αγνή προσφορά στο σύνολο και την αγάπη στον άνθρωπο και συντοπία, την τιμιότητα, την αρετή, τη φρόνηση και την απέχθεια τους στη διαπλοκή και στο κομματικό ή ιδιωτικό όφελος.

Θα αναφερθώ, βεβαίως – όπως και ο τίτλος υπονοεί - σε μια, ανάμεσα σε αρκετές άλλες, αξιολάτρητη και απίστευτη προσπάθεια ενός οραματιστή, ποιητή και λάτρη της ζωής, του συνανθρώπου και της φύσης, ενός πραγματικού ηγέτη που τον διακρίνει, όπως όλους τους σεβαστούς ηγέτες, ένα ιδανικό επίσης τρίγωνο (δυναμισμός, συναίσθημα, λογική), όπως ακριβώς τον περιγράφουν οι θεωρητικοί του μάντζιμεντ και της διοικητικής

επιστήμης. Η πρώην Κοινότητα Ανάβρας, παλιά Γούρα, και νυν Τοπική Ενότητα Δήμου Αλμυρού, είναι μια ορεινή περιοχή του Νομού Μαγνησίας στις δυτικές πλαγιές της Όθρυος, σε υψόμετρο 1.000 μ. Απέχει 80 χιλ από Βόλο και 40 χιλ από Αλμυρό και Λαμία. Η έκταση της είναι 121,9 Km². Η περιοχή της Ανάβρας είναι κατάφυτη και διαθέτει πολλά τρεχούμενα νερά. Κοντά στην Ανάβρα βρίσκονται οι πηγές του Ενιπέα. Η Ανάβρα έχει 800 μόνιμους κατοίκους, οι οποίοι σε ποσοστό σχεδόν 100% ασχολούνται με την κτηνοτροφία μικρών και μεγάλων ζώων (γελάδια, πρόβατα, γουρούνια) ελεύθερης βοσκής. Αυτός είναι και ο πιο βασικός λόγος που η Ανάβρα αποτελεί φαινόμενο για τα ελληνικά δεδομένα. Έχει ποσοστό 0% ανεργία, πολλά νέα νοικοκυριά, ενώ υπάρχουν 80 σύγχρονες κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις σε 3 κτηνοτροφικά πάρκα κοντά στο χωριό. Ακόμη στο χωριό λειτουργεί 3θέσιο δημοτικό σχολείο με 30 μαθητές και νηπιαγωγείο με 10 νήπια. Οι κάτοικοι ασχολούνται αποκλειστικά με την βιολογική κτηνοτροφία, με 12.000 γιδοπρόβατα, 6.000 αγελάδες κρεατοπαραγωγής και 5.000 χοίρους να βόσκουν ελεύθερα στα βουνά. Τα νόστιμα κρέατά της είναι ξακουστά σε όλη την Ελλάδα.

Η Ανάβρα έχει εξελιχθεί σε αγροτικό οικισμό πρότυπο. Έγινε ο πρώτος οικισμός της Ελλάδας που καλύπτει εντελώς τις ενεργειακές του ανάγκες από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Παράλληλα το επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων είναι ένα από τα υψηλότερα στην Ελλάδα και είναι ένα από τα λίγα ορεινά αγροτικά χωριά της Ελλάδας που ο πληθυσμός του παρουσιάζει αύξηση. Τα τελευταία χρόνια (από το 1990 μέχρι σήμερα) ο οικισμός της Ανάβρας έχει αναβαθμιστεί, έγιναν πάρα πολλά έργα και υπήρξε αλματώδης ανάπτυξη. Πέρα από τα έργα

Πως μία πρώην Κοινότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έδειχνε με πείσμα, εδώ και χρόνια, το δρόμο της ανάπτυξης και της καινοτομίας σε όλη τη κρατική διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση

υποδομής έγιναν αναπτυξιακά έργα, καινοτόμα και πρωτοποριακά, όπως το Αιολικό πάρκο «Αλογόραχης» με 17 ανεμογεννήτριες, το Περιβαλλοντολογικό-Πολιτισμικό πάρκο «στις Πηγές Ανάβρας», έκτασης 240 στρεμμάτων, κατά μήκος του ποταμού Ενιπέα, χώρος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Οι κάτοικοί της απολαμβάνουν εισοδήματα από 30 έως 100 χιλιάδες ευρώ και μια ποιότητα ζωής που μπορεί να συγκριθεί μόνο με την πλούσια Ελβετία.

Εδώ ο κόσμος δεν φεύγει προς τα αστικά κέντρα, αλλά επιστρέφει στο χωριό του. Με ποσοστό ανεργίας στο μηδέν και με μέσο όρο ηλικίας τα 40 έτη, ο πληθυσμός διπλασιάστηκε μέσα στα τελευταία 15 χρόνια. Οι υποδομές του υποδειγματικές: Το αιολικό πάρκο, που έδινε έσοδα 100.000 ευρώ ετησίως στην κοινότητα, τα τρία υπερσύγχρονα κτηνοτροφικά πάρκα που στεγάζουν το χειμώνα (όταν η Ανάβρα αποκλείεται από τα χιόνια) 25.000 ζώα, το πρότυπο σφαγείο, που θυμίζει χειρουργείο, το διώροφο πάρκινγκ των 60 θέσεων, το γυμναστήριο με τα τελευταίας τεχνολογίας μηχανήματα, τα γήπεδα ποδοσφαίρου και μπάσκετ, το λαογραφικό μουσείο και φυσικά το περιβαλλοντικό-πολιτιστικό πάρκο, έκτασης 240 στρεμμάτων. Η κοινωνική μέριμνα κατέχει πρώτιστη θέση: νηπιαγωγείο και δημοτικό σχολείο, αγροτικό ιατρείο (πάντοτε στελεχωμένο), δωρεάν στέγαση για τους δασκάλους και τους γιατρούς, «Βοήθεια στο σπίτι», σχεδιασμός για γηροκομείο, ακόμα και για πισίνα!

Κι όμως η μάχη για την δημιουργία όλων των ως άνω αναφερομένων, δεν ξεκίνησε από ένα πιλοτικό πρόγραμμα ... ολικής ανασυγκρότησης ορεινών οικισμών κάποιου Υπουργείου αλλά από τις αρχές της δεκαετίας του '90, όταν τα ηνία της κοινότητας πήρε ο Δημήτρης Τσουκαλάς, ένας άνθρωπος που

άφησε, συνταξιούχος της ΔΕΗ, την Αθήνα για να γυρίσει στο χωριό του και να προσφέρει στη γενέτειρά του. Για να υλοποιήσει το όνειρό του εξελέγη κοινοτάρχης της Ανάβρας με ελάχιστο διαθέσιμο προσωπικό κυρίως γραμματειακής - διοικητικής υποστήριξης. Η κατάσταση που συνάντησε ήταν απελπιστική. Τα γελάδια, οι χοίροι και τα πρόβατα κυκλοφορούσαν ελεύθερα στο χωριό, στους χωματόδρομους, καθώς δεν υπήρχε πουθενά άσφαλτος. Προτεραιότητά του ήταν η κατασκευή κτηνοτροφικών πάρκων, για να μπει τέλος στην αναρχία που επικρατούσε. Η πρόοδος συνεχίστηκε με την κατασκευή του σφαγείου βιολογικής γραμμής, το μοναδικό τότε δημόσιο στην Ελλάδα, με πιστοποίηση από τη ΔΗΩ. Έτσι μπήκε τάξη και δημιουργήθηκε η βάση για την ανάπτυξη της βιοκτηνοτροφίας, με συνέπεια οι παραγωγοί να κερδίζουν σημαντικά ποσά από τις επιδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με χρήματα της οποίας έγιναν οι παραπάνω υποδομές. Σχολαστικός και με όραμα ο πρόεδρος κατάφερε να αλλάξει τη νοοτροπία των συγχωριανών του. Στην αρχή έφεραν αντιρρήσεις στα σχέδιά του, αλλά με επιμονή και υπομονή τούς έπεισε. Τους έπεισε να δημιουργήσουν τυποποιητήρια για τα προϊόντα τους, ώστε να ολοκληρωθεί το φάσμα της βιολογικής παραγωγής. Η Ανάβρα δεν βάσισε την ανάπτυξή της στο κράτος. Η επιστροφή στις ρίζες ήταν μια σταθερή πολιτική για τον κ. Τσουκαλά. Για να ενισχυθεί κι άλλο ο πληθυσμός, έκανε επέκταση του οικισμού και παραχωρήθηκαν οικόπεδα σε άστεγους δημότες στο ποσό της αντικειμενικής τους αξίας και με αποπληρωμή σε 5 δόσεις. Το πλέον μεγαλόπνοο σχέδιο, ήταν η εγκατάσταση συστήματος τηλεθέρμανσης. Με προϋπολογισμό 1.700.000 ευρώ (από ευρωπαϊκά κονδύλια) και με μελέτη από το ΤΕΙ Κοζάνης ένας κεντρικός λέβητας στο

Πως μία πρώην Κοινότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έδειχνε με πείσμα, εδώ και χρόνια, το δρόμο της ανάπτυξης και της καινοτομίας σε όλη τη κρατική διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση

πάνω μέρος του χωριού θα διοχέτευε με υπόγειους αγωγούς από τους δρόμους της Ανάβρας με καυτό νερό. Το κάθε σπίτι θα συνδέεται με το σύστημα και θα έχει ολόκληρο το χειμώνα ζεστό νερό και θέρμανση, με μια ελάχιστη επιβάρυνση. Θα λειτουργεί με την καύση βιομάζας (κοπριές των ζώων, ξερά φύλλα, άχυρο κ.ά).

Εδώ πλέον ξεφεύγουμε τελείως από τις κλασσικές αρμοδιότητες ενός κοινοτάρχη και μιας τοπικής κοινότητας και έχουμε να κάνουμε με σχέδιο ανασυγκρότησης και αειφόρου ανάπτυξης μιας ορεινής περιοχής, αντιστροφής της τάσης για αστυφιλία και επιστροφής πολιτών στο χωριό από την πόλη, πρόνοια και φροντίδα για θέματα εργασίας και ευημερίας, κοινωνικής φροντίδας και προστασίας, πολιτισμού, αθλητισμού κ.λ.π. . Ο τέλειος συνδυασμός Οράματος, Στρατηγικής και Ηγεσίας για τη διαμόρφωση και υλοποίηση δημόσιων πολιτικών. Το τέλειο παράδειγμα προς μίμηση από όλους τους Δημόσιους Οργανισμούς και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Φυσικά μπορούμε να ανασύρουμε παραδείγματα πολλών άλλων πόλεων της χώρας μας που σε 20-30 χρόνια άλλαξαν ριζικά και που επάξια και υπερήφανα μπορούν να συγκριθούν και με άλλες δημόσιες οργανώσεις του ευρωπαϊκού χώρου αλλά και να βραβευθούν σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς διαγωνισμούς. Τελείως ενδεικτικά αναφέρω τα παραδείγματα των Δήμων Λαρισαίων, Τρικκέν και Καλαμάτας. Όπως επίσης και το πολύ καλό παράδειγμα συνεργασίας κρατικής διοίκησης και τοπικών αυτοδιοικήσεων στη δημιουργία των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.) σε όλη τη χώρα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, με ορατά και απτά διαχρονικά αποτελέσματα. Ο συνεκτικός δεσμός οράματος, στρατηγικής και ηγεσίας δημιουργεί και τις προϋποθέσεις εμπέδωσης μιας

άλλης ποιοτικής οργανωσιακής κουλτούρας σε ένα οργανισμό και δημιουργεί την πίεση στον επόμενο ηγέτη να συνεχίσει ή να επαυξήσει το έργο που έχει συντελεσθεί.

Όλες αυτές οι προσπάθειες φαίνονται μεμονωμένες, προϊόν ενός ατομικού ή συλλογικού οράματος ενός ή πολλών ηγετών σε περιορισμένη όμως χωρική διάσταση και κλίμακα. Το πολύ θετικό παράδειγμα αυτής της πρώην Κοινότητας δείχνει και το φωτεινό και ενάρτετο μονοπάτι που μπορεί να μας βγάλει από την κρίση συγκροτημένα και σε εθνική κλίμακα. Η χώρα μας μόνο με την οριστική εγκατάλειψη της νοσηρής σχέσης της κομματικού και πελατειακού εναγκαλισμού με τη δημόσια διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση, με ευρεία πολιτική συναίνεση σε καίριους τομείς και με τη συναλληλία πολιτικής και τεχνοκρατικής διοίκησης, μπορεί να εκλάβει την υπάρχουσα οδυνηρή κρίση ως ευκαιρία ανασυγκρότησης του κράτους στη βάση μιας εθνικής και περιφερειακής στρατηγικής, που θα απελευθερώσει δυνάμεις εντός και εκτός του διοικητικού συστήματος καθώς και στην ίδια την κοινωνία και την οικονομία. Η γενικευμένη υιοθέτηση μεθόδων σύγχρονης στρατηγικής διοίκησης και μεθόδων μάνατζμεντ στις δημόσιες οργανώσεις μπορεί να οδηγήσει τη δημόσια διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση αλλά και τις επιχειρήσεις σε νέα αντίληψη ζωής και δράσης. Το κλειδί ευρίσκεται στο ΕΜΕΙΣ και ΟΧΙ στο ΕΓΩ, στις συμπράξεις, τις συνέργειες, τις δεσμεύσεις, τις δικτυώσεις όλων των παραγωγικών της δυνάμεων με σαφείς, μετρήσιμους και κοινά αποδεκτούς στόχους. Η κοσμογονία που θα φέρουν οι αλλαγές είναι βέβαιο ότι μπορούν να συμβάλλουν στην ανάδειξη ενός υγιούς ιδιωτικού τομέα, που μπορεί να εστιασθεί σε νέους ανταγωνιστικούς τομείς δραστηριοτήτων με σημαντική αύξηση της έρευνας, της ανάπτυξης και της

Πως μία πρώην Κοινότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έδειχνε με πείσμα, εδώ και χρόνια, το δρόμο της ανάπτυξης και της καινοτομίας σε όλη τη κρατική διοίκηση και τοπική αυτοδιοίκηση καινοτομίας, με παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, αξιοποιώντας το πολύ υψηλό επιπέδου - εντός και εκτός Ελλάδας - ανθρώπινο δυναμικό της. Και δεν πρέπει να ξεχνάμε ποτέ ότι «Όσο περισσότερο βασίζεσαι σε δυνάμεις έξω από εσένα, τόσο περισσότερο εξουσιάζεσαι απ' αυτές» (Harold Sherman).

Βιβλιογραφία - Δικτυακοί Τόποι:

Γεωργακόπουλος, Γ.,(2016), «Γιατί έτσι μας αρέσει. Κράτος και Διακυβέρνηση. Εμπειρία ενός δημόσιου υπαλλήλου», Εκδόσεις ΑΡΜΟΣ

Μακρυδημήτρης, Α., Μιχαλόπουλος Ν., (2000), «Εκθέσεις Εμπειρογνομώνων για την ελληνική δημόσια διοίκηση 1950-1998», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Μιχαλόπουλος, Ν., (2007), «Η δημόσια διοίκηση στην εποχή των αποτελεσμάτων», Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήνα

Παπούλιας Δ. (2009), «Η κρίση αλλάζει τη ζωή μας και το management», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

Παπαθεοδώρου, Ν., (2009), «Κοινωνική Καινοτομία και Τοπική Αυτοδιοίκηση. Το καλό παράδειγμα της Ορεινής Κοινότητας Ανάβρας Μαγνησίας», Επιμορφωτικό Συνέδριο του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. με θέμα: «Η Καινοτομία στη Δημόσια Διοίκηση», Ερέτρια 15-17 Μαΐου 2009

Παπαθεοδώρου, Ν., (2010), «Ολοκληρωμένη Εθνική και Περιφερειακή Στρατηγική για μια σύγχρονη ελληνική δημόσια Διοίκηση», Επιμορφωτικό Συνέδριο του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. με θέμα: «Διοικητική Μεταρρύθμιση και Οικονομική Κρίση», Αθήνα 13-15 Μαΐου 2010

Πελαγίδης Θ. (3-4/4/2010), «Ανθρώπινο δυναμικό υψηλής ποιότητας», Εφημερίδα Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία

Κοινότητα Ανάβρας, Πηγή: <http://www.anavra-zo.gr/el/>, <http://www.magnesia-tourism.gr>, http://www.almyros-city.gr/dimos/dim_top_koin/1161-anavra

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις:
Ο «αδύναμος κρίκος» που επωμίζεται το βάρος
του νομοθετικού χάους.
Η περίπτωση των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων
μέσα από το βλέμμα τριών υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου.

Αριστοτέλης Μαρκαντώνης
Άννα Δαφνά
Αθανασία Κοντοχρήσου

**Αποκεντρωμένες
Διοικήσεις: Ο «αδύναμος
κρίκος» που επωμίζεται το
βάρος του νομοθετικού
χάους.**

**Η περίπτωση των
Δημοτικών Λιμενικών
Ταμείων μέσα από το
βλέμμα τριών υπαλλήλων
της Αποκεντρωμένης
Διοίκησης Αιγαίου.**

Αριστοτέλης Μαρκαντώνης,
Προϊστάμενος Διεύθυνσης
Διοικητικού- Οικονομικού Νοτίου
Αιγαίου της Αποκεντρωμένης
Διοίκησης Αιγαίου
**Άννα Δαφνά και Αθανασία
Κοντοχρήσου,**
υπάλληλοι του Τμήματος
Διοίκησης Νομού Κυκλάδων της
Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου

Εισαγωγή

Αντικείμενο και αφορμή της παρούσας σύντομης μελέτης αποτελεί η πληθώρα ζητημάτων που εγείρει το δαιδαλώδες νομοθετικό πλαίσιο των Λιμενικών Ταμείων και τα ακανθώδη ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι υπάλληλοι των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, τα οποία προκαλούν σωρεία ερωτημάτων στο Υπουργείο Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής αλλά και στο Υπουργείο Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης, προς διευκρινίσεις, γνωμοδοτήσεις και ερμηνευτικές νομοθετικές οδηγίες, επιφέροντας καθυστερήσεις και δυσκαμψίες στην εύρυθμη λειτουργία των φορέων διοίκησης λιμένα.

Πιο συγκεκριμένα, θα αναφερθούμε στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε στο πεδίο των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων (Δ.Λ.Τ.), ακριβώς εξαιτίας αυτής της νομοθετικής ασάφειας, πόσο μάλλον όταν στην ιδιαίτερα υποστελεχωμένη

Τόμος 1, Τεύχος 5, σελ. 185- 191

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου ο έλεγχος νομιμότητας (έργα, προϋπολογισμοί, κ.α) και η έκδοση των εγκρίσεων που προβλέπουν τα άρθρα 225 και 280 του Ν. 3852/10 ασκείται από διοικητικούς υπάλληλους όλων των κλάδων και ειδικοτήτων (ακόμη και από υπάλληλους πληροφορικής) χωρίς νομικό υπόβαθρο, εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις ή εκπαίδευση σε ναυτιλιακά θέματα και χωρίς την αρωγή νομικής υπηρεσίας.

Δαιδαλώδες Νομοθετικό Πλαίσιο

Οι βασικότερες νομοθετικές διατάξεις που ρυθμίζουν τις αρμοδιότητες και το πλαίσιο λειτουργίας των Λιμενικών Ταμείων, τα οποία χωρίζονται σε κρατικά και δημοτικά, είναι οι εξής: οι διατάξεις του Β.Δ. 14/19-1-1939 (Φ.Ε.Κ. 24/Α') «Περί κωδικοποίησης των περί Λιμενικών Ταμείων κειμένων διατάξεων», του ν. 2575/1998 (Φ.Ε.Κ. 23/Α') «Ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας», όπως ισχύει, του άρθρου 28 του ν. 2738/1999 (Φ.Ε.Κ. 180/Α') «Συλλογικές Διαπραγματεύσεις στην Δημόσια Διοίκηση, μονιμοποιήσεις συμβασιούχων αορίστου χρόνου και άλλες διατάξεις», του ν. 2971/2001 (Φ.Ε.Κ. 285/Α') «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει, του ν. 3463/2006 (Φ.Ε.Κ. 114/Α') «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων», όπως ισχύει, του ν. 3852/2010 (Φ.Ε.Κ. 87/Α') «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης», όπως ισχύει, και της υπ' αριθ. 8321.6/01/12/12-03-2012 (ΑΔΑ:Β443Φ-Ω4Β) εγκυκλίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας με θέμα «Οδηγίες για την εκμετάλλευση της Ζώνης Λιμένα στα πλαίσια της

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις:
Ο «αδύναμος κρίκος» που επωμίζεται το βάρος
του νομοθετικού χάους.

Η περίπτωση των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων

μέσα από το βλέμμα τριών υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου.

παραχώρησης του ιδιαίτερου
δικαιώματος χρήσης των χώρων
αυτής». Σημειώνεται ότι η εν λόγω
εγκύκλιος δεν ερμηνεύει το νόμο αλλά
καθορίζει τη διαδικασία και το πλαίσιο
παραχώρησης χρήσης χώρων,
χορήγησης αδειών ασκήσεως
υπαίθριου εμπορίου, πόστων
εγκατάστασης θαλασσίων μέσω
αναψυχής κ.ά., ελλείπει άλλης
ρυθμιστικής νομοθετικής διάταξης.

Αξίζει επίσης να αναφερθούμε
συνοπτικά στα κάτωθι:

Με το άρθρο 1 (παρ. 12) του π.δ.
362/1997 (Φ.Ε.Κ. 240/Α'), που
εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του
άρθρου 1§2 του ν. 2503/1997 (Φ.Ε.Κ.
107/Α'), διατηρήθηκε η άσκηση
εποπτείας στα Λιμενικά Ταμεία (του
β.δ. της 14/19-1-1939, Φ.Ε.Κ. 24/Α')
από το Υπουργείο Εμπορικής
Ναυτιλίας (νυν Υπουργείο Ναυτιλίας
και Νησιωτικής Πολιτικής). Μετέπειτα,
με το άρθρο 10 του ν. 2987/2002
(Φ.Ε.Κ. 27/Α') ορίστηκε ότι «Η
εποπτεία των Λιμενικών Ταμείων
ασκείται, σύμφωνα με το π.δ.
262/1997 (Φ.Ε.Κ. 240/Α'), από τον
Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας. Η
αρμοδιότητα συγκρότησης των
Λιμενικών Επιτροπών των Λιμενικών
Ταμείων ανήκει στον Γενικό
Γραμματέα Περιφέρειας από την
έναρξη ισχύος του ν. 2503/1997
(Φ.Ε.Κ. 107/Α')», ήδη δε, με το άρθρο
4§4 περ. β' του π.δ. 189/2009 (Φ.Ε.Κ.
221/Α'), όπως τροποποιήθηκε με το
άρθρο 1 του π.δ. 50/2010 (Φ.Ε.Κ. 89/
Α'), η εποπτεία των Λιμενικών Ταμείων
υπήχθη στην αρμοδιότητα της Γενικής
Γραμματείας Ναυτιλιακής Πολιτικής
του Υπουργείου Οικονομίας,
Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας
(ΥπΟιΑΝ/ΓΓΝΠ). Περαιτέρω, στο
άρθρο 1§2, τελευταία δύο εδάφια, του
ν. 2503/1997 ορίζεται ότι «οι διατάξεις
του άρθρου 8 του ν. 3200/1955 (Φ.Ε.Κ.
97/Α') εφαρμόζονται αναλόγως και για
τις πράξεις του Γενικού Γραμματέα της
Περιφέρειας. Οι σχετικές προσφυγές

Αριστοτέλης Μαρκαντώνης
Άννα Δαφνά
Αθανασία Κοντοχρήσου

ασκούνται ενώπιον του κατά
περίπτωση αρμόδιου υπουργού».

Με το άρθρο 28§1 του ν.
2738/1999 (Φ.Ε.Κ. 180/Α'), όπως αυτό
τροποποιήθηκε με τα άρθρα 11(§§11,
12, 13) και 14 του ν. 2839/2000 (Φ.Ε.Κ.
196/Α') και το άρθρο 26§5 του ν.
3013/2002 (Φ.Ε.Κ. 102/Α'),
θεσπίσθηκε διαδικασία μεταφοράς
των αρμοδιοτήτων των λιμενικών
ταμείων του β.δ. της 14/19-1-1939
στους οργανισμούς τοπικής
αυτοδιοικήσεως. Με την παράγραφο 2
του ίδιου άρθρου του νόμου αυτού
ορίστηκε ότι : «Οι μεταφερόμενες
αρμοδιότητες ασκούνται από
δημοτικά ... νομικά πρόσωπα
δημοσίου δικαίου ... που συνιστώνται,
με ... προεδρικά διατάγματα, στους
αντίστοιχους δήμους ... αποκλειστικά
γι' αυτόν το σκοπό. Τα νομικά αυτά
πρόσωπα λειτουργούν σύμφωνα με
τις διατάξεις του π. δ. 410/1996
(Φ.Ε.Κ. 231/Α')...». Στη συνέχεια, ο
Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, που
κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.
3463/2006, στο άρθρο 240§ 1 ορίζει
ότι : «Τα δημοτικά ή κοινοτικά νομικά
πρόσωπα διοικούνται από το
διοικητικό συμβούλιο, που
αποτελείται από πέντε έως δεκαπέντε
μέλη, τα οποία μαζί με τους
αναπληρωτές τους ορίζονται από το
δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο...».
Περαιτέρω, στο άρθρο 244§1 του
αυτού Κώδικα ορίζεται ότι «1.
Λιμενικά Ταμεία που συνιστώνται, ως
δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου
δικαίου, κατά τις διατάξεις του
άρθρου 28 του ν. 2738/1999 (Φ.Ε.Κ.
180/Α'), λειτουργούν σύμφωνα με τις
ρυθμίσεις των άρθρων 239 επόμενα
και τις ειδικότερες προβλέψεις του
παρόντος».

Με το ν. 3852/10 (Φ.Ε.Κ. 87/Α') οι
Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, μέχρι τη
σύσταση των Αυτοτελών Υπηρεσιών
Εποπτείας των Ο.Τ.Α. ασκούν τον
έλεγχο νομιμότητας στις αποφάσεις
των συλλογικών οργάνων των δήμων

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις:
Ο «αδύναμος κρίκος» που επωμίζεται το βάρος
του νομοθετικού χάους.

Η περίπτωση των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων

μέσα από το βλέμμα τριών υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου.

και των περιφερειών, των Νομικών
τους Προσώπων, των κοινωφελών
επιχειρήσεων, κ.α. Στις
Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
απονέμεται επίσης, μεταξύ άλλων, η
έγκριση της παραχώρησης από το
φορέα διοίκησης λιμένα, με
αντάλλαγμα και για ορισμένο χρονικό
διάστημα, της χρήσης χώρων που
βρίσκονται εντός της Ζώνης Λιμένα
(άρθρο 280 του ίδιου νόμου).

Σύγκριση αρμοδιοτήτων.

Στο υπ' αριθ. 25377/24-6-14
έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών
με θέμα: «Σχετικά με τον έλεγχο
νομιμότητας των αποφάσεων των
Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων που
αφορούν στην παραχώρηση
δικαιώματος απλής χρήσης χερσαίας
ζώνης λιμένος», αναφέρεται μεταξύ
άλλων ότι «Σύμφωνα με την αριθμ.
365/2005 Γνωμοδότηση της
Ολομέλειας του ΝΣΚ η οποία έτυχε
αποδοχής, οι αρμοδιότητες των
λιμενικών ταμείων μετά τη μεταφορά
τους στους δήμους και την μετατροπή
τους σε δημοτικά λιμενικά ταμεία,
σύμφωνα με το άρθρο 28 του ν.
2738/99, είναι τοπικές αρμοδιότητες
που υπόκεινται μόνο στην εποπτεία
που προβλέπεται στη νομοθεσία περί
ΟΤΑ. Ομοίως, και στην αριθμ.
294/2010 γνωμοδότηση του ΝΣΚ, η
οποία έχει γίνει και αυτή αποδεκτή,
όπου στο ερώτημα της Γενικής
Γραμματείας Ναυτιλιακής Πολιτικής,
σε ποιο όργανο ανήκει η αρμοδιότητα
για την άσκηση ελέγχου νομιμότητας
των αποφάσεων των διοικητικών
συμβουλίων των Δημοτικών Λιμενικών
Ταμείων δίδεται η απάντηση ότι η
αρμοδιότητα δεν ανήκει στον Υπουργό
Ναυτιλίας και Αιγαίου αλλά σε άλλα
κατά νόμο αρμόδια όργανα,
συμπεριλαμβανομένου και του
Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.
Λαμβανομένων υπόψη των υπ' αριθμ.
365/2005 και 294/2010

Αριστοτέλης Μαρκαντώνης
Άννα Δαφνά
Αθανασία Κοντοχρήσου

γνωμοδοτήσεων του ΝΣΚ που μετά την
αποδοχή τους καθίστανται
δεσμευτικές για τη Διοίκηση, κατ'
αρχάς, οι εν γένει αποφάσεις των ΔΣ
των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων
υπόκεινται σε έλεγχο νομιμότητας από
το Γ. Γραμματέα της Αποκεντρωμένης
Διοίκησης, σύμφωνα με τις
ειδικότερες προβλέψεις των
διατάξεων του ν. 3852/10, όπως
ισχύουν (ΜΕΡΟΣ ΣΤ' «ΕΠΟΠΤΕΙΑ»,
άρθρα 214 επ.)»

Ωστόσο, σύμφωνα με την υπ'
αριθ. 8321.6/01/12/12-3-2012
εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης,
Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας,
αλλά και διάφορα έγγραφα του ίδιου
Υπουργείου, η Ζώνη Λιμένα αποτελεί
ιδιάζοντα χώρο, διέπεται από ειδικό
καθεστώς (ν. 2575/98, ν. 2971/2001, ν.
3153/2003, β.δ. 14/19-1-1939) που
«εφαρμόζεται ανεξάρτητα από το
νομικό καθεστώς του φορέα διοίκησης
και εκμετάλλευσης λιμένα και σε
καμία περίπτωση δεν εφαρμόζονται
διατάξεις που διέπουν την λειτουργία
άλλων φορέων όπως αυτές των
Ο.Τ.Α.» Σε πρόσφατο έγγραφο
μάλιστα του ίδιου Υπουργείου
αναφέρεται ότι υπάρχουν «πολλαπλά
εξειδικευμένα θέματα που αποτελούν
αποκλειστικά αρμοδιότητες της
Γενικής Γραμματείας Λιμένων,
Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών
Επενδύσεων» τα οποία «δεν άπτονται,
σε καμία περίπτωση, των
αρμοδιοτήτων των Δημοτικών
Συμβουλίων, του Υπουργείου
Εσωτερικών καθώς και της οικείας
Αποκεντρωμένης Διοίκησης» κατ'
εφαρμογή του άρθρου 18 του
Ν.2932/01. Επισημαίνεται, δε, ότι
σύμφωνα με την παρ. 5 του ίδιου
άρθρου «Η παρακολούθηση της
εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας
ως προς τη διοίκηση, οργάνωση,
λειτουργία και εκμετάλλευση όλων
των λιμένων της χώρας και η
συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς
εκμετάλλευσης αυτών στο πλαίσιο

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις:
Ο «αδύναμος κρίκος» που επωμίζεται το βάρος
του νομοθετικού χάους.

Η περίπτωση των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων

μέσα από το βλέμμα τριών υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου.

υλοποίησης της εθνικής πολιτικής
λιμένων» ανήκει στις αρμοδιότητες
της Γενικής Γραμματείας Λιμένων και
Λιμενικής Πολιτικής.

Εξαιτίας της νομοθετικής
πολυπλοκότητας φαίνεται να υπάρχει
διάσταση απόψεων μεταξύ του
Υπουργείου Ναυτιλίας & Νησιωτικής
Πολιτικής και του Υπουργείου
Εσωτερικών & Διοικητικής
Αποκέντρωσης ως προς το αν
εφαρμόζονται στα Δημοτικά Λιμενικά
Ταμεία οι διατάξεις που διέπουν τη
λειτουργία των Ο.Τ.Α. και το εύρος
αυτής της εφαρμογής. Δεδομένου
μάλιστα ότι οι 294/2010 και 365/2005
γνωμοδοτήσεις του Ν.Σ.Κ. δε φαίνεται
να έχουν γίνει αποδεκτές από το
Υπουργείο Ναυτιλίας & Νησιωτικής
Πολιτικής, δεν είναι πάντα σαφές
ποιες διατάξεις εφαρμόζονται. Τίθεται
ζήτημα, επί παραδείγματι, εάν οι
δημοπρασίες ακινήτων στη χερσαία
ζώνη θεωρούνται μισθώσεις ή
παραχωρήσεις, καθώς και αν έχουν
ισχύ οι διατάξεις του άρθρου 9 του
π.δ. 270/81 (που ισχύει για τα Νομικά
Πρόσωπα των Δήμων) ή οι διατάξεις
του άρθρου 39-41 του π.δ. 715/79
(που ισχύει για τα Νομικά Πρόσωπα
Δημοσίου Δικαίου). Στο ίδιο
προβληματικό πλαίσιο κινείται και η
δυνατότητα προσφυγής κατά των
αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα
Αποκεντρωμένης Διοίκησης που
αφορά τις εγκρίσεις των αποφάσεων
των Διοικητικών Συμβουλίων.
Ανακύπτει δηλαδή το ερώτημα αν η
προσφυγή υποβάλλεται στην
Επιτροπή του άρθρου 152 ν.
3463/2006, όπως και στον έλεγχο
νομιμότητας των αποφάσεων των
Ο.Τ.Α. και των Ν.Π., ή στον Υπουργό
Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής,
όπως προβλέπεται στην παρ. 18 του
άρθρου 15 του β.δ. 14/19-1-39.

Αριστοτέλης Μαρκαντώνης
Άννα Δαφνά
Αθανασία Κοντοχρήσου

Ακανθώδη ζητήματα που χρήζουν
ρύθμισης

Ενδεικτικά αναφέρονται
παρακάτω σημαντικά προβλήματα
που προκαλούνται από το νομοθετικό
κυκεώνα:

Σύναψη προγραμματικής
σύμβασης ΟΤΑ με Δ.Λ.Τ.

Σύμφωνα με το άρθρο 225 του
ν.3852/10, οι αποφάσεις των
συλλογικών οργάνων,
συμπεριλαμβανομένων των Ν.Π.Δ.Δ.
των δήμων και των περιφερειών,
σύμφωνα με την παρ. 10Ιζ του
άρθρου 18 του Ν. 3870/10, Φ.Ε.Κ.-138
Α/9-8-10, για σύναψη κάθε μορφής
συμβάσεων, στις οποίες
συμπεριλαμβάνονται και εκείνες που
προβλέπονται από ειδικές διατάξεις
της κείμενης νομοθεσίας,
αποστέλλονται υποχρεωτικά για
έλεγχο στην Αυτοτελή Υπηρεσία
Εποπτείας Ο.Τ.Α., όπου ελέγχεται η
νομιμότητά τους μέσα σε
αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30)
ημερών. Παράλληλα, στο άρθρο 25
του ν. 2971/01 αναφέρεται ότι οι
φορείς διοίκησης και εκμετάλλευσης
λιμένων μπορούν να συνάπτουν
προγραμματικές συμβάσεις με τους
Ο.Τ.Α. ή άλλους φορείς του δημόσιου
τομέα, οι οποίες όμως «εγκρίνονται
από τον Γενικό Γραμματέα της
Περιφέρειας μετά από σύμφωνη
 γνώμη του Γ.Ε.Ν. και του Υπουργείου
Εμπορικής Ναυτιλίας». Ως εκ τούτου,
στην περίπτωση προγραμματικής
σύμβασης μεταξύ ΟΤΑ - Δ.Λ.Τ., οι
Αποκεντρωμένες Διοικήσεις ελέγχουν
τη νομιμότητα, εντός 30 ημερών, της
απόφασης του ΟΤΑ και εγκρίνουν την
απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου
του Δ.Λ.Τ., κατόπιν έγκρισης του ΥΕΝ
και του ΓΕΝ. Δεδομένου ότι οι
εγκρίσεις από το ΥΕΝ και το ΓΕΝ
προσκομίζονται πέραν των 30 ημερών,
λόγω του απαιτούμενου χρόνου
διακίνησης της αλληλογραφίας, χρήζει
διευκρίνισης κατά πόσο η απόφαση

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις:
Ο «αδύναμος κρίκος» που επωμίζεται το βάρος του νομοθετικού χάους.

Η περίπτωση των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων

μέσα από το βλέμμα τριών υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου.

του ΟΤΑ μπορεί να επικυρωθεί χωρίς τις απαιτούμενες για το Δ.Λ.Τ. εγκρίσεις. Κατ' επέκταση, διερωτάται κανείς αν αρμόδιος να εξετάσει τυχόν προσφυγή κατά της απόφασης του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης για τα Δ.Λ.Τ. είναι ο Υπουργός Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής ή η Επιτροπή του άρθρου 152 του ν. 3463/2006.

Παραχωρήσεις σε αιγιαλό

Η διαδικασία παραχώρησης δικαιώματος χρήσης των χώρων στην περιοχή αρμοδιότητας των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων περιγράφεται αναλυτικά στην υπ' αριθ. 8321.6/01/12/12-03-2012 εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας θέτοντας συγκεκριμένους περιορισμούς και όρους για τις παραχωρήσεις που ισχύουν στη Ζώνη Λιμένα, χωρίς να γίνεται ειδική μνεία στις παραχωρήσεις χώρου στον αιγιαλό. Παράλληλα, για τους αιγιαλούς αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομικών που παραχωρούνται στους Δήμους εκδίδεται ΚΥΑ (π.χ. ΚΥΑ ΔΔΠ0005159/586Β'ΕΞ2015/704015) που καθορίζει τη διαδικασία κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 του ν. 2971/2001. Στην εν λόγω ΚΥΑ τίθενται διάφοροι περιορισμοί της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, όπως η μέγιστη κάλυψη χρήσης του παραχωρούμενου χώρου, η υποχρέωση ύπαρξης διαδρόμων κατά μήκος της ακτής και η σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Υπουργείου, όταν η περιοχή τελεί υπό καθεστώς ειδικής προστασίας. Τα Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, αν και Νομικά Πρόσωπα του Δήμου, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ΚΥΑ με αποτέλεσμα να ακολουθούνται διαφορετικές διαδικασίες, σε παρακείμενους πολλές φορές χώρους, οι οποίες εμπλέκουν τους διοικούμενους σε ένα

Αριστοτέλης Μαρκαντώνης
Άννα Δαφνά
Αθανασία Κοντοχρήσου

γραφειοκρατικό κυκεώνα και δεν εξυπηρετούν το Δημόσιο Συμφέρον και την προστασία του περιβάλλοντος. Αξίζει, τέλος, να υπογραμμιστεί ότι δεν είναι πάντα εύλογο και ευκρινές τι ανήκει στην αρμοδιότητα του Δήμου, κατ' εξουσιοδότηση της σχετικής ΚΥΑ, και τι ανήκει στη ζώνη αρμοδιότητας του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου.

Βιτρίνες

Σε ερώτημα που κατέθεσε η υπηρεσία μας στο Υπουργείο Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής, για το αν δύναται το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Μυκόνου να προβεί σε παραχωρήσεις ιδιαίτερου δικαιώματος χρήσης χώρου για τοποθέτηση βιτρινών και τουριστικών εκθετηρίων, δεδομένου ότι σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου 7 του από 5.9/14.09.1995 Π.Δ. (Φ.Ε.Κ. 721/Δ') «Αναθεώρηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου του οικισμού της Χώρας Μυκόνου του Δήμου Μυκονίων (Ν. Κυκλάδων) κ.α.»: «Απαγορεύεται η τοποθέτηση εξωτερικών βιτρινών (προθηκών) επί των κοινοχρήστων χώρων...», δόθηκε η απάντηση ότι η Ζώνη Λιμένα αποτελεί ιδιάζοντα χώρο που διέπεται από ειδικό νομικό καθεστώς και δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις που διέπουν την λειτουργία άλλων φορέων, όπως αυτές των Ο.Τ.Α. καταλήγοντας όμως ότι «ενόψει του από 5.9/14-9-1995 Π.Δ. σε κάθε περίπτωση παραχώρησης, θα πρέπει στα πλαίσια της εύρυθμης λειτουργίας του Λιμένα και της αρμονικής συνύπαρξής του με τον παρακείμενο αστικό ιστό, να εξετάζεται η εξυπηρέτηση της ισόρροπης ανάπτυξης και βιώσιμης συνύπαρξης Δήμου - Λιμένα προς όφελος όλων». Ανακύπτει επομένως το εύλογο ερώτημα πώς είναι δυνατόν να ισχύουν άλλα στην περιοχή αρμοδιότητας του Δήμου και άλλα στην περιοχή της λιμενικής ζώνης,

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις:
Ο «αδύναμος κρίκος» που επωμίζεται το βάρος
του νομοθετικού χάους.

Η περίπτωση των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων

μέσα από το βλέμμα τριών υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου.

όπως και ποιος είναι αρμόδιος για να
αποφασίσει για την αρμονική
συνύπαρξη του λιμένα με τον
παρακείμενο αστικό ιστό.

Πέργκολες – Στέγαστρα

Θολό είναι το τοπίο και όσον
αφορά τις αυθαίρετες κατασκευές στις
χερσαίες ζώνες λιμένα και την
παραχώρηση αυτών, δεδομένου ότι
σύμφωνα με την υπ' αριθ.
8321.6/01/12/12-03-2012 εγκύκλιο
του Υπουργείου Ανάπτυξης,
Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας:
«...παραχωρήσεις ιδιαίτερου
δικαιώματος χρήσης χώρου της ζώνης
λιμένα σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα
επί παράνομων έργων, για τα οποία
εφαρμογή έχουν οι διατάξεις των
άρθρων 27 & 29 του ν. 2971/2001 δεν
επιτρέπονται». Η υπηρεσία μας
αντιμετωπίζει συνεχώς ζητήματα
παραχωρήσεων σε καταστήματα με
πέργκολες που είτε είχαν άδειες (από
Δήμο ή το Υπουργείο Πολιτισμού),
πριν την έκδοση της απόφασης
καθορισμού της χερσαίας ζώνης
λιμένα ή εξομοίωσης με αυτήν
χώρους, είτε έχουν κινήσει τη
διαδικασία νομιμοποίησης των
εγκαταστάσεων τους βάσει των
διατάξεων του ν. 4178/2013 και
καλείται κάθε φορά να διερευνήσει αν
είναι δυνατή η έγκριση τέτοιων
παραχωρήσεων.

Σημειώνεται ότι με το ν.4178/2013
δόθηκε η δυνατότητα νομιμοποίησης
λιμενικών εγκαταστάσεων και κτιρίων
που ανήκουν σε δημόσια αρχή. Με
έγγραφό του το Υπουργείο Ναυτιλίας
και Νησιωτικής Πολιτικής μας
ενημέρωσε ότι αυθαίρετες κατασκευές
(πέργκολες, στέγαστρα κλπ.) που
έχουν κατασκευαστεί από ιδιώτες δεν
είναι δυνατό να νομιμοποιηθούν με
τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου.
Επομένως, ο ενδιαφερόμενος
παραχωρησιούχος είναι
υποχρεωμένος να κατεδαφίσει μία
παράνομη πέργκολα που ενδεχομένως

Αριστοτέλης Μαρκαντώνης
Άννα Δαφνά
Αθανασία Κοντοχρήσου

δεν έχει φτιάξει ο ίδιος και να φτιάξει
νέα σύμφωνα με τις προδιαγραφές
του Υπουργείου. Παρ' όλ' αυτά, το
Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας
έδινε τη δυνατότητα σε ιδιώτες να
υποβάλλουν αίτημα νομιμοποίησης
αυθαίρετης κατασκευής!

Ενόψει του ανωτέρω
δαιδαλώδους και ασαφούς πλαισίου,
η υπηρεσία μας υποβάλλει σωρεία
ερωτημάτων στο Υπουργείο Ναυτιλίας
και Νησιωτικής Πολιτικής, το οποίο
κρίνει ανά περίπτωση, τονίζοντας
αφενός την υποχρέωση της άρσης
όλων των αυθαιρεσιών και αφετέρου
ερμηνεύοντας κάθε φορά το δημόσιο
συμφέρον ανάλογα με την χρονική
περίοδο της παραχώρησης (τουριστική
σεζόν), την αρχή της εμπιστοσύνης
προς τον διοικούμενο, την μη
τουριστικότητα του νησιού, την μη
απώλεια δημόσιων εσόδων κ.α.

Εξομοιούμενοι με χερσαία ζώνη λιμένα χώροι

Ασαφές παραμένει το πλαίσιο και
αναφορικά με τους εξομοιούμενους
με χερσαία ζώνη λιμένα χώρους,
δεδομένου ότι τα όρια τους δεν έχουν
οριοθετηθεί επακριβώς και τα Δ.Λ.Τ.
δεν προβαίνουν στον καθορισμό
χερσαίας ζώνης. Αυτό έχει σαν
αποτέλεσμα να προσκομίζονται
τοπογραφικά διαγράμματα που δεν
είναι σύμφωνα με την εγκύκλιο του
Υπουργείου Ναυτιλίας & Νησιωτικής
Πολιτικής ενώ επιπλέον από αυτά δεν
προκύπτει αν στον προς παραχώρηση
χώρο ασκεί αρμοδιότητα το Δ.Λ.Τ. ή ο
Δήμος.

Παραχωρήσεις δικαιώματος χρήσης χώρων

Σύμφωνα με το άρθρο 24 του ν.
2971/2001, όπως ισχύει σήμερα, η
παραχώρηση της απλής χρήσης των
χώρων ζώνης λιμένα γίνεται με
απόφαση της διοίκησης του φορέα
διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα
μετά από έγκριση του Γενικού

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις:
Ο «αδύναμος κρίκος» που επωμίζεται το βάρος του νομοθετικού χάους.

Η περίπτωση των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων

μέσα από το βλέμμα τριών υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου.

Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι η διαδικασία για τις παραχωρήσεις του δικαιώματος απλής χρήσης χώρων δε διακρίνεται για τη λειτουργικότητά της. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως είναι οι παραχωρήσεις χρονικής διάρκειας μεγαλύτερης των τριών ετών και οι παραχωρήσεις χώρων που συνδέονται με κατασκευή έργου, απαιτείται η λήψη σύμφωνης γνώμης του Υπουργείου Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής και του ΓΕΝ προκειμένου να εγκριθεί η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου από το Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Η συγκεκριμένη διαδικασία είναι τόσο χρονοβόρα (αποστολή φακέλου τόσο στην Αποκεντρωμένη όσο και στο Υπουργείο και το ΓΕΝ) που ορισμένες παραχωρήσεις πραγματοποιούνται χωρίς τις απαιτούμενες εγκρίσεις, ειδικά σε περιόδους τουριστικής αιχμής, προκειμένου να χρησιμοποιήσουν εγκαίρως το χώρο οι διοικούμενοι αλλά και να μην απολέσουν δημόσια έσοδα οι φορείς διοίκησης λιμένα.

Συμπεράσματα-Προτάσεις:

Κατόπιν των ανωτέρω, κρίνεται άκρως θεμιτή και χρήσιμη η κωδικοποίηση των νομοθετικών διατάξεων που αφορούν τόσο τα Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία όσο και τα Κρατικά σε ένα νόμο ή Προεδρικό Διάταγμα. Θα ήταν επίσης αποτελεσματικότερος ο έλεγχος των φορέων διοίκησης λιμένα από ένα μόνο κρατικό όργανο, το οποίο θα ασχολείται κατ' εξοχήν με τα λιμενικά ζητήματα και θα είναι αρμόδιο για οτιδήποτε τους αφορά, χωρίς να υφίσταται διάκριση αρμοδιοτήτων μεταξύ του Υπουργείου Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής, του Υπουργείου Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Υπό την

Αριστοτέλης Μαρκαντώνης
Άννα Δαφνά
Αθανασία Κοντοχρήσου

υφιστάμενη όμως κατάσταση, η επιμόρφωση των υπαλλήλων που ασχολούνται με τις εγκρίσεις ή τον έλεγχο των αποφάσεων των Διοικητικών Συμβουλίων των Δ.Λ.Τ. θεωρείται απαραίτητη για την ουσιώδη και απρόσκοπτη άσκηση των καθηκόντων τους όπως και για την εύρυθμη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η σύσταση οποιασδήποτε υπηρεσίας εποπτείας των Ο.Τ.Α. δεν μπορεί να αποτελεί πανάκεια για τις παθογένειες της ελληνικής δημόσιας διοίκησης. Το πρώτο βήμα για την επίλυση των χρόνιων προβλημάτων που αυτή αντιμετωπίζει είναι η νομοθετική σαφήνεια, η κωδικοποίηση των διατάξεων που ρυθμίζουν έναν τομέα σε ένα νόμο (χωρίς συνεχείς τροποποιήσεις σε άσχετους με το θέμα νόμους), η διασαφήνιση αρμοδιοτήτων, η επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων και η απλούστευση διαδικασιών. Με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και την εξυπηρέτηση του πολίτη, ευελπιστούμε αυτό το σύντομο κείμενο να αποτελέσει τουλάχιστον μια αφορμή για αναστοχασμό και άνοιγμα του διαλόγου, με την πεποίθηση ότι αν κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση κατέθετε τις απόψεις της επί του θέματος, θα ανέκυπταν κι άλλα ζητήματα για συζήτηση και βελτίωση.

Σχέδιο Νόμου περί πολιτείας και διοικήσεως των δήμων

Ο Θ Ω Ν (α)

ΕΛΕΘΙ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν Γραμματεία λαμβάνει ἐπισυναπτόμενον σχέδιον νόμου περί πολιτείας καὶ διοικήσεως τῶν δήμων συνοδευμένων μὲ τὴν ἐφεξῆς ἀπόφασιν.

I.

Ἐιδικὴ Ἐπιτροπὴ θέλει ἐξετάσει τὸ ἐπισυναπτόμενον σχέδιον Νόμου καὶ θέλει συσχευθῆ περί αὐτοῦ.

(α) Ἐνομίσαμεν χρησιμώτατον νὰ προτάξωμεν τὰς Ὁδηγίας ταύτας τῆς Ἀντιβασιλείας, ἀνεκδότους μέχρι τοῦδε, ἀπευθυνομένας εἰς τὴν Γραμματείαν τῶν Ἑσωτερικῶν. Ἡ μετάφρασις καθιστᾷ αὐτὰς πολλαχοῦ ἀσαφεῖς, ἀλλ' ἡ ἀσάφεια δὲν ἐξασθενεῖ τοῦ ἔργου τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν ὠφελίαν, ἥτις δύναται νὰ προλάβῃ περὶ τὴν κατάληψιν τοῦ δημοτικοῦ Νόμου ἀπὸ Ὁδηγίας, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουσιν ὡς νομοθετικῶν αἰτιολογιῶν ἔκθεσις. Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ πρὸ αὐτῶν τῶν Διαταγμάτων ἐχόντων σκοπὸν τὴν διασάφησιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν Νόμων, προτάσσεται ἔκθεσις αἰτιολογίας ὑπὸ μορφῆν ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Βασιλίαν. Καθ' ὅλα τὰ ἐλεύθερα κράτη ὁ Νόμος δημιουργεῖται μεταξὺ τῆς δημοσιότητος τοῦ τύπου καὶ πανδήμων βουλευτικῶν συζητήσεων. Περὶ ἡμῶν μόνον, χαλκεύεται μεταξὺ τῶν συνέρων καθὼς ὁ κεραυνὸς, καὶ καθὼς ὁ κεραυνὸς ἐξαστράπτει αἰφνιδίως καὶ καταπλήττει ἀντὶ νὰ φωτίσῃ τοὺς κυβερνωμένους.

(57)

Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην διορίζομεν
α' Ὡς Πρόεδρον,
Τὸν Νομάρχην τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας Κ. Μαῦρον.
β'. Ὡς μέλη,
Τὸν Σύμβουλον τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας
Κ. Θεοχάρην.
Τὸν Σύμβουλον τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς ἐπὶ
τῆς Δημοσίου ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας Κ. Σχοινᾶν.
Τὸν Σύμβουλον τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμ. Κ. Κέν-
ταυρον τὸν πρῶτον Ἐφορον τοῦ ἐν Γίρυνθι ἀγρακηπίου Κ.
Παλαιολόγον.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμ. θέλει εἰδοποιήσῃ διὰ τῆς
ὁδοῦ τῆς ὑπηρεσίας τὸν Πρόεδρον καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτρο-
πῆς περὶ τοῦ διορισμοῦ των, καὶ θέλει τοὺς προτκαλέσει νὰ
κάμωσιν ὅσον τάχος ἐναρξὶν τῆς ἐπιτετραμμένης εἰς αὐτοὺς
ὑπηρεσίας· Ἐν ταυτῶ δὲ νὰ τοὺς διακινώσῃ ὅλην τὴν ἀπαι-
τουμένην ὕλην καὶ τὰς προηγουμένας πράξεις· ἔτι δὲ νὰ
προσνεύμῃ εἰς αὐτὴν τὴν Ἐπιτροπὴν ἕνα τῶν ὑπουργικῶν
Γραμματέων, πρὸς κατάστρωσιν τοῦ Πρωτοκόλλου τῶν συνε-
δριάσεων.

II.

Ἄφ' οὗ ἡ Ἐπιτροπὴ τελειώσῃ τὴν γνωμοδότησίν της πε-
ρὶ τοῦ σχεδίου τοῦ νόμου θέλει παραδόσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἐπὶ
τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεία, ἣτις θέλει συντάξῃ τὴν πρὸς
τὸ ὑπουργικὸν συμβόλιον ἀναφορὰν, καὶ ὑποβάλλῃ τὴν ὑπό-
θεσιν εἰς τὴν σκέψιν αὐτοῦ.

Ἀποπερατωθείσης δὲ τῆς σκέψεως ταύτης, τὰ περὶ αὐτῆς
πρωτόκολλον, ἢ ἀναφορὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμμα-
τείας καὶ ἡ γνωμοδότησις τῆς Ἐπιτροπῆς θέλει καθυποβληθῆ
εἰς ἡμᾶς ὅσον τάχος.

(58)

III.

Ἡ συστηθεῖσα Ἐπιτροπή θέλει συνοδεύσει τὴν γνωμοδότησιν τῆς με ἐντελῆ καὶ πιστῆν ἔχθουσιν τῶν ἐπὶ Τουρκοκρατείας ὑπαρξάντων κανονισμῶν τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα κοινοτήτων, τῶν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος γενομένων εἰς αὐτοὺς μεταδρῦθμίσεων, καὶ τῶν ὅσων ἢ πείρα ἐδίδαξε περὶ τῆς μέχρι τοῦδε καταστάσεως τῶν Κοινοτήτων.

Ἡ δὲ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεία καὶ τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον θέλουν συνοδεύσει τὴν ῥηθεῖσαν ἀναφορὰν μὲ ὅσας κρίνουν εὐλογον νὰ προσθέσουν παρατηρήσεις.

IV.

Εἰς τὴν σύσκεψιν περὶ τοῦ σχεδίου τοῦ νόμου πρέπει νὰ ληρθοῦν ὑπ' ὄψιν κατ' ἐξοχὴν τὰ ἐφεξῆς, καὶ νὰ γενῆ γνωμοδότησις, ἂν, καὶ ποίας τροποποιήσεις αἱ παροῦσαι περιστάσεις ἀπαιτοῦν ὡς ἀναγκαίας καὶ ἐπωφελεῖς.

A'.

Οἱ δῆμοι δὲν θεωροῦνται μόνον ὡς πολιτικὰ συστήματα, σκοπὸς τῶν ὁποίων εἶναι νὰ διευκολύνουν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καὶ τὴν διὰ κοινῆς συνδρομῆς ἐκπλήρωσιν τῶν τοπικῶν δημοσίων ἀναγκῶν ἢ μεταξὺ τῶν μελῶν του σχέσις εἶναι σχέσις ἰδιωτικῆ, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἀφαιρεθῆ ἀπὸ τοὺς δῆμους τὸ δικαίωμα νὰ σχηματίζουσι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀνεξάρτητον ὀλομέλειαν.

Ἄν δὲ, ἀναγνωρισθέντος τοῦ δικαίωματος τούτου, ἐκπληρωθῶσι τὰ ὅσα ἀπαιτεῖ ἢ κατὰ τὸν ὑπάρχοντα κανονισμὸν τῶν δήμων ἰδιωτικῆ αὐτῶν σχέσις, δὲν ὑπάρχει πλέον κανὲν ἐμπόδιον διὰ νὰ ἐνωθοῦν πολλοὶ μικρότεροι δῆμοι εἰς ἓνα μόνον, νὰ θεωρηθοῦν ὡς πολιτικὰ συστήματα, καὶ νὰ δοθῆ εἰς αὐτοὺς κατάλληλος διοργανισμὸς διοικητικός.

Εἰς λίαν μικροὺς δῆμους εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀνάπτυξις καὶ

διατήρησις ζωηρᾶς συμπνοίας καὶ δραστηριότητος, ὡς πρὸς βελτίωσιν τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν καταστάσεως, ἀλλ' οὔτε δύνανται εὐχαρίστως νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὰς δημοσίους ὑποθέσεις· ὁ περιορισμὸς τῆς ἀρμοδιότητος καὶ ἡ ἀνικανότης τῶν μέσων ἀποναρκώνει τὴν δραστήριον ἐνέργειαν.

Ὅσον πλέον περιορισμένοι εἶναι ἡ περιφέρεια αὐτῆ, τῆς ἧς ἂν πρέπει νὰ γενῆ ἡ ἐκλογή, τόσον δυσκολώτερον κατακτᾷ εἰς τὸ νὰ εὕρῃ τις ἀξιόους προύχοντας. Ἡ ἀνωτέρα τῆς δημοσίου διοικήσεως διεύθυνσις παρεμποδίζεται καὶ δυσκολεύεται, ὅτε τὰ ὄργανα αὐτῆς εἶναι μὲν πολλὰ, πλὴν ἀνίκανα.

Ἄφ' ἑτέρου μέρους ὅμως εἶναι, ὅχι ὀλιγώτερον ἐπάναγκες νὰ περιορισθῆ, ἢ ὑπὲρ τὸ δέον ἐξάπλωσις τῶν δήμων. Ἄν λυθῆ μετὰ τῶν δημοτῶν ὁ δεσμὸς τῶν συμφερόντων, ἢ ἂν δὲν τοὺς ἐνώσωσι σχέσεις καὶ συζεύξεις, ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὴν κοινὴν διοίκησιν τὸ ἀσφαλέστατον καὶ ἀκλόνητον αὐτῆς θεμέλιον, καὶ ἡ ἀρμοδιότης τῆς λαμβάνει ἕκτασιν ἀσυμβίβαστον μὲ τὸν σκοπὸν τῆς συστάσεώς της.

Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ἐντελής ἔνωσις πλειόνων δήμων, ἂν ἐμπόρῃ νὰ κατορθωθῆ ἄνευ παραβιάσεως τῶν ἰδιωτικῶν σχέσεων καὶ δικαιωμάτων, καθιστάνει τὴν Διοίκησιν πολλῶν ἀπλουστέραν καὶ εὐκολωτέραν, καὶ ὅτι ἐπομένως πανταχοῦ ὅπου πλείοτερα χωρία μὲ ἴδια δημοτικά δικαιώματα καὶ μὲ ἴδιαν δημοτικὴν περιουσίαν ἐνώνονται εἰς ἓνα Δῆμον, πρέπει νὰ μείνῃ ἀνοιχτὴ ἡ ὁδὸς διὰ τῆς ἧς νὰ κατορθωθῆ τελεία συσσωμάτωσις αὐτῶν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ θέλει ἐξετάσει ὀκρινῶς καὶ ἐπιμελῶς, τίνι τρόπῳ ὁ σχηματισμὸς τῶν Δήμων καὶ τῶν Δημηρχιῶν, δύναται νὰ κατορθωθῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅσον ἔνεστι καταλλετότερον, κατὰ τὰς ἀναπτυχθείσας ἀρχάς· ἂν αἱ καιρικαὶ καὶ τοπικαὶ περιστάσεις δὲν ἀπαιτοῦσι τροποποίησιν ἐκείνων τῶν

(60)

ἀρχῶν, καὶ τῶν ἐπ' αὐτάς θεμελιωμένων ὀρισμῶν, τίνι τρό-
 πῳ δύνανται ν' ἀφαιρεθῶν τὰ ὅποια ἐκ τῆς κατεργημώτεως
 τοῦ τόπου προκύπτουν ἐμπόδια εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν
 Δήμων, καὶ ἂν δι' αὐτὸν τὸν λόγον δὲν πρέπει νὰ προσδιορι-
 σθῆ καὶ κατώτερος τῶν 300, ὁ ἐλάχιστος ὄρος τῶν πρὸς
 σχηματισμὸν ἐνὸς ἰδίου δήμου ἀπαιτουμένων ψυχῶν, ἂν εἰς τὸ
 ἄρθρον 7 δὲν πρέπει νὰ προσδιορισθῆ εὐθὺς εἰς ποίας περι-
 πτώσεις δύο ἢ πλείωτερα χωρία δύνανται ἢ πρέπει νὰ ἐνωθῶ-
 σι τελείως ἄνευ τῆς συναινέσεώς των, καὶ ποῖαι αἱ τοιαῦται
 περιπτώσεις.

Ὁ σχηματισμὸς τῶν Δήμων ἦναι ἀντικείμενον μεγίστης
 σπουδῆς, καὶ ἔχομεν πλήρη πεποίθησιν, ὅτι θέλουσιν ληρθῆ εἰς
 ὄριμον καὶ περιεκτικὴν ἀκρίβειαν ὅλα ὅσα εἰς αὐτὸ ἀναφέρονται.

B.

Οἱ Δήμοι ἀποτελοῦσι τὸ κατώτερον μέλος τῆς διαιρέσεως
 τοῦ Βασιλείου ἢ σχέσις τοῦ μέλους τοῦ Δήμου εἶναι ἡ θάσις
 ὄλων τῶν πρὸς τὴν Ἐπικράτειαν καὶ πρὸς τοὺς Δημαρχια-
 κοὺς καὶ ἐπαρχιακοὺς Δήμους σχέσεων.

Τὰ 3 καὶ 4 ἄρθρα καθιεροῦσι λοιπὸν τὴν ἀρχὴν τῆς γενικό-
 τητος τοῦ Δημοτικοῦ συνδέσμου. Ἄν συγχωρῆται μικρὰ τις
 ἐξαιρέσις διὰ τὰ ἐκτὸς τῆς περιοχῆς τοῦ Δήμου κείμενα, με-
 γαλῆτερα δάση, λιμένας καὶ ἀκαλλιεργήτους τόπους ἢ αἰτία
 εἶναι, ὅτι ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα μέρη ὁ δημοτικὸς σύνδεσμος
 εἶναι ἀσήμαντος διὰ τὸ ἰδιοφυὲς τῆς καταστάσεώς των, καὶ
 ὅτι ἐπομένως ἤθελεν ἀντιβαίνει εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης
 τὸ νὰ συμπαραληφθῶσι καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῶν τῶν μερῶν
 ἀπολύτως εἰς ὅλα τὰ βάρη τοῦ Δήμου, καὶ ὅτι τέλος πάντων
 τὰ ρηθέντα μέρη ὄντα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περιουσία τοῦ Κράτους,
 πρέπει νὰ διατηρηθῶν εἰς αὐτὸ ἀκέραια καὶ ἀπαραμειώτα.

Πρωτίστη συνέπεια τῆς κατὰ τὸ 5 ἄρθρον διαιρέσεως τῶν

(61)

Δήμων είναι εἰς τὸ 36 ἄρθρον ἐκτεθεῖσα ποικιλία εἰς τὴν σύστασιν τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Διαστολή μεταξὺ ἀστυκῶν καὶ χωρικῶν Δήμων δὲν ἔχει χώραν, διότι μὴ ἀνηκούσης πλέον οὔτε τῆς γεωργίας ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ χωρία, οὔτε τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου εἰς τὰς πόλεις, λείπει πᾶν πρὸς ὑπόστασιν τῆς ἄνω διαστολῆς διακριτικὸν σημεῖον.

Γ.

Τὸ δεύτερον τμήμα τοῦ σχεδίου ἐνασχολεῖται εἰς τὴν διάγραφιν τῆς ἐννοίας καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν μελῶν τοῦ δήμου, καὶ προσδιορίζει πρὸ πάντων τίνι τρόπῳ ἀποκτᾶται καὶ τίνι τρόπῳ χάνεται τὸ δικαίωμα τοῦ δημότου καὶ τὰ συνημμένα μὲ αὐτὸ προνόμια.

Ἐπειδὴ πᾶν μέλος τοῦ Κράτους, πρέπει νὰ ᾔηται καὶ μέλος Δήμου τινός, καθότι τὰ καθ' αὐτὸ θεμέλια τοῦ Κράτους εἶναι οἱ δῆμοι, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προσδιορισθῇ εἰς ἕκαστον πολίτην ὁ δῆμος εἰς τὸν ὁποῖον ἔχει νὰ ζητήσῃ τὰ δημοτικὰ δικαιώματα, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον νὰ ἀπολαύῃ αὐτὰ, ἕως οὗ νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλαχού δημοτικὸν δικαίωμα. Ἐμβριθεῖς αἰτίαι ἀπαίτουσι τὴν ὅσον ἔνεστι μεγίστην εὐκολίαν τῆς ἐκ δήμου εἰς δῆμον μετοικεσίας· ἐπειδὴ τοιοῦτοτρόπως μόνον δύνανται νὰ ἀναπτυχθῶσι καὶ νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπωφελῶς ὅλαι αἱ σωματικαὶ καὶ νοερὰι δυνάμεις.

Ἄλλ' ὅσον μεγαλητέρα εἶναι ἡ κατὰ τοῦτο ἐλευθερία, τόσον ὠριμωτέρως σκέψεως ἄξιον εἶναι νὰ προσδιορισθῇ, ἂν τὸ χρέος τῆς περιθάψεως τῶν ἀνικάνων πενήτων πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς δημοτικὸν ἢ ὡς ἐπαρχιακὸν ἢ ὡς νομαρχικὸν βᾶρος· ἐπειδὴ εἶναι φανερόν ὅτι ἂν ἡ ὑποχρέωσις αὕτη θεωρηθῇ ἀπολύτως ὡς δημοτικὸν βᾶρος, ἡ ἀπολύτως ἐλευθερία τῆς ἐκ δήμου εἰς δῆμον μετοικεσίας ἤθελε προξενήσῃ εἰς μερικοὺς δῆμους, καίτοι προσωρινῶς, ὑπέρογκα βάζη.

(62)

Δ'.

Τὸ σχέδιον κάμνει διαστολήν μεταξὺ ἀπλῶν μελῶν καὶ μεταξὺ πολιτῶν δήμου, ἐπειδὴ καθ' ὅλας τὰς σχέσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου τὰ προσωπικὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα τοῦ ὑπηκόου βαθμολογοῦνται κατὰ τὴν ἰδιοκτησίαν του, καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς μετοχῆς του εἰς τὰ δημόσια βάρη.

Ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπλᾶ τοῦ δήμου μέλη δὲν θέλουν ἀποτελεῖ τῆξιν Εἰλωτῶν· εἰς ἕκαστον διορίζεται ἡ περιφέρεια τῶν εἰς τὸν δῆμον δικαιωμάτων του, εἰς ἕκαστον μένει ἀνοικτὴ ἡ ὁδὸς νὰ ἀπολαύσῃ ὅλα τὰ δικαιώματα πολίτου τοῦ δήμου, ἀφ' οὗ ἀποκτήσῃ τὰς ἐπὶ τούτῳ ἀναγκαίας ἰδιότητας.

Διὰ νὰ ἀπολαύῃ τις τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου δήμου, πρέπει ἀφεύκτως νὰ ᾔῃ ἀποκαταστημένος, καὶ νὰ κατοικῇ εἰς τὸν δῆμον ἐκεῖνον, ἔχων ἰδιοκτησίαν ἀκίνητον, ἢ νὰ μετέρχεται ἐπιτήδευμα ὑποκείμενον εἰς φοροδοσίαν. Διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐμποδίζεται ὁ ἐγωϊσμός τοῦ νὰ κατακερματίσῃ τοὺς δήμους εἰς χωριστὰ κράτη ἐν τῷ κράτει, καὶ νὰ μεταβάλλῃ τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν τοῦ δήμου εἰς καταπιστευτικὰ δικαιώματα οἰκογενειῶν.

Μ' ὅλον τοῦτο κατὰ τοὺς δεσμοὺς τοῦ νόμου, θέλουν διατηρεῖσθαι καὶ ὑποστηρίζεσθαι αἱ τυχόν ὑπάρχουσαι ἰδιωτικαὶ νόμιμοι σχέσεις, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν ἕκαστος ἔχει μετοχὴν εἰς τὴν ἐπιкарπίαν τῆς δημοτικῆς περιουσίας.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Ἑλλάδα σύστημα ἀμέσου φορολογίας, εἶναι ἐπ' ἀνάγκης νὰ προστεθῶσιν εἰς τὸ ἄρθ. 12 προσωρινοὶ ὅρισμοι, καὶ δι' αὐτῶν νὰ διαστραφοῦν τὰ ὄσα, μέχρι συστάσεως τοιοῦτου φορολογικοῦ συστήματος, δύνανται νὰ χρηγηθῶσιν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου.

Ἡ ἐμβριθὴς αὕτη ὑπόθεσις πρέπει νὰ ληρῆθῃ εἰς ἀκριβε-

(63) .

στάτην σκέψιν, καὶ νὰ ὑποβληθοῦν αἰτιολογημένα παρατηρήσεις.

Ε΄.

Τὸ τρίτον Τμήμα διαλαμβάνει τὰ γενικά δικαιώματα, τὰ ὅποια ἔχουν οἱ δῆμοι ὡς σῶμα δημόσιον, καὶ τὰς εἰς ἀμοιβὰς δι' αὐτὰ τὰ δικαιώματα ὑποχρεώσεις. Ἡ διαχείρισις τῆς περιουσίας τῶν κατὰ τόπους ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, εἶναι ἐν τῶν δικαιωμάτων τούτων, εἰς ἐκείνας μόνον τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς δὲν ἀνετίθη ἀποκλειστικῶς εἰς εἰδικὴν ὀργανιστικὴν ἐταιρείαν· διότι οὕτως ἔχόντων τῶν πραγμάτων, τὸ δικαίωμα τῆς διαχείρισεως δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸν πολιτικόν, ἀλλ' εἰς μόνον τὸν ἐκκλησιαστικόν δῆμον. Οἱ περὶ τῆς διαχείρισεως ταύτης κανονισμοί, πρέπει ἐπομένως νὰ διορισθῶν, δι' ἰδιαίτερου διατάγματος.

Τὸ σχέδιον δίδει μὲν εἰς τοὺς δήμους ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ πᾶσαν κηδεμονικὴν ἐξουσίαν τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπικρατείας, ἐπιβάλλει ὅμως εἰς αὐτοὺς τοὺς τελευταίους τὸ χρέος νὰ ἐπιτηρῶσι καὶ νὰ ἐλέγχωσι τὰς πράξεις τῶν πρώτων.

Ἐν ᾧ ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς δήμους νὰ διοικῶσι τὰς ὑποθέσεις τῶν δι' ἀντιπροσώπων τῶν ἐκλεγομένων παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων, ἐν ᾧ ἀπονέμεται εἰς αὐτοὺς αὐτονομία καὶ ἐλευθέρα κίνησις, καὶ ἐν ᾧ ἀνατίθεται εἰς αὐτοὺς ἡ ἐκτέλεσις ἐμβριθῶν κυβερνητικῶν δικαιωμάτων, ἡ ἐπιτήρησις ἀπὸ μέρους τῆς ἐπικρατείας δὲν φέρει πλέον χαρακτῆρα κηδεμονίας, ἀλλ' οὕτε ἡμπορεῖ νὰ γενῆ λόγος περὶ ἀνηλικίας τῶν δήμων.

Ἡ εὐθύνη τῶν διοικούντων, ὁ διορισμὸς καταλλήλων τύπων καὶ γενικῶν διατάξεων διὰ τὴν διοίκησιν, ἡ δημοσιότης αὐτῆς, καὶ μίᾳ ἄγρυπνος ἐπιτήρησις ἀπὸ μέρους τῶν ἀμέσως ἀνωτέρων ἀρχῶν τῆς ἐπικρατείας, εἶναι ἡ ὑπεράσπισις, τὴν ὁποίαν ὁ νόμος χορηγεῖ εἰς τὰ δικαιώματα τῶν δήμων καὶ

• (64)

εἰς τὰ κοινὰ συμφέροντα ἀπέναντι τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν τῶν κοινοτήτων.

Ἡ μὲν κηδεμονία παρεμποδίζει πᾶσαν ἐλευθέρην κίνησιν, καὶ δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ δημοτικοῦ βίου, καὶ τὴν ὅποιαν οἱ πολῖται ὀφείλουσιν νὰ λαμβάνουσι μετοχὴν εἰς τὰ πράγματα τῆς πατρίδος. Ἐὐ δὲ δικαίωμα καὶ χρέος τῆς ἐπικρατείας νὰ θέτῃ τὴν διεύθυνσιν τῶν δημοτικῶν ὑποθέσεων ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν ἀρχῶν τῆς, θεμελιούται ἀναντιρρόητως εἰς τὸν ἴδιον φύσιν τῶν ὑποθέσεων τούτων, καὶ εἰς τὸ ὁμοίωμα τῆς διεύθυνσεως τῶν δημοσίων πραγμάτων.

Ἄν καὶ τὰ τοπικὰ συμφέροντα ἀνατίθενται καταλλήλο-
τερον διὰ τὴν διαχείρισιν καὶ διοίκησιν τῶν δήμων, δὲν παύουσιν μ' ἔλρον τοῦτο νὰ ἀποτελῶσι μέρος τῶν γενικῶν δημοσίων συμφερόντων ἐπομένως ἢ ὑποχρέωσις τῶν δήμων τοῦ νὰ περιθάλλουσι τοὺς πένητας, νὰ νοσοκομῶσι τοὺς ἀσθενεῖς των, νὰ συσταίνωσι τοπικὰ σχολεῖα διὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, νὰ ἀσφαλίζωσι τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα καὶ τὰ τῆς ἰδιοκτησίας, διὰ καταλλήλων ἀσφαλιστικῶν καταστημάτων, κτλ. δὲν εἶναι ἰδιωτικὰ τῶν μελῶν συμφωνίαι, ἀλλὰ θεμελιούται εἰς τοὺς γενικοὺς νόμους τῆς δημοσίας εὐταξίας, τῆς ὁποίας ἡ διατήρησις εἶναι οὐσιωδῶς μέρος τῆς ἀρμοδιότητος τῆς κυβερνήσεως τοῦ κράτους.

Ἡ κυβέρνησις ἔχει νὰ ἐπάγρουπνῃ, ὥστε οἱ δῆμοι νὰ μείνωσι καθ' ὅλας τὰς δημοσίας πρὸς τὴν ἐπικράτειαν σχέσεις των ἐνωμένοι μετ' αὐτὴν, ὡς ὑποτεταγμένα μέλη τοῦ ἔθλου, ὥστε οἱ παρὰ τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν ἐκδιδόμεναι τοπικαὶ διατάξεις, νὰ μὴ ἀντιβάνωσι ποτὲ εἰς τοὺς ὑπάρχοντας γενικοὺς νόμους καὶ διατάγματα, ὥστε ἡ διοίκησις τῆς δημοτικῆς περιουσίας καὶ ἡ περὶ δημοτικῶν ὑποχρεώσεων διάταξις

(65)

νά μὴν ἐξασθενίζη, ἢ ἀνατρέπη τὴν εἰσπραξίν τῶν γενικῶν φόρων πρὸς τὴν ἐπικράτειαν κατὰ Νομοὺς ἢ ἐπαρχίας.

Γ'.

Τὸ τέταρτον τοῦ σχεδίου Τμήμα διαλαμβάνει τοὺς πόρους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δῆμοι νὰ λαμβάνωσι τὰ μέτρα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν καὶ διορίζει τὴν χρῆσιν αὐτῶν.

Ὁ πρῶτος πόρος εἶναι ἡ δημοτικὴ περιουσία.

Ἄν καὶ ἡ ἐπικαρπία μορίων τινῶν τῆς περιουσίας ταύτης, οἷον λόγου χάριν τῶν δημοτικῶν βοσκῶν, δασῶν κλπ. εἰς μέρος τινα, κατὰ παλαιὰν συνθήκειαν, ἢ κατ' ἄλλους τίτλους, δὲν ἀνήκει εἰς τὸν Δῆμον ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, ἀλλὰ εἰς διάφορα μέλη αὐτοῦ θεωρούμενα ὡς ἄτομα, δὲν ἤμπορεῖ μὲν ὅλον τοῦτο νὰ ἐπιτραπῇ ὥστε ἡ τοιαύτη περιουσία νὰ μεταβληθῇ εἰς περιουσίαν ἀτομικὴν καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον καὶ ἀληθῆ προσδιορισμὸν, ἐν ᾧ τὸ εἰσόδημα ἀπαιτεῖται ἀπὸ ἀναποφεύκτους ἀνάγκας τοῦ δήμου.

Τὸ πότε ἐπιτρέπεται νὰ γένη ἐκποίησης τῆς δημοτικῆς περιουσίας, διορίζεται ἀκριβῶς εἰς τὸ ἄρθρ. 19 διὰ νὰ θέσῃ βάσεις εἰς τὰς συζητήσεις καὶ τὴν εὐθύνην τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν.

Ζ'.

Ἡ εἰς τὸ δημοτικὸν Ταμεῖον παράδοσις τῶν ἐξ ἀστυνομικῶν παραβάσεων προστίμων, εἶναι ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα τῆς ἀρχῆς, ὅτι ὅποιος φέρει τὰ βάρη τῆς ἀστυνομικῆς διοικήσεως, λαμβάνει καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς πλεονεκτήματα. Τοιοῦτοτρόπως ἀφαιρεῖται πᾶσα ὑπόψια, ὅτι αἱ παρεμβάσεις τῶν ἀστυνομικῶν ποινικῶν δικαστηρίων σκοπὸν ἔχουσι τὴν ὠφέλειαν τοῦ Ταμεῖου.

Η'.

Διὰ τῶν ἐμμέσων καὶ τῶν λοιπῶν κατὰ τὸ ἄρθρ. 27 φέ-

5

(66)

ρων φορολογούνται ὄχι μόνον τὰ μέλη τοῦ δήμου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ ξένοι· ἡ ἐκλογή τοῦ εἴδους τοῦ φόρου, καὶ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ ἀφορᾷ τὰ ἐμβριθέστερα συμφέροντα τῆς οἰκονομίας τοῦ Κράτους. Ἀπαιτεῖται λοιπὸν μεγάλη προσοχὴ εἰς τὸν προσδιορισμὸν ἐκείνων τῶν προϋποθέσεων, αἱ ὁποῖαι ἐπιτρέπουν τὴν ἐπίθεσιν τοιούτων φόρων.

Θ'.

Ἡ εἰσπραξις ἀμέσων ἐράνων νὰ γίνεται μόνον χάριν ἀναπληρώσεως τῶν ἀναγκαίων ἢ ἐπωφελῶν τοῦ δήμου ἐξόδων, ἂν οἱ προρρήθέντες πόροι τῶν δημοτικῶν ἐσόδων δὲν ἤθελον ἐξαρκέσει. Ὁ περιορισμὸς οὗτος ὅλων τῶν ἀμέσων δημοτικῶν ἐράνων ἐμπεριέχεται εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν φύσιν· συνήθως εἰς τὴν διανομὴν αὐτῶν δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ περιουσία ἐκάστου, ἢ τὸ ὀλικὸν εἰσόδημά του, ἀλλὰ μόνον τὸ εἰσόδημα τῶν εἰς φόρον ὑποκειμένων πραγμάτων· πρέπει λοιπὸν νὰ γενῆ πρόνοια, ὥστε νὰ μὴν ἐγγιχθῆ τὸ κεφάλαιον δι' ἀορίστου καὶ ἀπερισκέπτου τῶν ἐράνων ἐκτάσεως.

Ἐκαστον εἰς φόρον ὑποκείμενον πρᾶγμα καὶ ἕκαστος πολίτης τοῦ δήμου εἶναι ὑποκείμενος εἰς τὴν συνεισφορὰν τοῦ ἐράνου· ἀνυπόστατος καὶ ἀνεκτέλεστος εἶναι ἡ ἀρχή, ὅτι ἡ χάριν δημοτικῶν καταστημάτων συνεισφορὰ, πρέπει νὰ ἀναλογηται ὅλη κατὰ τὸ ποσοῦν τῆς περιουσίας, ἀλλὰ κατὰ τὸ ποσοῦν τοῦ συμφέροντος, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐξ αὐτῶν δι' ἕκαστον τῶν συνδρομητῶν. Τοῦτο μᾶς τὸ ἀπέδειξε ἡ πείρα· ὅθεν ἐλήφθη ὡς μέτρον τῆς διανομῆς ἡ βᾶσις τῶν ἀμέσων φόρων, ἐπεφυλάχθη ὁμοῦς εἰς τὰς δημοτικὰς ἀρχὰς τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξουν ἄλλο καταλληλότερον μέτρον τόσῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον, κατὰ τὸ παρὸν, δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Ἑλλάδα σύστημα, καλῶς θεμελιωμένου ἀμέσου φορολογίας.

Ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον νὰ κανονίζονται αἱ συνεισφοραὶ

(67)

ἐκείνων τῶν μελῶν τοῦ δήμου, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν δικαίωμα πολίτου, πρέπει νὰ ληφθῇ εἰς σκέψιν ἰδιαιτέρως παρὰ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς· διότι ἐν ᾧ οἱ τοιοῦτοι, χωρὶς νὰ ἔχουν εἰς φόρον ὑποκειμένην περιουσίαν, καὶ χωρὶς νὰ μετέρχωνται ἐπιτήδευμα ὑποκείμενον εἰς φόρον, χαίρουσι τὰ ἀγαθὰ τοῦ δημοτικοῦ συνδέσμου, δὲν πρέπει νὰ ἔχουν εἰς τὰ βάρη τοῦ δήμου, διότι τοιοιτοτρόπως προσβάλλονται αἱ ἀρχαὶ τῆς δικαιοσύνης.

Γ.

Ὡς μέσον πρὸς ἀπάντησιν τῶν δημοτικῶν ἀναγκῶν ἀναφέρει τὸ σχέδιον καὶ τὰς ὑλικὰς ἐργασίας, ἐπειδὴ αὗται διανεμόμεναι κατὰ δίκαιον τρόπον, φαίνονται εἰς τοὺς φορολογουμένους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὀλιγώτερον ἐνοχλητικαί παρὰ τοὺς ἐράνους· ἀλλ' αἱ τοιαῦται ἐργασίαι γινόμεναι δι' ὑποζυγίων καὶ φορτηγῶν ζώων δὲν πρέπει νὰ πέσουν εἰς βάρος μόνον τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ζώων· ἐπομένως οἱ δῆμοι οφείλουν ἢ νὰ ἀποζημιώσουν τοὺς τοιοῦτους διὰ τὴν μετακόμισιν, ἢ νὰ ἀναθέτουν τὴν μετακόμισιν εἰς τὸν θέλοντα νὰ τὴν ἀναδεχθῇ εἰς μικροτέραν τιμὴν· διότι δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι οἱ ἔχοντες ὑποζύγια ἢ φορτηγὰ ζῶα οφείλουν νὰ ἀναδέχωνται μόνον τῶν κοινὰ βάρη· ἐπομένως αἱ τοιαῦται ἐργασίαι τῶν πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς προκταβολή, τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ τοῖς ἐπιστρέψῃ ἡ κοινότης.

Αἱ διὰ χειρὸς ἐργασίαι εἶναι, πρὸ πάντων εἰς μικροὺς δήμους, μέσον ἐπωφελεὲς τοῦ νὰ κατορθωθῶσι τὰ πλέον σημαντικὰ ἐπιχειρήματα, μὲ ἀποφυγὴν ἐνοχλητικῶν χρηματικῶν φόρων, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἰσπραχθοῦν. Χωρὶς τούτων ἢ σύστασις ὁδῶν καὶ ὁρῶμων, ἀπὸ τῆς ὅποιαν κρέματα κατὰ μέγα μέρος ἢ προαγωγή τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τόπου, ἢ θέλει

5*

(68)

- ματαιωθῆ κατά τὸ παρὸν ἐξ ὀλοκλήρου, ἢ τοῦλάχιστον δὲν θέλει κατορθωθῆ ἄνευ τῆς βαρυτάτης παρενοχλήσεως τῶν φορολογουμένων.

ΙΑ'.

Τὸ πέμπτον Τμήμα περιέχει τοὺς ὁρισμοὺς περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, διὰ τῶν ὁποίων οἱ δῆμοι ἐνεργοῦν τὰ δικαιώματά των. Συνελεύσεις τῆς ὀλομελείας τῶν πολιτῶν δὲν πρέπει νὰ γίνωνται. Ἐκτὸς τῶν δυσκολιῶν, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται, διὰ νὰ γενῆ συνέλευσις τῶν πολιτῶν εἰς κάθε ὄχι τόσον μικρὸν δῆμον, τοιαῦται συνεδριάσεις εἶναι ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ στάδιον τῶν χαμερπεστάτων παθῶν καὶ τῆς ἰδιοτελείας, καὶ ἐκ τῶν τοιούτων συζητήσεων προερχόμεναι ἀποφάσεις εἶναι τόσω μᾶλλον ἀνίσχυροι πρὸς ἐπαύξησιν τῆς δημοτικῆς εὐδαιμονίας, καθ' ὅσον λείπει εἰς τοὺς μετέχοντας ἡ εὐκαιρία τοῦ νὰ ἀποκτήσουν τὰς ἀπαιτούμενας ἀκριβεῖς καὶ βασίμους γνώσεις τῶν συζητηθησομένων διοικητικῶν ὑποθέσεων.

Ἡ ὀλομέλεια τῶν πολιτῶν τοῦ δήμου ἔχει ἓνα μόνον, ἀλλ' οὐσιωδέστατον δικαίωμα, τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ τὰς διοικητικὰς ἀρχάς του.

Εἰς κανένα δῆμον δὲν πρέπει νὰ ἐπιβληθῆ ὡς διοικητικὴ ἀρχὴ ἄτομον μὴ χαῖρον τὴν ἐμπιστοσύνην του· ἡ ἐμπιστοσύνη αὕτη ἀναφαίνεται ἀσφαλῶς μόνον εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν.

ΙΒ'.

Ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν, τὸ σχέδιον κάμνει διαστολὴν μεταξὺ ἐνεργείας ἢ ἐκτελέσεως καὶ συσκέψεως καὶ διατάξεως, καὶ τὴν μὲν πρώτην ἐπιτρέπει εἰς τὸν Δήμαρχον καὶ τοὺς Παρέδρους, τὴν δὲ δευτέραν εἰς τὸ Δημοτικὸν συμβούλιον.

Ἦς σύλλογος εἶναι κατάλληλος διὰ σύσκεψιν, ὅχι ὅμως διὰ ἐκτέλεσιν.

Ἡ διεύθυνσις τῶν ὑποθέσεων καὶ ἡ ἐπιδέξιος διαχειρίσις αὐτῶν, ἀπαιτοῦσι προσωπικὴν ἱκανότητα, ἡ ὁποία δὲν ἐμπορεῖ νὰ ᾔηται ἰδέα συμβουλευτικοῦ σώματος, ἀλλὰ μᾶλλον παραλύεται ἐντὸς αὐτοῦ.

Ἐποῦ σύλλογοι λαμβάνουν καὶ ἐκτελεστικὴν δύναμιν, ἐκεῖ χάνεται ὁ σημαντικώτερος καὶ ἰσχυρότερος προμαχὼν ἔλων τῶν ἐλευθεριῶν καὶ δικαιωμάτων· ἡ εὐθύνη τῶν διοικούντων εἰς τὴν μυστικὴν προσωπικότητα τῆς διοικήσεως ἀρχῆς, ἥτις αἰτιολογεῖ ἕκαστον τῶν νοημάτων τῆς μετὰ τὴν πρόφασιν, ὅτι αἱ ἀποφάσεις εἶναι ἀποφάσεις συλλόγου.

Ἐποῦ ἡ ποιηὴ δὲν δύναται νὰ καταφθάσῃ τὸν ἔνοχον ὅπου μόνον τὰ ἀποτελέσματα τῆς διοικήσεως, καὶ ὅχι οἱ αἴτιοι αὐτῶν ὑπόκεινται εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν ἐπιτηρουσῶν Ἀρχῶν τῆς ἐπικρατείας καὶ εἰς τὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ κρίσιν τῆς κοινῆς ὑπολήψεως, διότι ἕκαστον μέλος τῆς διοικήσεως ἀρχῆς δύναται νὰ τινάξῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἀδομήνην ἔνοχον, ὅπου ὡς συνήθως ἀκολουθεῖ εἰς τὰ ἀπὸ τοῦ κυρίου σκοποῦ τῶν ἀπομεμακρυσμένα καὶ παρεκτραπέντα συμβούλια, ἡ ἀρχὴ ἀμοιβαίας συγκαταβάσεως καταλαμβάνει τὸν τόπον τῆς ἐλευθέρας αἰτιολογίας καὶ τὴν ἀλήθειαν συμβοηθὸν τῆς, ὅπου ἐπομένως αἱ ἀποφάσεις δὲν φανερόνουν πλέον τὴν εἰς ὄριμον σύσκεψιν ἐπιστηριζομένην θέλησιν τῆς ὀλομελείας, ἀλλὰ ἐκφράττουν ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς θελήσεως τῆς ὀλομελείας τὴν θέλησιν ὀλίγων τινῶν ἀναγνωρισθεῖσαν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς κατὰ σιωπηλὴν ἀμοιβαίαν συμφωνίαν, ἐκεῖ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ εὐθύνη, καὶ μία οὕτως διοργανισμένη διοίκησις φέρει ἐν ἑαυτῇ τὸν σπόρον τῆς ἀπωλείας.

Ἐθεν τὸ σχέδιον ἐμπιστεῦν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν

μόνον εἰς άτομα, προσπαθεῖ νὰ ἐμποδίσῃ νὰ μὴ γενῆ ἡ ἀρχὴ τῆς εὐδαιμονίας ἀπλῆ σκιά.

Τὸ ἐν εἶδει συλλόγου διοργανισμένον δημοτικὸν συμβούλιον πεπροικισμένον μὲ τὰ ἀναγκαῖα δικαιώματα ἐπιστατεῖ μετὰ τοῦ Δημάρχου εἰς τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ δήμου, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἐμποδίσῃ διὰ παρεμβάσεως, τὴν ὁδὸν τῆς διοικήσεως καὶ τὴν ἐνέργειαν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων. Τὸ Δημοτικὸν συμβούλιον ἐκλέγει ἐξ αὐτοῦ τὸν πρόεδρόν του. Τοιοῦτοτρόπως ἔχει ὄργανον ἰκανὸν πρὸς ἐπιτήρησιν τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ἡ Διοίκησις, καὶ πρὸς ἄγρυπνον πάντοτε ἔλεγχον αὐτῆς· τοῦ ὄργανου τούτου ἤθελε στερεῖσθαι τὸ Δημοτικὸν συμβούλιον, ἐὰν ὁ Δήμαρχος προέδρουε τὰς συσκέψεις του. Διὰ νὰ μὴ λάβουν ὅμως ποτὲ αἱ συσκέψεις αὗται τὸν χαρακτῆρα ἀτελείας, καὶ διὰ νὰ μὴ λείψῃ ἢ εἰς αὐτὰς ἀναγκασία βάσις, τουτέστι ἡ πλήρης τῶν συζητηθησομένων ἀντικειμένων γνώσις, διὰ νὰ μὴ προξενήσῃ τὸ πνεῦμα, ἐμπόδιον ἀνυπερέβλητον μεταξὺ τῶν ὀργάνων τῆς ἐκτελέσεως καὶ τῶν τῆς συσκέψεως, καὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ διχνοσίας, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐνωθῶν αἱ προσπάθειαι ἀμφοτέρων τείνουσαι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Δήμου, διὰ ταῦτα πάντα ὅχι μόνον ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Δήμαρχον ἢ εἰσοδος εἰς ὅλας τὰς συνελεύσεις τοῦ Δημοτικοῦ συμβουλίου, ἀλλὰ μάλιστα ἐναπόκειται εἰς αὐτὸν νὰ εἰσάγῃ τὰς συζητηθησομένας ὑποθέσεις, καθ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ κατηγορίας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

Ἡ θέσις τοῦ Δημάρχου, τῶν Παρέδρων καὶ τῶν δημοτικῶν συμβούλων δὲν συνεπιφέρει αὔτε μισθὸν οὔτε μονιμότητα· εἰς τὸν Δήμαρχον δίδεται ἀποζημίωσις διὰ τὴν ὁποίαν ὑποφέρει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του δαπάνην καιροῦ καὶ κόπου, καὶ

(71)

διὰ τὴν παραμέλησιν τῶν οἰκείων αὐτοῦ ὑποθέσεων. Ἡ ἀποζημίωσις αὕτη προσδιορίζεται εἰς ποσότητα τινὰ κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐκ τοῦ ὑπουργήματος ἐνοχλήσεως καὶ κατ' ἀναλογίαν τῆς χρηματικῆς δυνάμεως τοῦ Δήμου· ἐκ τῆς ποσότητος ταύτης πληρόνονται συγχρόνως καὶ τὰ ἔξοδα τῆς ὑπηρεσίας. Ἡ δημοτικὴ διοίκησις ἐμπιστεύεται εἰς τὸ κοινωνικὸν πνεῦμα τῶν πολιτῶν, καὶ εἰς τὴν διὰ τὰς δημοσίους ὑποθέσεις κλίσιν του, καὶ πρέπει νὰ ᾔηται ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγοῦς ἔξοδος. Ἡ περιοδικὴ ἀνανέωσις τῶν ἐκλογῶν ἐμποδίζει τὴν ἀδράνειαν τοῦ δημοτικοῦ βίου, ἥτις συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὅτε αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ εἶναι μόνιμοι· ἐξασφαλίζει τὴν πρέπουσαν τοῦ δήμου ἐπιρροήν εἰς τὰ διοικητικὰ πράγματα· ἐγείρει ἐλεύθερον, ἐξυπνον καὶ περίεργον πάντοτε διὰ τὰ δημόσια πράγματα φρόνημα μεταξὺ τῶν πολιτῶν, καὶ ὑποθάλλει τὴν δραστηριότητα καὶ τὸν ζῆλον τῶν Δημοτικῶν ὑπαλλήλων, ὑποβάλλουσα τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δήμου, ἣ ὁποία καταφαίνεται ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν εἰς τὰς ἐκλογάς, ὅχι ἀπὸ τοὺς ἀρμούς καὶ τὰ πάθη τῆς στιγμῆς, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἡσυχον ἐπιτήρησιν ἐν διαστήματι ἕξ καὶ ἑννέα ἐτῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Παρέδρων εἶναι ἀνάλογος μὲ τὸν πληθυσμὸν τοῦ τόπου καὶ μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας· ὅταν πλείοτερα χωρία ἐνωθέντα ἀποτελοῦσιν ἓνα δῆμον, αἱ ἀνάγκαι τῆς ὑπηρεσίας ἀπαιτοῦν αὐξήσιν τῶν ὑπαλλήλων μὴ ἀνάλογον μὲ τὸν πληθυσμὸν.

Τὸ δὲ δημοτικὸν συμβούλιον εἶναι εἰς ὅλους τοὺς δήμους ἀρκετὰ πολυάριθμον, διὰ νὰ ἐμπορῇ νὰ ἀντιπροσωπεύῃ αὐτὸ καὶ νὰ ἀνοίγῃ στάδιον εἰς τὰς ἐκλογάς.

Τὸ δικαίωμα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ὀργάνων αὐτῆς, νὰ διορίζῃ τοὺς δημοτικούς ὑπηρέτας ἐκτείνεται μόνον ὡς

(72)

πρὸς ἐκείνους τοὺς δημοτικούς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπιτρέπεται ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ ἐκτελεσις, καὶ οἱ ὅποιοι ὡς πρὸς τὴν ἐπιτετραμμένην εἰς αὐτοὺς τοπικὴν ἀστυνομικὴν διοίκησιν φαίνονται ὡς ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως. Ὅσον περιωρισμένη καὶ ἀνῆνα: ἡ ἀρμοδιότης μερικῶν δημοτικῶν διοικήσεων, πάντοτε εἶναι δημόσια τὰ συμφέροντα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι: τὸ ἀντικείμενον τῆς διοικήσεώς των· ὅθεν ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κράτους δὲν ἐμπορεῖ ποτὲ νὰ ἀποκλεισθῇ τοῦ νὰ συμπράττῃ εἰς τὸν διορισμὸν τῶν διοικούντων.

ΙΓ΄.

Τὸ ἕκτον Τμήμα διαλαμβάνει περὶ τῶν αἰρεσιῶν· τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, οἱ κύριοι Ἀντιπρόσωποι τοῦ Δήμου πρέπει νὰ ἐκλέγωνται δι' ἀμέσου ἐκλογῆς.

Ὅπου ἡ περιφέρεια τῆς ἐκλογῆς εἶναι περιωρισμένη εἰς στενὰ ὄρια, ὅπου αἱ ἐκ τῆς γειτονείας, ἢ ἐκ τῆς συνοικίσεως γενόμεναι συνεχεῖς σχέσεις δίδουν περισσοτέραν βασιμότητα εἰς τὰς ἐκλογάς, διότι τότε αἱ ἐκλογαὶ αὗται δὲν στηρίζονται εἰς ξένην καὶ ὡς ἀληθῆ ὑποληφθεῖσαν γνώμην, ἀλλ' εἶναι ἀποτέλεσμα ἀληθοῦς καὶ ἀμέσου γνώσεως τῶς προσώπων, ἐκεῖ πρέπει νὰ προτιμηθοῦν αἱ ἄμεσοι ἐκλογαὶ τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον μόνον δι' αὐτῶν γενᾶται καὶ διατηρεῖται ζωηρὰ μετοχὴ τῶν πολιτῶν εἰς τὰ πράγματα τοῦ Δήμου.

Ἀνοίγεται μέγα στάδιον καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν καὶ εἰς τὴν παθητικὴν ψηφηφορίαν, εἰς τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφηφορεῖν καὶ εἰς τὸ τοῦ ἐκλέγεσθαι. Ἡ ἄμεσος διεύθυνσις τῶν ἐκλογῶν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτάς τὰς δημοτικὰς Ἀρχάς, καὶ διὰ τῆς ἀπλότητος τῶν τύπων τῆς ἐκλογῆς εὐκολύνεται ἡ λύσις τῆς παραγγελίας των, ἐν ᾧ ὁ Ἐπαρχος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπιφυλάττεται τὸ δικαίωμα νὰ ᾖ παρῶν εἰς τὰς ἐκλογάς,

εὐρίσκει τὸ μέσον νὰ βοηθήσῃ χρείας καλύψεως τοὺς τυχόν ὀλιγώτερον ἐπιτηδείους δημοτικούς ὑπαλλήλους.

Ἡ δημοσιότης τῆς ἐκλογῆς, ἢ μετὰ τὴν ἐκλογὴν ἐκθεσις τῶν πρωτοκόλλων εἰς τὸ Δημαρχεῖον, καὶ ἡ ἐπιφυλαττομένη εἰς τὰς προεστῶσας διοικητικὰς Ἀρχὰς ἐξέτασις περὶ τῆς νομιμότητος τῆς ἐκλογῆς, θεμελιώνουσιν ἀσφαλῆ καὶ εὐκόλον ἔλεγχον.

Τὸ εἰς τὴν δημαιορεσιακὴν ἐπιτροπὴν ἀπονεμόμενον δικαίωμα ἐκκλήσεως, παρέχει εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐκλογῶν νέαν ἀσφάλειαν.

Εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ Δημοτικοῦ συμβουλίου ἀφέθη ὁ ὄρκισμός τῶν ἐκλογέων, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὸν κατὰ πολλοὺς λόγους ἐπιβλαβέστατον πολλαπλασιασμόν τῶν ὄρκιων.

Ἄν μολοντοῦτο ὑπάρξουν δυσκολίαι κατὰ τοῦτο, θέλουσιν καθυποβληθῆ εἰς ἡμᾶς· ὡσαύτως θέλει υποβληθῆ μήπως ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρ. 65 προφορικῆς ψηφοδοσίας γεννηθῆ κατάχρησις πρὸς φοβισμόν τινῶν τῶν ἐκλογέων καὶ πρὸς ἄτοπον ἐπιβρόχην εἰς τὰς ἐκλογὰς, καὶ μήπως εἶναι δυνατόν νὰ εἰσαχθῆ ἄλλος τρόπος τῆς ψηφοδοσίας, ληφθεῖσθαι ὅμως ὑπ' ὄψιν τῆς κατὰ τὰ χωρία ἐλλείψεως τῶν γινωσκόντων γράφειν καὶ ἀναγιώσκειν.

Διὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ Δημάρχου καὶ τῶν Παρέδρων τὸ σχέδιον ἔθεσε στενώτερα ὅρια.

Ὁ Δήμαρχος καὶ οἱ Παρέδροι δὲν εἶναι μόνον ὑπάλληλοι τοῦ Δήμου, ἀλλὰ καὶ ὑπάλληλοι τοῦ Βασιλέως· ὅθεν εἰς τὸν διορισμὸν αὐτῶν δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἀποκλεισθῆ ἡ σύμπραξις τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποψηφίων ἐφαίνοντο ἀναγκαῖοι περιορισμοὶ τινές, διὰ ν' ἀπομακρυνθῶσι δι' αὐτῶν οἱ ἀνίκανοι.

Δύο ὁδοὶ ὑπάρχουσι πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου, ὁ περιορισμὸς τοῦ δημαιρεσιακοῦ συμβουλίου, καὶ ὁ περιορισμὸς τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι.

Ἄν τὸ δημαιρεσιακὸν Συμβούλιον ἤθελε συντίθεσθαι μόνον ἀπὸ τοιαῦτα ἄτομα, περὶ τῶν ὁποίων ἠμπορεῖ τις νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι ἔχουσι μεγαλύτεραν φρόνησιν καὶ φροντίζουσι ἐξαιρέτως διὰ τὰ δημοτικὰ συμφέροντα, δὲν ἤθελεν ἀπαιτεῖσθαι βέβαια ἰδιαιτέρα αὐστηρότης εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἰδιοτήτων, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ δώσουν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι, διότι ἡ ἀναγκαία ἐγγύησις ὑπάρχει ἤδη εἰς τὰ προτερήματα τῶν ἐκλεκτόρων· ἀν ὅμως τὸ δικαίωμα τῆς μετοχῆς εἰς τὴν ἐκλογὴν δὲν ἐξαιρεῖται ἀπὸ ἰδιαιτέρας προϋποθέσεις, εἶναι ἀνάγκη νὰ περιορισθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι καὶ νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐκεῖνα μόνον τὰ προτερήματα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐχέγγυα τῆς χρησιμότητος καὶ ἰκανότητος τῶν ἐκλεγθησομένων.

Τὸ σχέδιον ἐπρόκρινε τὸ πρῶτον τῶν δύο συστημάτων τούτων, ὡς παρέχον τὸ μέγα πλεονέκτημα, ὅτι δι' αὐτοῦ δὲν ἀποκλείονται ἀπὸ τὰς σημαντικωτέρας δημοτικὰς θέσεις ἐκεῖνοι οἱ πολῖται τοῦ δήμου, οἱ ὁποῖοι ἔχοντες μικροτέραν περιουσίαν ἐνασχολοῦνται ὀλιγώτερον περὶ τὰ ἰδιά των συμφέροντα, καὶ ὄχι σπανίως, ἔχουσι μεγάλην ἐπιδεξιότητα διὰ τὴν διοίκησιν τῶν δημοτικῶν ὑποθέσεων, καὶ ὅτι δὲν περιορίζονται αἱ ἐκλογαὶ εἰς ἐκείνους, αἵτινες συχνάκις δέχονται τὴν ἐπιτραπίαν εἰς αὐτοὺς ὑπηρεσίαν ἀκουσίως, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς βᾶρος τὸ ὁποῖον βλάπτει τὰ ἰδιά των συμφέροντα.

Ἐν δὲ διεύθυνσιν τῆς δημαιρεσιακῆς ἐπιτροπῆς ἀναθετεῖ ὁ νόμος εἰς τὸν Ἐπαρχον, ἢ ἀντιπρόσωπόν του· ἀν ὁ παῦλον Δημάρχης ἐπεφορτίζετο αὐτὴν, ἤθελεν ὑπάρχει φόβος μήπως τῷ δοθῇ τοιοῦτοτρόπως προσβάλλουσα τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν

(75)

ἐπιβρότη πρὸς κατόρθωσιν τῆς ἐκ νέου ἐκλογῆς αὐτοῦ. Τὸ νὰ ἀνατεθῆ εἰς τὸ δημαρχειακὸν Συμβούλιον ἡ ἐκλογή τοῦ Προέδρου ἐφαίνετο ἀφ' ἑτέρου μέρους ἐπικίνδυνον, διότι οὕτως ἡ Κυβέρνησις ἤθελε στερηθῆ τοῦ καταλληλοτέρου μέσου, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ ἐμποδίσῃ τὰς διὰ τὴν ἀλιγότητα τῶν ἐκλογέων εὐκόλως γενομένας σκευωρίας καὶ βραδουργίας εἰς τὰς ἐκλογάς.

Ἡ προφορικὴ ψηφοδοσία εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς ἐκλογῆς δὲν μᾶς ἐφάνη παραδεκτὴ εἰς τὴν ἐκλογήν τῶν ὑποψηφίων διὰ τὰς θέσεις τοῦ Δημάρχου καὶ τῶν Παρέδρων· ὅπου ἡ ἐκλογή γίνεται διὰ μιᾶς μόνον συνεχοῦς πράξεως καὶ ἐνώπιον ὅλων τῶν ἐκλογέων, ἐκεῖ ὁ ῥηθεὶς τρόπος τῆς ψηφφορίας προσβάλλει εὐκόλως τὴν ἀναγκαίαν τῶν ἐκλογέων ἀνεξαρτησίαν. Μένει μολοντοῦτο νὰ γένη σκέψις, ἂν ὁ προβαλλόμενος εἰς τὸ σχέδιον τρόπος τῆς ψηφφορίας δὲν θέλει ἀπαντήσῃ μεγάλας δυσκολίας δι' ἔλλειψιν τῆς ἀπαιτουμένης παιδείας τῶν μελῶν τοῦ δημαρχειακοῦ συμβουλίου, καὶ ἐπομένως ἂν δὲν ᾖ ἀνάγκη νὰ ἐπανέλθωμεν καὶ κατ' αὐτὴν τὴν περίπτωσιν εἰς τὴν προφορικὴν ψηφφορίαν, προσδιαιρίζοντες ὁμῶς εἰδικούς τὴν ἐλευθέραν ἐκλογήν προστατεύοντες τύπους.

Ὁ ὀρισμὸς τοῦ ἀρθρ. 74 Στ. Β'. ὁμῶς κάμνει ἀναγκαῖον νὰ τεθῆ καὶ ἄλλος προσωρινὸς ὀρισμὸς, τουτέστι ἀπὸ ποῖα προτερήματα νὰ ἐξαρτᾶται τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι ἕωσοῦ εἰσαχθῆ σύστημα ἀμέσου φορολογίας.

Περμήμενον περὶ τούτου αἰτιολογημένην γνωμοδότησιν.

ΙΑ'.

Εἰς τὸ ἑβδομὸν Τμήμα μεταβαίνει τὸ σχέδιον εἰς τοὺς κατὰ μέρος κλάδους τῆς δημοτικῆς διοικήσεως.

Εἰς ὅλους τοὺς δήμους δίδονται ἴσα δικαιώματα ὡς πρὸς

τούτο, διότι δὲν ὑπάρχει ἀποχρῶτα αἰτία τοῦ νὰ βαθμολογῶμεν τὰ δικαιώματά των κατὰ τὸν πληθυσμὸν.

Ἄν καὶ δυσκολώτερον εὐρίσκονται εἰς τοὺς μικροὺς δήμους ἐπιδέξιοι καὶ ἔμπειροι Διοικηταί, εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι κατὰ τὸν πληθυσμὸν ἐκτείνεται ἢ συστέλλεται καὶ ἡ σφαῖρα τῆς δημοτικῆς διοικήσεως, καὶ ἐπομένως εὐρίσκεται εἰς ἀναλογίαν ὡς πρὸς τὴν ἰκανότητα τῶν Διοικητῶν.

Εἰς τοὺς μεγαλητέρους δήμους, ὅπου ἡ ἀστυνομικὴ διοίκησις ἔχει μεγαλητέρας περιπλοκάς καὶ πλειοτέρας ἐργασίας καὶ δυσχερεῖς, θέλουν διορίζεσθαι παρὰ τῷ δημάρχῳ, παρ' αὐτοῦ μὲν προβαλλόμενοι, παρὰ τοῦ Βασιλέως δὲ διοριζόμενοι Ἄστυνόμοι, οἵτινες πληρῶνονται ἀπὸ τὸ δημοτικὸν Ταμεῖον.

Τὸ σχέδιον προσδιορίζεται ἄλλως εἰς γενικοὺς μόνον ὅρισμους τῆς ἀστυνομικῆς ἀρμοδιότητος. Ἡ διαχείρισις τῆς κατωτέρας μόνον τοπικῆς καὶ ἀγρονομικῆς Ἄστυνομίας πρέπει νὰ ἀνατεθῇ εἰς κάθε Δήμον ὡς ἀντικείμενον τοῦ τοπικοῦ συμφέροντος, ἀλλ' ἡ Ἄστυνομία αὕτη εἶναι μόνον ἡ διοικητικὴ μὴ ἐκτεινομένη εἰς ἀστυνομοδικαστικὰς ἐργασίας καὶ εἰς ἐνέργειαν κοινοῦ δικαιώματος, τὰ ὅποια πάντα εἶναι ξένα τῆς διοικήσεως ἐν γένει, καὶ πρέπει νὰ χωριθῶν ἀπὸ αὐτὴν διὰ τὸ συμφέρον τῶν δημοσίων ἐλευθεριῶν.

Τὰ καθήκοντα τοῦ Δημάρχου καθ' ἕκαστον κλάδον τῆς τοπικῆς ἀστυνομικῆς διαχείρισεως δὲν προσδιορίζονται διὰ Νόμου· τοῦτο εἶναι ἀντικείμενον ἰδιαιτέρων ἐδηγιῶν.

ΙΕ'.

Εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς δημοτικῆς περιουσίας ἢ παραλαβῆ τῶν εἰσοδημάτων, ἢ πληρωμῆ τῶν ἐξόδων καὶ ὁ λογαριασμὸς τῆς ληψοδοσίας χωρίζονται ἀπὸ τὴν Διοίκησιν. Ὁ κατ' ἔτος μετὰ ὄριμον ἐξέτασιν καὶ σύσκεψιν προσδιορισθησόμενος προϋπολογισμὸς στερεώνει τὴν ἀνατιθεμένην εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς

(77)

ἐπικρατείας ἐπιτήρησιν τῆς δημοτικῆς οἰκονομίας, καὶ δίδει συγχρόνως εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς δημοτικῆς περιουσίας κανόνα σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον.

Ὁ καταστρωθησόμενος παρὰ τοῦ εἰσπράκτορος λογαριασμοῦ τοῦ δημοτικοῦ Ταμείου διακρίνεται καλῶς ἀπὸ τὸν διοικητικὸν λογαριασμὸν τοῦ Δημάρχου· ὁ μὲν πρῶτος ἐμπεριέχει τὰς ὑλικὰς ἀποδείξεις τῶν εἰσελθόντων καὶ ἐξεληθόντων χρημάτων, ὁ δὲ δεῦτερος λόγον περὶ τῆς καταλλήλότητος καὶ νομιμότητος τῆς διαχειρίσεως, περὶ τῆς αἰτίας τῶν ἐξόδων, περὶ τοῦ ἀν' ἡ χρήσις τῶν χρημάτων ἔφερον ὠφέλειαν εἰς τὸν Δήμον, καὶ περὶ τῶν αἰτιῶν, διὰ τὰς ὁποίας μερικὰ εἰσοδήματα δὲν εἰσπράχθησαν.

Ἡ ἐξέτασις καὶ ἔγκρισις ἢ μὴ ἔγκρισις τοῦ χρηματικοῦ λογαριασμοῦ τοῦ δημοτικοῦ Ταμείου, εἶναι τὸ ἀντικείμενον ἀπλῆς λογιστικῆς πράξεως· ἡ δὲ ἐξέτασις τοῦ περὶ διαχειρίσεως λογαριασμοῦ τοῦ Δημάρχου ὑπάγεται εἰς τὸ διοικητικόν.

ΙΓ'.

Ἡ διαχείρισις τῆς περιουσίας τῶν κατὰ τόπους ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, καθ' ὅσον ἀνήκει εἰς τοὺς Δήμους, πρέπει νὰ χωρισθῇ ὀλωσδιόλου ἀπὸ ἐκείνην τῆς δημοτικῆς περιουσίας, διὰ νὰ ἐμποδισθῇ πᾶσα ἄτοπος σύμμιξις τῶν δύο, καὶ πᾶσα χρήσις τῆς περιουσίας τῶν καταστημάτων δι' ἄλλοτρίους σκοπούς.

Εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἱερεῖς συγχωρεῖται νὰ κατέχουν τὴν θέσιν των εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν καταστημάτων τούτων, καὶ τοιουτοτρόπως γίνεται ἀσφαλῆς ἔλεγχος τῆς διαχειρίσεως.

ΙΖ'.

Τὸ ὄγδοον Ἐμῆμα διαλαμβάνει τὰς κατὰ τοὺς Δήμους σχέσεις τῆς πειθαρχίας. Ἡ δημοτικὴ διοίκησις, ὡς ἐρρέθη, ἔχει ἀντικείμενον τὰ δημόσια συμφέροντα, καὶ ἐπομένως δὲν

ἐμπορεῖ νὰ ἐξαιρεθῆ οὔτε ἀπὸ τὴν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας ἀναγκαίαν πειθαρχίαν, οὔτε ἀπὸ τὴν διηνεκῆ ἐπιστάσιαν καὶ ἐπιτήρησιν, διὰ τῆς ὁποίας μόνης ἀπομακρύνονται ἐπιβλαβεῖς συγχρούσεις τῶν γενικῶν καὶ τοπικῶν συμφερόντων, διαφυλάττεται ἡ ἰσχὺς τῶν νόμων, καὶ ἐξατραλίζονται οἱ δῆμοι κατὰ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκουσίῳ ἢ ἀκουσίῳ παρεκτροπῆς τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν των.

Τὸ σχέδιον προσπαθεῖ νὰ διαγράψῃ ἀκριβῶς εἰς τὰς ἐπιστατούσας ἀρχὰς τὴν πρὸς τοὺς δήμους θέσιν καὶ δικαίωμα τῶν, καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν δημοτικὴν διοίκησιν κατὰ πάσης παρεμβάσεως κηδεμονικῆς, καταπατούσης τὴν αὐτονομίαν τῆς.

Εἰς αὐτὴν πρέπει νὰ δοθῆ ἡ ἀνήκουσα ἐλευθερία τοῦ πράττειν, καθ' ὅσον ἡ χρῆσις αὐτῆς δὲν καταντήσῃ εἰς κατάχρησιν.

Τὸ σχέδιον προσέθετο νὰ καταθέσῃ διὰ γενικῶν περὶ διοικήσεως ὁδηγιῶν, διὰ τῆς ὅσον δυνατὸν μεγαλητέρας δημοσιότητος ὄλων τῶν πράξεων τῆς διοικήσεως, καὶ δι' ἀκαταπάστου καὶ ἀγρύπνου ἐγγύθεν ἐπιστασίας, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν ἐμποροῦμεν νὰ ἐπιτύχωμεν διὰ τῆς ἐνοχλητικῆς καὶ ἐμποδιζούσης τὴν δημοτικὴν διοίκησιν κηδεμονίας. Προέθετο νὰ δώσῃ εἰς τοὺς δήμους νόμιμον ἐλευθερίαν, ὅχι ἀχαλίνωτον ἐξουσίαν καὶ αὐθαίρετον διεύθυνσιν τῶν ὑποθέσεών των, χωρὶς νὰ τοῖς χορηγήσῃ τὰ μέσα νὰ ὠφελήσουν τὰ τοπικά πρὸς βλάβην τῶν ἐμβριθῶν γενικῶν συμφερόντων, θεωροῦντες τὰ πρῶτα ὡς ἀνώτερα τῶν δευτέρων.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον αἱ ἀποφάσεις τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου πρέπει διὰ νὰ ἔχουν κῦρος νὰ φέρουσι τὴν ἔγκρισιν τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς τοῦ Νομοῦ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, ὅπου ἐνέχονται ὅχι μόνον τὰ μερικά, ἀλλὰ καὶ τὰ γενικά συμφέροντα, ἢ ὅπου δὲν ἤμπορεῖ νὰ προῦποτεθῆ εἰς τοὺς δημοτι-

(79)

κούς Διοικητάς ἢ ἀναγκαία γνῶσις τῶν πραγμάτων, ἢ ἀνεξαρτησία τῆς θελήσεως.

Εἰς τοὺς Ἐπάρχους δίδεται ἡ πρέπουσα εἰς αὐτοὺς θέσις ὡς ὄργανα τῆς ἐπιστατούσης ἀρχῆς, ἡ δὲ ἀνωτέρα διεύθυνσις τῆς δημοτικῆς διοικήσεως ἐπιφυλάττεται εἰς τοὺς Νομάρχας, διὰ νὰ διατηρηθῇ τοιοῦτοτρόπως ἡ τόσον ἐμβριθῆς ἀρμονία καὶ τὸ ὁμοιόμορφον τῆς διοικήσεως καὶ νὰ μὴ δοθῇ γῶρα εἰς πολυειδῆ σφάλματα διὰ τὴν ἀνιδεότητα καὶ ἀπειρίαν πολλῶν ὑπαλλήλων.

Εἰς τὴν ἀνωθεν διεξοδικὴν ἔκθεσιν ἐκοινοποιήσαμεν καὶ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ εἰς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον τὰς ἀρχὰς ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐθεμελιώσαμεν τοὺς κυρίους ὁρισμοὺς τοῦ ληφθησομένου παρ' αὐτῶν εἰς σκέψιν σχεδίου, καὶ προσειλκύσαμεν τὴν προσοχὴν των εἰς τοὺς προσωρινοὺς ὁρισμοὺς καὶ τὰς ἀναπληρωτικὰς ἐλλείψεις, καὶ περιμένομεν μὲ πλήρη πεποίθησιν, ὅτι ἡ γνωμοδότησις θέλει δώσει εἰς τὸν ἐκδοθησόμενον Νόμον ἐκείνην τὴν ἐντέλειαν, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ τὸ ἐμβριθές τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἐνταυτῷ ἐλπίζομεν ὅτι αἱ σκέψεις θέλουσιν ἐπιταχυνθῆ ὅσον τὸ δυνατόν.

Ἐν Νευπλίῳ τὴν 1833.

EN ONOMATI TQY ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΙΑ

(80)

ΓΝΩΜΑΙ (α)

ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ
ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Α'. (15 Ἰουνίου)

1. Διὰ τὸ ἀκριβέστερον ἀπεφασίσθη αἱ ἐννέα γενικαὶ διαιρέσεις τοῦ Νομοσχεδίου, νὰ σημειωθοῦν μὲ τὸ ὄνομα *Μέρη*, νὰ διαιρεθοῦν δὲ αὐτὰ εἰς *Κεφάλαια* καὶ *παραγράφους* ὑπὸ ἰδιαιτέρας ἐπιγραφάς, ἐπιφυλαττομένης ὡσαύτως καὶ τῆς κατ' ἄρθρον διαίρεσεως.

2. Προετέθη καὶ ἐνεκρίθη νὰ γίνῃ ἐκ νέου ἡ ἀνάγνωσις ὅλου τοῦ Νομοσχεδίου, νὰ παραβληθῇ αὐθις μὲ τὸ Γερμανικὸν πρωτότυπον καὶ νὰ διορθωθῇ κατὰ τὸ λεκτικόν· καὶ ὅσον μὲν αἱ διορθώσεις ἀνάγονται εἰς τὴν σαφήνειαν ἢ εἰς τὴν ἀκρίβειαν, νὰ μὴν ἐκτεθοῦν οἱ λόγοι, καθ' ὅσον δὲ αἱ μετοχαὶ ἀφορῶσι τὴν ἔννοιαν, νὰ σημειωθοῦν τὰ αἷτια αὐτῶν.

Εἰς τὸ ἄρθρον 1 ἀντὶ τοῦ ἔχον *ἴδια δημοτικὴν περιουσίαν* καὶ *ἴδια δημοτικὰ δικαιώματα*. Γράφε *ἔχων*, ἢ *μὴ*, *δημοτικὴν περιουσίαν* καὶ *ἀπολαμβάνων ἴδια δημοτικὰ δικαιώματα*, διότι ἄλλως ἤθελεν ἀποκλεισθῆ τὸ

(α) Μετὰ τὴν διευθυνηθεῖσαν εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῶν Ἐσωτερικῶν ἔχουσιν τῆς Ἀντιβασιλείας κοινοποιούμεν τὰς γνώμας τῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ διαφόρους συνεδριάσεις ἐκτεθείσας. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο προτάττομεν τῆς περὶ δήμων πραγματείας, περιεργείας χάριν, καὶ διὰ νὰ συμπληρώσωμεν τὰς προπαρασκευαστικὰς τῆς ἐκδόσεως τοῦ Νόμου συσκέψεις, μὴν ἀποδίδοντες εἰς αὐτὸ, περισσοτέραν ἀξίαν ἀφ' ὅσῃν ἔχει ἐνδιαθέτως καὶ ἀφ' ὅσῃν προσέλαβεν ἐκ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν σύνταξίν του.

πλείστον μέρος τῶν Δήμων, ἂν ὄχι ὅλον, ὡς μὴ ἐχόντων δημοτικὴν περιουσίαν.

Παρατηρήθη ἐκ πρώτης ἀφειρηρίας ὅτι εἰς κἀνὲν μέρος τοῦ Βασιλείου δὲν ὑπάρχει κυρίως δημοτικὴ περιουσία, συνισταμένη εἰς ἀκίνητα κτήματα ἢ εἰς χρηματικὰ κεφάλαια· ἐπομένως ἂν καὶ τὸ Νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον θεμελιούται εἰς τὴν βᾶσιν τῆς ὑποθετικῆς ὑπάρξεως δημοτικῆς περιουσίας δὲν δύναται νὰ ἐμβῆ ἐντελῶς εἰς ἐνέργειαν, ἐπειδὴ ὅμως διὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ τούτου, καὶ μὲ τὴν πρόοδον τῆς ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς βελτιώσεως τοῦ ἔθνους, θέλουν ἀναπτυχθῆ ἄπειροι πόροι πρὸς ἐπίτευξιν τῶν μεγάλων σκοπῶν, τοὺς ὁποίους προτίθεται τὸ Νομοσχέδιον, διὰ τοῦτο τὸ παραδέχεται ἢ πλειοψηφία τῆς Ἐπιτροπῆς ὁποῖον εἶναι, χωρὶς νὰ ἐξοβελίσῃ τὴν πολλάκις ἐπαναλαμβανομένην ἔκφρασιν, *δημοτικὴ περιουσία*, ἂν καὶ δὲν ὑπάρχῃ αὕτη πραγματικῶς σήμερον, ὡς εἴρηται· ἀφ' ἐτέρου μέρους ὅμως, δὲν νομίζεται συμφέρον νὰ προικισθῶσιν οἱ Δήμοι ἀπὸ τῆν Κυβέρνησιν, διότι τὸ τοιοῦτον ἀντιβαίνει εἰς τὴν δημόσιον οἰκονομίαν. Ἐντοσοῦτω δὲ εἶναι δίκαιον ἐνταῦτῳ καὶ πολιτικῶς ὠφέλιμον τὸ νὰ ἀναδεχθῆ τὸ Ταμεῖον τῆς ἐπικρατείας ἐν μέρος τῶν δημοτικῶν ἐξόδων, τὸ ἀποβλέπον τὴν ἄστυνομικὴν διοίκησιν τῶν πρωτευουσῶν τῶν Νομῶν, ἧτις πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται ἐλωσδιδόλου ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ νὰ ᾖναι χωρισμένη ἐντελῶς ἀπὸ τὴν κυρίως δημοτικὴν διοίκησιν.

Δύο μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Κ. Σ. Σκοῦφος καὶ ὁ Κ. Γ. Παλαιολόγος δὲν ἦσαν ἐντελῶς σύμφωνα μὲ τὴν πλειοψηφίαν ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο· τοὺς λόγους τῆς διαφόρου γνώμης των, ἐξέθεσαν οἱ Κύριοι οὗτοι ἰδιαίτερος.

Εἰς τὸ ἀρθρ. 2 ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ προστεθῆ μετὰ τῆς λέξεως *μὲ ὑπάρχοντα ἤδη Δήμον* τὸ ἐξῆς: *Τὰ*

Μονατήρια θέλουν καθυπάγεσθαι (καθόσον δὲν προσβάλλονται ὑπάρχοντα δικαιώματα) εἰς τοὺς γεωγραφικῶς πλησιεστέρους Δήμους.

Ἡ Ἐπιτροπὴ θεωρεῖ ὀβελιστέον τὸν παράγραφον ἀπὸ τοῦ ἢ συσσωμάτωσις αὕτη μέχρι τοῦ κατὰ τὰ ἐκδοθησόμενα Διατάγματα, καθότι οὔτε ἰδιοκτησία δημοτικὴ ὑπάρχει, ὡς εἴρηται, καὶ ἂν ὑπάρχῃ δὲν προσβάλλονται διὰ τῆς συγχωνεύσεως τῆς δημοτικῆς περιουσίας ἰδιωτικά δικαιώματα, ἀλλ' εὐκολύνεται μᾶλλον δι' αὐτῆς ἢ τόσον ἀναγκαῖα συσσωμάτωσις τῶν Δήμων.

Ἐκτὸς τούτου ἠθέλαμεν καταντήσῃ εἰς ἀντιφάσεις, ἐὰν οἱ μεταβαίνοντες εἰς νέον Δήμον ἠθελον εἶσθαι ἀναγκασμένοι νὰ ἀγοράζουσι τὴν μετοχὴν τῶν δημοτικῶν δικαιωμάτων, χωρὶς ν' ἀποζημιώνωνται δι' ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐγκατέλιπον εἰς τὸν παλαιόν.

Εἰς τὸ ἄρθρον 5 ἔγειναν αἱ ἐξῆς μεταβολαί: ἀντὶ τῶν 10,000 ἐγράφη 8000, ἀντὶ τοῦλάχιστον 2000, ἐγράφη τοῦλάχιστον 1500, καὶ ἀντὶ μὲ ὀλιγωτέρους τῶν 2,000, ἐγράφη μὲ ὀλιγωτέρους τῶν 1500. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐνεκρίθη διὰ νὰ θεραπευθῶσι πολλῶν πόλεων φιλοτιμίαι, καὶ διότι ἐὰν ἔμενον οἱ ὑπάρχοντες ἀριθμοί, ἠθελον καταντήσῃ, ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν πόλεων, ὅλοι αἱ λοιπαὶ νὰ καταριθμῶνται εἰς τὴν τρίτην τάξιν διὰ τὸ ὀλιγάνθρωπόν των.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Β'. (16 Σεπτεμβρίου).

Τὸ 6 ἄρθρον ἐφείλκυσε ἐξαιρέτως τὴν προσοχὴν τῆς ἐπιτροπῆς ὡς διαπραγματευόμενον περὶ σπουδαιοτάτου ἀντικειμένου: ἐξηρέθη τὸ, « ἂν ᾖναι κατορθωτέον, καὶ ἂν συμφέρῃ εἰς τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν, τὸ νὰ πολλαπλασιασθῶσι Δήμοι ἔχοντες μικρὸν ἀριθμὸν κατοίκων, καὶ νὰ κατακερματισθῇ

. (83)

οὕτως ἐκάστη ἐπαρχία εἰς πολλὰ μικρὰς ὑποδιαιρέσεις, καὶ ἂν ἀφ' ἐτέρου ἢ ἔνωσις πολλῶν τόπων, κειμένων μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων, εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν δῆμον, δὲν ἤθελε δυσκολεύσει τὴν κοινωνίαν εἰς τὰ συναλλάγματα τῶν ὑπηκόων, καὶ χαυνώσει τὸν δημοτικὸν σύνδεσμον. * Ἡ Ἐπιτροπὴ νομίζει ὅτι οὔτε τὸ δεύτερον εἶναι ἐντελῶς ἐφαρμοστέον, οὔτε τὸ πρῶτον συμφέροι ὡς πρὸς τὴν εὐκολίαν τῆς διοικητικῆς μηχανῆς, ἂν καὶ ἦναι ἀφ' ἐτέρου μέρους σωτήριον καὶ ἀναγκαῖον, ὡς πρὸς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, (ἥτις κατορθοῦται πρὸ πάντων διὰ τῶν διδομένων εὐκολιῶν) τὸ νὰ μὴν ἀπαιτῆται ἀναγκαίως μέγας ἀριθμὸς κατοίκων διὰ νὰ σχηματισθῆ νέος Δῆμος· ὅθεν διὰ νὰ συμβιβασθοῦν ὅλαι αἱ προκύπτουσαι δυσκολίαι ἐνεκρίθη, νὰ τροποποιηθῆ τὸ κείμενον τοῦ πρώτου στίχου τοῦ 6 ἄρθρου, γραφομένου ἀντὶ τριακοσίας, διακοσίας, καὶ ἀντὶ σχηματίζει, δύναται νὰ σχηματίζη. 2. Νὰ συστηθῆ εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς Κυβερνήσεως, τὸ νὰ δώσῃ τὰς ἀνηκούσας ὁδηγίας εἰς τὰς κατὰ τόπον διοικητικὰς Ἀρχάς, ὅταν πρόκειται νὰ ἐνεργηθῆ ἢ κατὰ Δήμους τοῦ κράτους διαίρεσις, ὥστε νὰ εὐκολύνουν ὅλαι δυνάμεις, καθόσον δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὰ ἀληθῆ τῶν κατοίκων συμφέροντα, τὸν σχηματισμὸν μεγαλητέρων Δήμων, δηλαδὴ Δήμων δευτέρας τάξεως· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὁ σχηματισμὸς Δήμων, συνοικισθησομένων δι' ἀποίκων θέλει εὐκολυνθῆ, καὶ θέλομεν ἐπιτύχει τὴν τόσον εὐκαταίαν διοικητικὴν συναρμολογίαν, καθισταμένων μεγαλητέρων τῶν ἤδη ὑπαρχόντων Δήμων.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Γ'. (18 Σεπτεμβρίου).

Ἐνεκρίθη νὰ γίνῃ μεταρρυθμίσις γενικὴ ἀπὸ τὸ παλαιὸν ἄρθρον 11 ἕως τέλους τοῦ 14, ὡς ἐφεξῆς.

6*

(84) .

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ.

*Περὶ τῶν γενικῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων
Δημοτῶν.*

§. α. *Γενικαὶ διατάξεις.*

Ἄρθρον 10. Ὅλοι οἱ δημόται ἔχουν α) δικαίωμα νὰ μετέχωσιν ἐξ ἴσου τῆς ἐπικαρπίας καὶ τῆς ἀπολαύσεως τῆς δημοτικῆς περιουσίας, ὅπου ὑπάρχει, καὶ νὰ ζητοῦν διαμονήν, καὶ εἰς περίπτωσιν ἐνδείας καὶ ἀποδεδειγμένης πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι ἀνικανότητος, τὴν ἀπαιτουμένην περίθαλψιν καὶ μετοχὴν εἰς ὅλα τὰ καταστήματα τοῦ Δήμου, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν ἀποκλειστικόν τινα ὄρισμόν· β) ὑποχρέωσιν νὰ συνεισφέρωσιν ἀναλόγως εἰς ὅλα τὰ βάρη πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν δημοτικῶν σκοπῶν, καθόσον οἱ Νόμοι δὲν ἐπιτρέπουσι κατὰ τοῦτο ἐξαίρεσιν.

§. β. *Ἰδιαιτέρα δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις.*

Ἄρθρον 11. Ὅσοι τῶν Δημοτῶν ἔχοντες τὴν μόνιμον διαμονὴν τῶν ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ Δήμου, ἀποκτήσαντες ἀκίνητον περιουσίαν, καὶ μετερχόμενοι τέχνην ἢ ἄλλο τι φορολογούμενον ἐπιτήδευμα, ἢ καὶ νοητικὴν βιομηχανίαν, ἐθεμελίωσαν τὴν εἰς τὸν Δήμον ἀποκατάστασίν των, ἔχουν α. ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ νὰ ψηφοφοροῦν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν, τὰ ἐκλέγονται οἱ ἴδιοι μέλη αὐτῶν, ἐὰν ἔχωσι τὰς ἄλλας παρὰ τοῦ Νόμου ἀπαιτουμένας ἰδιότητας· β) τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ δέχωνται, ἐν ἐλλείψει νομίμων παραιτήσεως λόγων, τὴν δι' ἐκλογῶν ἐπιτραπεῖσιν εἰς αὐτοὺς δημοτικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ νὰ διαχειρίζωνται αὐτὴν πιστῶς καὶ εὐσυνειδότηως, καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν διάρκειαν.

(85)

Τὸ πρωτότυπον σχέδιον τοῦ Νόμου κάμνει διακρίσεις μεταξὺ *Μελῶν*, *Δήμου* καὶ *Δημοπολιτῶν*, αἱ ὁποῖαι καὶ δυσκατάληπτοι εἶναι καθ' ἑαυτὰς, καὶ μὴ ἐφαρμοστέαι εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὰ ἔθη τοῦ τόπου. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνέκρινε νὰ συμπεριλάβῃ ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα *Δημότης* ὅλους τοὺς ἀνήκοντας εἰς ἓνα Δῆμον, καὶ νὰ δώσῃ ἐπίσης εἰς αὐτοὺς γενικὰ δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, νὰ περιορίσῃ δὲ τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφισοῦν καὶ ἐκλέγεσθαι εἰς τὰς δημοτικὰς Ἀρχὰς εἰς ἐκείνους μόνον τοὺς Δημότες, ὅσοι ἔχουσι τὰ ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα, κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἰδίου σχεδίου.

Ἐνεκρίθη ἐπίσης νὰ δοθῇ τὸ τελευταῖον τοῦτο δικαίωμα καὶ εἰς τοὺς μετερχομένους νοητικὴν βιομηχανίαν, καθότι οἱ τοιοῦτοι ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περισσοτέραν ἰκανότητα καὶ εὐκαιρίαν, διὰ νὰ μὴν ἀπασχολῶνται οἱ ἀναγκαιότεροι εἰς τὴν πρόδον τῆς βιομηχανίας καὶ γεωργίας λοιποὶ δημόται, συμφώνως μὲ τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα εἰς τὸ ἄρθρον 13 (σελ. 22) τῶν ὁδηγιῶν. Ἐκτὸς τούτου ἤθελεν εἶσθαι ἄδικον νὰ στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τούτου ἄνδρες, τῶν ὁποίων τὸ κεφάλαιον συνίσταται εἰς τὰς διὰ πολλοῦ κόπου καὶ δαπάνης προσκτηθείσας γνώσεις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Δ'. (19 Σεπτεμβρίου.)

Ἄρθρον 15 (18 παλαιὸν) ἀριθμὸς γ. ἀντὶ ἀποζημίωσις γράφει *ἀντιμισθία*. Ἡ ἐσχάτη αὕτη λέξις ἐνεκρίθη ν' ἀντικατασταθῇ ἀντὶ τῆς πρώτης, διὰ νὰ μὴ δώσῃ αἰτίαν εἰς ὑπόνοιαν, ἐναντίον τοῦ πνεύματος τοῦ Νομοθέτου, ὅτε πρόκειται λόγος νὰ ἐκτιμηθῶν, τρόπον τινά, αἱ εἰς τὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας του γινόμεναι ζημίαι καὶ ἔξοδα, καὶ ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἀντίστοιχος ποσότης, ἐν ᾧ ὁ σκοπὸς τοῦ Νομο-

σχεδίου είναι να χορηγηται εις τον υπηρετουντα μικρά τις ποσότης, προς ἀμοιβήν των κόπων του, και διά τὰ ἀναγκαῖα ἔξοδα τοῦ γραφείου, καθὼς φαίνεται πλατύτερον εἰς τὸ ἄρθρ. 38 (41).

Ἄρθρον 29 (32 παλαιόν) ἀριθμὸς γ. ἀντὶ ἐνεχυριά-
ζονται γράφε μεσεγγυῶνται καὶ πωλοῦνται μεσεγγυῶν-
ται, διότι πρόκειται λόγος περὶ προσωρινῆς ἐξασφαλίσεως.
Τὸ δὲ πωλοῦνται πρέπει νὰ προστεθῆ, διότι ἤθελεν εἶσθαι
ἀνοίκειον τὸ νὰ μεσεγγυῶνται μὲν τὰ κινητὰ, νὰ πωλῶνται
δὲ τὰ ἀκίνητα.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ε'. (21 Σεπτεμβρίου.)

Ἄρθρον 59 (62 παλαιόν.) Ἄρθρον γ'. ἐνεκρίθη ν' ἀφαι-
ρεθῆ ἡ λέξις *πταῖσμα*, καθότι δὲν ἐνόμισεν ἡ ἐπιτροπὴ δί-
καιον νὰ στερηθῆ ὁ πολίτης τὸ τόσον πολῦτιμον δικαίωμα
τῆς ψήφου, δι' ἀπλοῦν ἐπανορθωτικὸν πταῖσμα, καὶ μάλιστα
πρὸ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Ἄρθρον 63 (66 παλαιόν.) Ἡ Ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ ὅτι
εἰς τὸν παράγραφον τοῦτον ὑπρτίθεται, ὅτι προϋπάρχει καὶ
ἐνεργήθη ἤδη ἐντελῶς τὸ δημοτικὸν σύστημα, καὶ ὅτι ἐξετε-
λέστησαν ἅπαξ ἐκλογαὶ κατὰ τὸν παρόντα Νόμον φρονεῖ
ἐπομένως ὅτι εἶναι ἀνάγκη εἰς τὸ τέλος τοῦ Νομοσχεδίου,
νὰ ὀρισθῆ ἐν εἴδει παραρτήματος ὁ τρόπος καθ' ὃν θέλουν
γίνει αἱ ἐκλογαὶ, εἰς τὴν πρώτην τοῦ Νόμου ἐφαρμογὴν, καὶ
νομίζει καταλληλότερον νὰ δοθῆ ἡ ἐξουσία εἰς τὰς πολιτικὰς
Ἀρχὰς νὰ κινήσουν ἐφ' ἅπαξ τὴν δημοτικὴν μηχανὴν, ἐπι-
στατοῦσαι καὶ διευθετοῦσαι τὰς πρώτας ἐκλογάς.

Ἄρθρον 65 (68 παλαιόν.) Ἡ προφορικὴ ψηφοφορία καὶ
ἡ καταχώρησις των ὑποψηφίων εἰς τὸ πρωτόκολλον, δὲν
συμφέρει κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρῶτον μὲν καὶ

(87)

κυρίως, διότι ὁ Ἕλληνας δὲν ἔχει τοιαύτην ἀνεξαρτησίαν θελήσεως, ὥστε νὰ δώσῃ ἢ ν' ἀποποιηθῇ τὴν ψήφον του κατὰ συνείδησιν, ὅταν τὸ πρᾶγμα γίνεται διὰ ζώσης φωνῆς· δεύτερον δὲ καὶ διότι ὄχι μόνον τὸ γράφειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀναγινώσκειν αὐτὸ δὲν εἶναι ἱκανὰ διαδεδομένον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὥστε ἐπομένως, ὁ καταχωρῶν τὰ ὀνόματα εἰς τὸ πρωτόκολλον ἢ ἔμπορεῖ νὰ παρεκτραπῇ εἰς καταχρήσεις καὶ δολιότητας· ὅθεν φρονεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ προσφυῇ τὸν μέχρι ταῦδε ἐν χρήσει τρόπον τῆς διὰ κυάμων μυστικῆς ψηφοφορίας.

Εἰς τὸ Ἄρθρον 70 (73 παλαιόν) προσετέθη· οἱ μετερχόμενοι νοητικῆν τινα βιομηχανίαν, διὰ τοὺς εἰς τὸ τέλος τῆς Γ'. Συνεδριάσεως ἐκτεθειμένους λόγους.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 5'. (20 Σεπτεμβρίου.)

Ἄρθρον 39 (42 παλαιόν.) Καθόσον ἀφορᾷ τὸ οὐσιῶδες κεφάλαιον τῆς ἀστυνομίας, ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξέφρασε τὴν γνώμην τῆς ἀνωτέρω. Συνεδρίασις Α'. κατὰ τὴν ὁποίαν φρονεῖ ὅτι εἶναι μεγίστη ἀνάγκη ὑπαγορευομένη ἀπὸ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἐνεστῶσαν ἠθικὴν τοῦ τόπου κατάστασιν, νὰ χωρισθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ Ἀστυνομία, καὶ νὰ διορίζωνται εἰς τὰς σημαντικὰς πόλεις τοῦ Κράτους, κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν Ἀστυνόμοι πληρωνόμενοι ἀπὸ τὸ Ταμεῖον τῆς ἐπικρατείας.

Ἄρθρον 40 (43 παλαιόν.) Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνέκρινε νὰ προσδιορισθῇ ἡ διάρκεια τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Δημάρχου ἀντ' ἐξ εἰς τρία ἔτη, φυλαττομένου ὁμοῦ τοῦ δικαιώματος εἰς τὸν Δήμον τοῦ νὰ ἐκλέξῃ καὶ δι' ἄλλον τριετίαν τὸν αὐτὸν, ἂν εὐδοκιμήσῃ εἰς τὴν πρώτην· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔμποδίζονται μὲν αἱ καταχρήσεις, ὅσας εὐκολύνουν αἱ διὰ τῆς πολυετοῦς ἀρχῆς προσκτώμεναι τοπικαὶ ἐπιβροαί, ἀνοίγεται

δὲ στάδιον εἰς τὴν ἰκανότητα καὶ εἰς τὴν φιλόκαλον ἀμιλλαν, καὶ καθίσταται φιλοτιμότερος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν χρεῶν τοῦ ὀδημαρχοῦ, ὅστις ἐννοεῖ ὅτι δι' εὐδοκίμου διαγωγῆς ἠμπορεῖ νὰ ἐκλεχθῆ ἐκ νέου.

Εἰς τὸ ἄρθρον 41 (44 παλαιόν) προστετέθη· δύναται δὲ ὁ Νομάρχης ἢ ἀπ' εὐθείας ἢ κατὰ πρότασιν τοῦ Ἐπαρχοῦ νὰ παύσῃ προσωρινῶς τὸν ὀδημαρχον κτλ. Ἡ προσθήκη αὕτη ἐνεκρίθη καμψηρεῖ ὡς ὑπαγορευομένη ἀπὸ τὴν πείραν καὶ τὴν ἀνάγκην, διὰ νὰ μὴ γίνωνται συνεχῶς προσκόμματα εἰς τὴν πρόοδον τῶν ὑποθέσεων ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ παραλόγου ἰσχυρογνωμίας τῶν Δημάρχων.

Ἄρθρον 55 (58 παλαιόν.) Ἄντι δι' ἐννέα ἔτη, γράφε δι' ἐξαετία ἐνεκρίθη δὲ ἡ μεταβολὴ αὕτη διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, οἱ ὅποιοι ἐξετέθησαν ἀνωτέρω ἄρθ. 40 (43 παλ.) ὡς πρὸς τὸν ὀδημαρχον.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ζ'. (22 Σεπτεμβρίου.)

Ἄρθρ. 106 (109) §. 3. Τὸ κείμενον λέγει, πρὸς ἐξόφλησιν ὑπαρχόντων χρεῶν νὰ δανειζῶνται νέα κεφάλαια κτλ. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ προσθέσῃ εἰς σχόλιον τὰ ἐξῆς· χρεῶν δηλ. γενησομένων μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Νόμου καὶ ὄχι τῶν παλαιῶν, τῶν τε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν μετὰ τὴν ἐπανάστασιν μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ Νόμου τούτου. Τοῦτο γνωμοδοτοῦσα ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἀποφαίνεται ἂν πρέπη ἢ ὄχι, νὰ πληρωθοῦν τὰ παλαιὰ χρέη, ἀλλὰ νομίζει ὅτι τοῦτο εἶναι ἔργον ἐμβριθοῦς σκέψεως καὶ ἀπόκειται εἰς τὴν βαθύνοϊαν τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις βέβαια θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ περὶ τούτου διαλαμβάνον ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει τετάρτης Ἐθνοσυνελεύσεως. — Ἄρθρον 111 (114) προσε-

(89)

τέθη ἐπὶ τέλους· ἐξαιρουμένης τῆς εἰς τὸ ἄρθρον 41 (44) ἐνδιαλαμβανομένης περιπτώσεως· καὶ τοῦτο διὰ τοὺς ἐκεῖ ἐκφραζομένους λόγους· (ἴδε τὰ Πρακτικά τῆς Συνεδριάσεως Ε΄.) (20 Σεπτεμβρίου).

Ἄρθρον συμπληρωτικόν.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐκλογὴν τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν, ἐπειδὴ δὲν προϋπάρχει Δήμαρχος οὐδὲ δημοτικὸν Συμβούλιον παλαιόν, θέλει διορίσει ἀπ' εὐθείας ὁ Νομάρχης ἢ ὁ Ἐπαρχος, μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ εἰς τὸ ἄρθρον 62 νέον, 65 παλαιόν ἀναφερομένου καταλόγου, Δημαιορειακὴν Ἐπιτροπὴν συγκειμένην, εἰς μὲν τὰς πόλεις ἀπὸ ἑνα τῶν δημογερόντων, ὅποιον ἐγκρίνει ὁ Νομάρχης ἢ ὁ Ἐπαρχος, καὶ δύο δημότας ἐκλεγομένους παρὰ τῆς Ἀρχῆς ταύτης, εἰς δὲ τὰ χωρία ἀπὸ τὸν μόνον ὑπάρχοντα Δημογέροντα καὶ δύο δημότας ἐκλεγομένους ὡσαύτως παρὰ τοῦ Νομάρχου ἢ Ἐπαρχου. Τούτου γενομένου, προχωρεῖ ἡ ἐκλογὴ τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου, διευθυνομένη παρὰ τῆς οὕτω συγκειμένης δημορειακῆς ἐπιτροπῆς, ὑπὸ τὰς ὄψεις καὶ τὴν ἐφορεῖαν τῆς εἰρημένης πολιτικῆς Ἀρχῆς.

Τὰ δὲ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Δημάρχου καὶ τῶν Παρέδρων θέλουσιν γένη ἀπαράλλακτως καθὼς διαλαμβάνει ὁ παρῶν Νόμος, ἐφορευόντος καὶ ἐπαγρυπνοῦντος τοῦ Νομάρχου ἢ τοῦ Ἐπαρχου.

Ἀναφορὰ τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὸ Ὑπουργικόν Συμβούλιον.

§. 1. Οἱ ὑποφαινόμενοι διορισθέντες παρὰ τῆς Α. Μ. διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὸ περὶ Δήμων Νομοσχέδιον, συνήλθομεν ἀμέσως εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Νομαρχείου τούτου, καὶ ἐκάμαμεν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν μας.

Ἐν πρώτοις ἀνέγνωμεν ὅλον τὸ σχέδιον διὰ νὰ ἐμβῶμεν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Νομοθέτου, ἀλλὰ συγχρόνως παρατηρήσαμεν ὅτι πρέπει πρὸ πάντων νὰ διορθώσωμεν τὴν μετάφρασίν του.

Ἡ διόρθωσις αὕτη ἐπασχόλησε τὴν Ἐπιτροπὴν ἡμέρας τινάς, διότι ἐχρειάζετο νὰ συγκρίνη τὴν μετάφρασιν μὲ τὸ κείμενον ὁμοῦ μὲ τὴν διόρθωσιν αὐτὴν, διορθώθη καὶ τὸ φραστικὸν ὥστε πολλὰ ἄρθρα μετεσχηματίσθησαν, διφυλαττομένης τῆς ἐννοίας τοῦ κειμένου.

§. 2. Ἀκολούθως ἤρχιστε τὰς τακτικὰς συνεδριάσεις τῆς καταστρώουσα πρωτόκολλον εἰς ἐκάστην συνεδρίασιν.

Εἰς τὸ πρωτόκολλον τοῦτο εὐρίσκονται γεγραμμέναί αἱ μεταρρυθμίσεις ἄρθρων τινῶν, τὰς ὁποίας ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ἀναγκαίας ἕνεκα τῆς ἐνεστῶσης καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τοὺς ὁποίους ἐξέφρασα δι' ἐκάστην μεταρρύθμισιν λόγους· ἀπόκειται δὲ εἰς τὴν Α. Μ. νὰ τὰς παραδεχθῆ ἢ νὰ τὰς ἀπορρίψῃ.

§. 3. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐξετασθέντος καὶ ἐπεξεργασθέντος Νομοσχεδίου, ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπρόσθεσε καὶ ἓν ἄρθρον συμπληρωτικόν, περὶ τοῦ πῶς νὰ ἐφαρμοσθῆ κατὰ πρώτην φοράν ὁ νέος τρόπος τῆς ἐκλογῆς τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου, μὴ προὔπαρχουσῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νομοσχεδίου.

§. 4. Τελειωθείσης τῆς ἐξετάσεως τοῦ Νομοσχεδίου, ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὑπαρξάντων κανονισμῶν τῶν κοινοτήτων, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα γενομένων μεταρρυθμίσεων κτλ. συντάξασα καθόσον ἠδυνήθη ἐντελῆ καὶ πιστὴν ἔκθεσιν χωριστὴν, τὴν ὁποίαν ὑποβάλλει ὁμοῦ μὲ τὴν παρούσαν γνωμοδότησίν της.

§. 5. Τὸ πρωτόκολλον τῆς Ἐπιτροπῆς ἤθελεν εἶσθαι ἴσως ἀρκετὸν νὰ φανερώσῃ τὴν ὁποίαν ἐξέφρασε γνώμην εἰς

ἕκαστον παρ' αὐτῆς μεταρρυθμηθὲν ἄρθρον· ἀλλ' ἐπειδὴ διετάχθη νὰ συνοδεύσῃ τὰς πράξεις τῆς, μ' ὅσας κρίνει εὐλόγον εἰς προσθήκην τοῦ πρωτοκόλλου νὰ κάμῃ μεταρρυθμίσεις, σπεύδει νὰ ἐκθέτῃ αὐτὰς εἰς τὴν παροῦσαν, καθόσον ἡ πεῖρα τὴν ὑπηγόρευσε, ἀποκρινομένη κατὰ σειράν εἰς ἑκάστην πρότασιν ἢ ζήτησιν ἐνδιαλαμβανομένην εἰς τὰς ὁδηγίας τῆς.

§. 6. Περὶ ἐνώσεως πολλῶν μικρῶν Δήμων εἰς ἓνα, δὲν εἶναι δύσκολον εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐνωθῶσι πλείοτεροι Δήμοι εἰς ἓνα, ὁπόταν ἡ ὠφέλεια ἦναι ἐπαισθητή· τοῦτο δύναται νὰ κατορθωθῇ τότε, ὅταν ἡ Κυβέρνησις ὑποσχεθῇ εἰς τοὺς ἐνωθησομένους Δήμους πλεονεκτήματα τινὰ, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἔχει ἰδιαιτέρως ἕκαστος χωριστὸς Δήμος, ὡς ἐν παραδείγματι ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ τοῦ ἐνωθησομένου Δήμου νὰ πληρώνηται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν κατὰ συνέχειαν, διὰ τόσα ἔτη· τὸ νὰ διανεμηθῇ πλείοτέρα γῆ εἰς αὐτὸν, παρὰ εἰς τοὺς μικροὺς Δήμους, τὸ νὰ ἔχῃ ἓνα εἰρηνοδίκην μὲ μεγαλητέραν δικαιοδοσίαν, μίαν ἐκκλησίαν, ἐν ἀπόσπασμα χωροφυλάκων κτλ. τότε εἰς τὸ κεντρικώτερον χωρίον θέλει παρευρίσκειται ὁ Δήμαρχος, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ χωρία τοῦ Δήμου θέλει παρευρίσκειται ἀνὰ εἷς Πάρεδρος ὡς διαλαμβάνουν καὶ αἱ ὁδηγίαι τῆς Α. Μ. σελίς 18.

Δὲν εἶναι ἐπίσης δύσκολος ἡ ἔνωσις, διότι μὴ ἐχόντων τῶν χωρίων ἰδίαν δημοτικὴν περιουσίαν, οὐδὲ ἴδια δημοτικὰ δικαιώματα νὰ χάσουν, ἔχουν ἐξ ἐναντίας ὃ ἀποκτήσουν ἂν παραδεχθῶσι τὸ σύστημα τῆς ἐνώσεως.

Ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι τὰ διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν γινωσκόντων γράφειν εἰς τὰ χωρία δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ μ' ἐπιτυχίαν τὸ περὶ ψηφοφορίας μέρος σ'. περὶ Δημαιρεσιῶν καὶ τὸ Ζ'. περὶ Δημοτικῆς Διοικήσεως τοῦ Νομοσχεδίου, ἐὰν οἱ πλείοτεροι μικροὶ δῆμοι δὲν ἐνωθῶσι εἰς ἓνα.

Ἐπί Τουρκοκρατίας ἐκάστη ἐπαρχία πρὸς εὐκολίαν τῶν εἰσπρακτόρων τῶν δημοσίων προσόδων ἐδιαιρεῖτο εἰς τμήματα συνειθισμένοι ὄντες οἱ Ἕλληνας εἰς τὴν κατὰ τμήματα διαίρεσιν, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ συμμορφωθῶσι εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν μικρῶν χωρίων.

Τὸ ἄρθρον 6 τοῦ Νομοσχεδίου θέλει εἶσθαι ὑποχρεωτικόν, διότι ὁ νόμος δὲν συγχωρεῖ δῆμον μικρότερον τῶν 200 ψυχῶν, ἢτον καλὸν ὡσαύτως νὰ ἐνωθῶσι κατὰ χρέος καὶ ὅσα χωρία ἔχοντα ὀλιγωτέρας τῶν 500 ψυχῶν, ἀλλὰ μὴ ἀπέχοντα μιτὴν ὥραν τὸ ἐν τοῦ ἄλλου.

Σελ. 4. §. 7. Περὶ σχηματισμοῦ τῶν Δήμων καὶ τῶν Δημαρχιῶν.

Μολονότι ἡ δημοτικὴ ἐνεργητικὴ ἐξουσία περιορίζεται εἰς ἓνα μόνον δήμαρχον, ἐνῶ κατὰ τὸ ἐνυπάρχον σύστημα μερίζεται ἐπίσης εἰς ὅλους τοὺς δημογέροντας μιᾶς κοινότητος, ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν διστάζει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ νέου σχηματισμοῦ, καὶ εἶναι γνώμης νὰ δοκιμασθῇ ὁ νέος νόμος εἰς μίαν μόνην ἐπαρχίαν, ἢ εἰς ἓνα νόμον, οὕτω, ἂν δὲν ἀπαντηθῶσι δυσκολίαι εἰς τὴν ἐφαρμογὴν, ἢ αὐταὶ εἶναι ὑπερβαταὶ, νὰ ἐφαρμοσθῇ γενικῶς εἰς ὅλον τὸ Κράτος.

Σελίς 6. §. 8. Περὶ ἀλλαγῆς τοῦ δημότου ἀπὸ ἓνα εἰς ἄλλον δῆμον.

Ἄν καὶ εἰς τινὰ Κράτη, ὁ ἀλλάζων διαμονὴν δὲν ἀποκτᾷ τὰ δημοτικὰ δικαιώματα εἰμὴ μετὰ ἓν ἔτος, εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁμως, διότι εἶναι ἀκατοίκητος, καὶ διότι ὅλοι σχεδὸν οἱ μὴ αὐτόχθονες ὑπήκοοι τῆς Α. Μ. δὲν κατετάχθησαν ἀκόμη εἰς κανένα δῆμον, συμφέρει ὁ μεταβαίνων ἢ ὁ ἐρχόμενος νὰ στήσῃ τὴν διαμονὴν του εἰς ἓνα δῆμον, ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ δικαιώματα ὅσα οἱ νόμοι τῷ ἐπιτρέπουσιν, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ κήρυξίν του πρὸς τὸν δήμαρχον. Εἶναι φανερόν

(93)

ὅτι αὕτη ἡ μετοικεσία ἐπιφέρει ἀπλὰς δυσχερασίας εἰς τοὺς αὐτόχθονας δημότας, ὅτινες ὀνομάζουσι ξένους ὡς καὶ τοὺς πλησιοχώρους τοῦ δήμου των· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις εἶναι ἀναγκασμένη νὰ ὑπερβῇ τὴν ἐξ ἀμαθείας προερχομένην ταύτην δυσχερασίαν τῶν αὐτόχθόνων διὰ καταλλήλων παραινέσεων καὶ διαταγμάτων.

Σελὶς 6. §. 9. Περὶ περιθάλψεως τῶν ἐνδεῶν καὶ πενήτων.

Εἶναι χρέος ἰδιαιτέρον ἐκάστου δήμου μᾶλλον ἢ περὶ αὐτῶν φροντίς, καὶ ἐπειδὴ οἱ πένητες οὗτοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπιπολάζουσι εἰς τὰς πόλεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι καὶ πλουσιώτεροι δήμοι, αὐταὶ δύνανται καὶ νὰ τοὺς περιθάλπουσι χωρὶς τῆς συνδρομῆς ἄλλου τινὸς δήμου· ἐξαιροῦμεν ὅμως τοὺς νοσοῦντας, τοὺς μανιακοὺς καὶ τοὺς ἐσχατογήρους, διὰ τοὺς ὁποῖους νὰ γίνουσι καταστήματα κατ' ἐπαρχίαν ἢ νόμους, διὰ κοινῶς ἐξόδων ἀπάντων τῶν δήμων.

Σελ. 6 ἕως τέλους 7. §. 10. Περὶ τοῦ ἀπλοῦ δημότου καὶ τοῦ ἔχοντος δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν καὶ ἐκλέγεσθαι.

Ἐπειδὴ τὸ ἐνυπάρχον φορολογικὸν σύστημα τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀκανόνιστον, καὶ ἐναντίον μὲ τὸ ὅποῖον ὑποθέτει τὸ νομοσχέδιον τῶν δήμων, ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς τὸ πρωτόκολλόν της ἔδωκεν τοὺς λόγους της περὶ τούτου, τροπολογήσασα τὸ ἄρθρον II (14), περιερίσασα αὐτὸ εἰς δύο μόνον ἄρθρα, τὰ ὁποῖα ἐξέθεσεν εἰς τὸ πρωτόκολλόν της, μὲ τὰς αἰτιολογίας της τὰς ὁποίας ὑποβάλλει εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς A. M.

Εἰς τὰ χωρία ὅπου ἄλλη τέχνη δὲν ὑπάρχει εἰμὴ ἡ γεωργία, εὐκόλον εἶναι καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον νὰ γνωρίσῃ τις τοὺς πλέον φορολογουμένους ἀπὸ τὴν δημοσίαν ἀποδεκάτωσιν· ὁ Ἐπαρχος. ἀφ' οὗ ἀναπτύξει τὸν περὶ ἐκλογῆς νόμον εἰς τοὺς

κατοίκους εκάστου χωρίου, δύναται νά συντάξη διά τῶν προ-
κριτοτέρων τούς καταλόγους τῶν ὀνομάτων τῶν φορολο-
γουμένων.

Εἰς μόνας τὰς πόλεις εἶναι δύσκολον νά διακριθῶσιν οἱ
ἔχοντες τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου δημόται, διότι αἱ τέχνηαι δὲν
ὑπόκεινται εἰς φορολογίαν, ἕωσού δὲ τεθῆ ἡ φορολογία αὕτη,
δύναται οἱ ὑπάρχοντες δημογέροντες ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ
Ἐπαρχου, νά καταστρώσωσι κατάλογον τῶν εὐυπολήπτων
δημοτῶν, καὶ μετὰ τὴν δημοσίαν ἔκθεσιν τοῦ καταλόγου,
ἐκεῖνος ὅστις νομίζει, ὅτι τὸ ὄνομά του ἀδίκως ἡμελήθη, δύ-
ναται νά προσφύγῃ εἰς τὸν Ἐπαρχον καὶ νά ἐκθέσῃ τούς λό-
γους του, παρόντων καὶ τῶν δημογερόντων, διὰ ν' ἀποφασισθῆ
ἂν πρέπη ἢ μὴ νά καταχωρισθῆ τὸ ὄνομά του εἰς τὸν κατά-
λογον, κατὰ τούς κανόνας τοῦ νομοσχεδίου.

Μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου ἡ δημοκρασιακὴ ἐπιτρο-
πὴ θέλει γενῆ, κατὰ τὴν πρώτην φοράν, ὡς διαλαμβάνει τὸ
συμπληρωτικὸν ἄρθρον, τὸ ὁποῖον ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νά
θέσωμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ Νομοσχεδίου, κατὰ δὲ τὰς ἀκολου-
θοῦς δημοκρασίας ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουν καθεστῶσαι δημοτι-
καὶ ἀρχαί, τὸ συμπληρωτικὸν τοῦτο ἄρθρον παύει καὶ ἐμβαί-
νει εἰς ἐνέργειαν τὸ 5. μέρος τοῦ Νομοσχεδίου.

Σελ. 8. §. 11. Περὶ τοῦ Γ'. μέρους τοῦ Νομοσχεδίου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ εὔρε σύμφωνον τὸ μέρος τοῦτο μετὰ τὴν γνώ-
μην τῆς ἐκτὸς τοῦ άρθρου 15 νέου, (18 παλαιῶν) ἀριθ. γ. πε-
ρὶ τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ Δημάρχου, τὴν ὁποίαν προσφορό-
τερον ὠνόμασεν ἀντιμισθίαν.

Σελ. 10. §. 12. Περὶ τῆς εἰς τὸ Δ'. μέρος ἀναφερομένης
Δημοτικῆς περιουσίας.

Εἰς τὸ ἄρθρον 16 νέον (19 παλαιῶν) τὸ Νομοσχέδιον ἐπά-

(95)

να λαμβάνει πάλιν περί δημοτικῆς περιουσίας, ἀλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς τὸ πρωτόκολλόν της, Συνεδρίασις Α', ἐξέθεσε σαφῶς ὅτι δὲν ὑπάρχει.

Τὰ λεγόμενα λειβάδια τῶν κοινοτήτων περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος εἰς τὰς πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ὁδηγίας σελίς 10 δὲν εἶναι κυρίως ἰδιοκτησία τῶν κοινοτήτων ἀλλὰ δημοσία· διότι ἐπὶ Τουρκίας τὰ λειβάδια εἴτε δημόσια εἴτε ἰδιωτικά δὲν ἐπλήρωναν δέκατον (ἡ τουρκικὴ ἐξουσία ἀπεδεκάτιζε μόνον τοὺς καρπούς) ἀλλ' ἔδιδον κατ' ἔτος εἰς τὸν Σπαχὴν ἠθλ. εἰσπράκτορα, τόσα χρήματα, τόσον βούτυρον, καὶ τόσα σφακτὰ (ἀρνία) τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τόπον ἀποδεκατώσεως· ἡ δὲ πληρωμὴ αὕτη ἀπεδείκνυε ὅτι τὰ λειβάδια ἦσαν τοῦ Σουλτάνου, διότι ἄλλως πληρωμὴ δὲν ἔπρεπε νὰ γίνεται εἰς τὸν Σπαχὴν.

Ἡ δὲ πληρωμὴ αὕτη ἐγένετο συγκαταβατικὴ, χάριν τῆς κοινότητος ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν ἔκαμναν οἱ ἀπλοὶ ἰδιῶται οἱ ἔχοντες λειβάδια εἰς τὴν κατοχὴν των.

Ἀλλὰ τὰ λειβάδια τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν κοινοτήτων, τὰ ἐνέμοντο δωρεάν, μόνον ἐκεῖνοι τῶν κατοίκων ὅσοι εἶχον ποίμνια, καὶ ὅσοι δὲν εἶχον, δὲν ὠφελοῦντο ἀπὸ τὴν ἐπικαρπίαν αὐτῶν. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἔχη σκοπὸν νὰ δώσῃ τὰ εἰρημένα λειβάδια ἢ μέρος αὐτῶν, ἢ ἄλλα ἀντ' αὐτῶν, εἰς ἕκαστον δῆμον, τότε κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νομοσχεδίου ἡ ἐπικαρπία θέλει εἶσθαι πρὸς ὄφελος τοῦ Δημοτικοῦ Ταμείου.

Ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐθνικὴ γῆ, ὡς παραδείγματος χάριν, εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ προκίση τοὺς δήμους μὲ γαίας τῶν Μοναστηρίων, ἀνταλλάττουσα αὐτάς μὲ ἴσης ἀξίας ποσότητα ἄλλης ἐθνικῆς γῆς, εἰς τὴν Πελοπόννησον ἢ στερεάν Ἑλλάδα, ὅπου τὸ Μοναστήριον ἐρέξῃ νὰ τὰς λάβῃ, ἀντὶ τῶν παραχωρησομένων εἰς τοὺς δήμους.

Τὸ ἄρθρον 26 νέον (29 παλαιόν) διὰ τὴν εὐρεσιν ἀλλοῦ καταλληλοτέρου εἰς τὴν ἀναλογίαν τῆς συνεισφορᾶς τῶν ἐράνων μέτρου, ἐτροπολογήθη παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, προσθεσάσης ὅτι τὰ ἔκτακτα ταῦτα μέτρα πρέπει νὰ ὑποβάλλωντα, εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς προεστῶσης πολιτικῆς ἀρχῆς διὰ νὰ μὴ γίνωνται μὲ βᾶρος τινῶν τῶν δημοτῶν καὶ μὲ ὄφελος τῶν ἐπιλοσίπων.

Σελίς 43. §. 43. Περὶ τοῦ Ε'. μέρους, ἤτοι περὶ τῶν Δημοτικῶν Ἀρχῶν.

Τὸ νέον τοῦτο δημοτικὸν σύστημα θέλει ἐφαρμοσθῆ εὐκόλως εἰς τὰς πόλεις καὶ κωμοπόλεις· δυσκόλως ἴσως καὶ ἀδύνατον νὰ ἐφαρμοσθῆ καὶ εἰς τοὺς μικροὺς δήμους, ὡς εἶναι τὰ πλειότερα χωρία τῆς Ἑλλάδος· ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνώτεως πλειοτέρων μικρῶν δήμων εἰς ἓνα, ὡς προεξέθεσαν ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς τὸν § 6 τῆς παρούσης ἀναφορᾶς των.

Διὰ τὴν ἐνεστῶσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὸ πρωτόκολλόν τῆς Συνεδρίας Ε', ὅτι οἱ Ἀστυνόμοι τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τοῦ Κράτους νὰ διορίζωνται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, πληρωνόμενοι ἀπὸ τὸ Ταμεῖον τῆς Ἐπικρατείας ἐωσοῦ κριθῆ ἀναγκαῖα ἡ διάρκεια τοῦ ἐκτάκτου τούτου μέτρου.

Ὡσαύτως περιώρισε τὴν διάρκειαν τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν εἰς ὀλιγώτερα ἔτη (ἄρθ. 40 καὶ 55 νέον, 43 καὶ 58 παλαιόν) διὰ νὰ ἐμποδισθοῦν αἱ καταχρήσεις, καὶ δι' ἄλλους λόγους ἀναφερομένους εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς Ε'. Συνεδριάσεως.

Ἐνεκρίθη δὲ εἰς τὴν ἰδίαν συνεδρίασιν νὰ προστεθῆ εἰς τὸ ἄρθρ. 41 νέον (44 παλαιόν) ὅτι ὁ Νομάρχης δύναται νὰ παύσῃ προσωρινῶς τὸν Δήμαρχον κτλ. τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔχουν καὶ οἱ Ἐπαρχοὶ τῆς Γαλλίας.

Σελ. 14. §. 14. Τμήμα σ'. Περὶ τῶν Δημαιρετιῶν.

Ἀπὸ τὸ ἄρθρον 59 (παλαιὸν 62) ἀριθ. γ'. ἀφῆρέθη ἡ λέξις πταῖσμα· δι' ἀπλὰ ἐπανορθωτικὰ πταίσματα εἶναι ἀνοίκειον νὰ στερηθῇ ὁ δημότης τὸ πολύτιμον τῆς ψήφου.

Ἐπειδὴ αἱ ὁδηγίαι (σελίς 21) ἐπιβάλλουν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὸ χρέος τοῦ νὰ γνωμοδοτήσῃ ἂν ἡ προφορικὴ ψηφοφορία κατὰ τὸ ἄρθρον 65 νέον (68 παλαιόν) δύναται νὰ γεννήσῃ καταχρήσεις, ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξέθεσεν εἰς τὸ πρωτόκολλόν της, Συνεδριάσις σ', ὅτι συμφέρει ἢ μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει διὰ κυάμων μυστικὴ ψηφοφορία.

Εἰς τὸ ἄρθρον 70 νέον (73 παλαιόν) ἀριθ. 2 ἐνεκρίθη νὰ προστεθῇ, οἱ μετερχόμενοι νομικὴν τινα βιομηχανίαν διὰ τοὺς εἰς τὸ τέλος τῆς Γ'. Συνεδριάσεως ἐκτεθειμένους λόγους εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς Ἐπιτροπῆς.

Αἱ ὁδηγίαι (Σελίς 23—24) ὑποχρεοῦν τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ δώσῃ αἰτιολογημένην γνώμην, α. ἂν ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 77 νέον (80 παλαιόν) ψηφοφορία διὰ τὰς θέσεις τοῦ Δημάρχου καὶ τῶν Παρέδρων δύναται νὰ ἀπαντήσῃ μεγάλας δυσκολίας, καὶ β'. ποῖοι πρέπει νὰ ἐκλέγωνται ἕως οὗ εἰσαχθῇ τὸ σύστημα ἀμέσου φορολογίας.

α) Ἡ Ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ ὅτι διὰ μὲν τὰς πόλεις καὶ τοὺς μεγάλους δήμους τῶν κωμοπόλεων, δὲν θ' ἀπαιτηθῇ δυσκολία, ἀρκεῖ μόνον νὰ δοθῇ εἰς τοὺς δήμους ὁ τύπος τοῦ ψηφοδελτίου κατὰ τὸν ὅποιον οἱ ἐκλογεῖς θὰ καταγράφουν τὰ ὀνόματα τῶν παρ' αὐτῶν ἐκλεγομένων, καὶ ν' ἀναπτυχθῇ ὁ τρόπος οὗτος τοῦ ψηφισοῦν ἀπὸ τὸν Ἐπαρχον, καὶ ἀπὸ τὴν δημαιρεσιακὴν ἐπιτροπὴν.

Ἄρθρον 74 νέον καὶ 77 παλαιόν. Διὰ δὲ τοὺς μικροὺς Δήμους, ἐπειδὴ οἱ πλείότεροι τῶν ἐκλογέων εἶναι ἀγράμμα-

τοι, συμβάλλει ὁ εἰς τὸν §. 14 τῆς παρούσης ἀναφορᾶς ἐκθεμένος τρόπος, δηλ. ἡ διὰ κυάμων μυστικῆ ψήφηφορία.

β') Περὶ δὲ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι ἐωσοῦ εἰσαχθῆ σύστημα ἀμέτου φορολογίας, ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι τὰ νέα ἄρθρα 11, 59, 60 καὶ 71, ὡς φαίνονται τροποποιημένα, προσδιορίζου προσωρινῶς ἀπὸ ποῖα προτερήματα ἐξαρτᾶται τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι· οἱ δὲ λόγοι τῆς ἐπιτροπῆς ἐξετέθησαν εἰς τὸ πρωτόκολλόν της, Συνεδρίασις Γ'. εἰς τὸ ἄρθ. 11 καὶ Συνεδρίασις ς'. εἰς τὸ ἄρθ. 59 νέον.

Περὶ τῶν παλαιῶν χρεῶν τῶν Δήμων.

§. 16. Ὁ ἀριθμὸς 3. τοῦ ἄρθ. 106 (109 παλαιόν) ὁ ὁποῖος φέρει « αἱ δημοτικαὶ Ἄρχαι πρὸς ἐξόφλησιν ὑπαρχόντων χρεῶν νὰ δανείζωνται νέα κεφάλαια » ἔθεσε τὴν Ἐπιτροπὴν εἰς βαθείας σκέψεις· μετὰ ἰκανὴν συζήτησιν ἐνεκρίθη ὅτι εἶναι ἀνοίκειον νὰ τεθῆ ἀποφαντικῶς, ἡ εἰσέτι ὑπὸ ἐξέτασιν αὐτῆ σπουδαία συζήτησις, εἰς τὸ Νομοσχέδιον τοῦτο, ἐπρόσθεσεν εἰς τὸ εἰρημένον ἄρθρον τὸ ἐξῆς σχόλιον· « δηλ. (χρεῶν) γενητομένων μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Νόμου » καὶ ὅχι τῶν παλαιῶν τῶν τε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ Νόμου τούτου, ὡς φαίνεται καὶ εἰς τὸ πρωτόκολλόν της Συνεδρίασις Ζ'.

Μολονότι τὸ ς'. ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει τετάρτης ἐθνοσυνελεύσεως ἐκανόνισε τὸν τρόπον τῆς πληρωμῆς τῶν ἐπὶ Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας τῶν τοιούτων χρεῶν, παραδεχομένης ταῦτα ὡς ἐθνικὰ χρέη, ὅπως καταχωρισθῶσιν εἰς τὸν Κώδικα τοῦ ἐθνικοῦ χρέους, πληρονομένης τῆς Κυβερνήσεως ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ τασούτου ἢ τοιούτου ὁρισίματος ἐπι-

(99)

βαλαμένου εις τὰς κοινότητας, τῶν ὁποίων θέλει ἀναδεχθῆ τὰ χρέη, τίποτε μέχρι σήμερον δὲν ἐνεργήθη, ἀλλ' οὔτε εἶναι εὐκόλον νὰ ἐνεργηθῆ, διὰ τὸ ἀδύνατον τοῦ ποσοῦ καὶ τὸ ἀτακτον τῶν τοιούτων χρεῶν.

Ὅλα σχεδὸν τὰ τοιαῦτα χρέη τῶν κοινοτήτων δὲν ἔγιναν δι' ἄλλην αἰτίαν, εἰμὴ διὰ νὰ πληρώσουν τοὺς ἐκτάκτους φόρους καὶ ἐράνους τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας, καὶ διὰ ἐξόδα τῶν τότε προκρίτων (πολλάκις μάταια καὶ ἐπιβλαβῆ) πρὸς καταδίωξιν ἢ ἀλλαγὴν τῶν ὑπαλλήλων ἀρχῶν ὀθωμανικῶν ἢ χριστιανικῶν.

Ὅσαι κοινότητες εἶχον εὐκαταστάτους κατοίκους, ἐπλήρωναν ἀμέσως τοὺς εἰρημένους φόρους ἢ ἐράνους, ὅσαι δὲ ἦσαν ἄποροι ἐδανείζοντο εἰς τὸ ὄνομα ἑνὸς ἢ πλείονων τῶν προκρίτων τῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν καὶ δανεισταὶ, ἐνίοτε ἐδανείζον καὶ ἄλλοι αὐτόχθονες ἢ ξένοι.

Ἐκ τούτου συνάγεται, ὅτι τὰ χρέη ταῦτα τῶν κοινοτήτων ὄντα ἰδιαίτερα χρέη ἐκάστης κοινότητος, ἐπειδὴ αἱ εὐποροὶ κοινότητες τὰ ἐπλήρωνον ἀμέσως, αἱ δὲ ἄποροι ἐδανείζοντο διὰ νὰ τὰ πληρώσουν, δὲν δύνανται ποτέ νὰ γενοῦν τῶρα χρέη τοῦ ἔθνους ὅλου, διότι θὰ συμμερισθῶσι τὰ χρέη ταῦτα καὶ αἱ κοινότητες, ὅσαι δὲν ἔχουν τοιαῦτα χρέη.

Τὸ ν' ἀναδεχθῆ ὅλον τὸ ἔθνος τὸ χρέος μιᾶς κοινότητος, ἤθελεν εἶσθαι τὸ αὐτὸ, ὡσὰν νὰ ἀναδεχθῆ μία κοινότης τὸ χρέος ἑνὸς ἀπλοῦ πολίτου.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι αἱ κοινότητες ἐδανείσθησαν καὶ ἀπὸ Ὀθωμανοῦς, οἱ ὁποῖοι ἂν καὶ ἔχασαν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐξουσιάσουν τὰ κτήματά των, διότι τὸ ἐν Λονδίνω Συμβούλιον τῶν τριῶν Δυνάμεων ἀπεφάτισε νὰ δοθῶσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν θὰ ζητήσωσιν ἄρα γε αὐτοὶ ἢ οἱ κληρονόμοι των τὰ πρὸς τὰς κοινότητας δάνειά των;

7*

(100)

Διὰ τῶν λόγων τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἡ Ἐπιτροπὴ νομίζει ἀναγκαῖον, τὸ ὁποῖον ἐπρόσθεσε σχόλιον εἰς τὸ ἄρθ. 106 νέον, μένον εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς Α. Μ.

§. 16. Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἔχει ἄλλας παρατηρήσεις νὰ ἐκθέσῃ, ἀλλὰ μετὰ τὰς ὁποίας ὑποβάλλει τροποποιήσεις καὶ προσθαφαιρέσεις, θεωρεῖ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Νομοσχέδιον σύμφωνον μὲ τὰ ἤθη καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, καὶ ἔργον ἄξιον τῆς πατρικῆς φιλοδικαίας Κυβερνήσεως τῆς Α. Μ.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 2 Ὀκτωβρίου 1833.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Νομοσχεδίου τῶν Δήμων ἐξεταστικὴ Ἐπιτροπὴ

Κ. ΣΧΙΝΑΣ, Π. ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ, Σ. ΣΚΟΥΦΟΣ.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

A. Δημοτική Φορολογία

ΣτΕ 774/ 2015

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Δημοτική Φορολογία. Φόρος Ηλεκτροδοτούμενων Ακινήτων.

Μετά την κατάργηση και συγχώνευση δήμων και κοινοτήτων, οι κανονιστικές αποφάσεις των καταργούμενων ΟΤΑ περί καθορισμού συντελεστών δημοτικών φόρων εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την επανεξέτασή τους από το νέο δήμο εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Ο νέος δήμος μπορεί να αποφασίσει την επιβολή ενιαίου συντελεστή σε όλες τις δημοτικές ή τοπικές κοινότητες, αλλά εντός των τασσόμενων από τον τυπικό νόμο ορίων για το ύψος αυτού. Η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου του αιτούντος δήμου, με την οποία επιβλήθηκε ενιαίος συντελεστής φόρου εκδόθηκε καθ' υπέρβαση των ορίων των εξουσιοδοτικών διατάξεων.

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της από 10-5-2012 (πρακτικό 10ο-θέμα 2ο) αποφάσεως της Επιτροπής του άρθρου 152 του ν. 3463/2006 Περιφερειακής Ενότητας Πειραιώς, Νήσων και Ανατολικής Αττικής, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή του αιτούντος Δήμου, ο οποίος συνεστήθη με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 2 περ. 5 υποπερ. 5.3 (Α.4) του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ Α' 87), κατά της 11025/10568/28-3-2012 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής. Με την τελευταία αυτή απόφαση ακυρώθηκε η υπ' αριθμ. 272/2011 απόφαση του δημοτικού συμβουλίου του πιο πάνω Δήμου, με την οποία είχε καθορισθεί ενιαίος συντελεστής φόρου

ηλεκτροδοτούμενων ακινήτων για στεγασμένους και μη στεγασμένους χώρους σε 0,24 και 0,12 ευρώ ανά τ.μ. αντίστοιχα.

3. Επειδή, στο άρθρο 10 του ν. 1080/1980 «περί τροποποίησης και συμπλήρωσης διατάξεων των περί των προσόδων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως Νομοθεσίας και άλλων τινών συναφών διατάξεων» (Α' 246) ορίζονται τα εξής: «1. Επιτρέπεται όπως οι δήμοι και οι κοινότητες επιβάλλουν υπέρ αυτών, δι' αποφάσεως του συμβουλίου των, φόρον εφ' εκάστου εστεγασμένου ή μη χώρου οικιακού καταναλωτού ή καταναλωτού εμπορικής ή βιομηχανικής χρήσεως, κειμένου εις την περιφέρειάν των, ανά μετρητήν παροχής ηλεκτρικού ρεύματος της Δ.Ε.Η. Ο φόρος βαρύνει τον ποιούμενον χρήσιν του χώρου και, εν περιπτώσει μη χρησιμοποιήσεως τούτου, τον κύριον ή νομέα αυτού. Δια της αυτής αποφάσεως ορίζεται ότι ο συντελεστής του φόρου εις ακεραίας μονάδας δραχμών από έξι (6) έως δέκα έξι (16) ετησίως, κατά τετραγωνικόν μέτρον φωτιζομένης επιφανείας εστεγασμένου χώρου. Προκειμένου περί μη εστεγασμένου χώρου, ο συντελεστής του φόρου ορίζεται κατά τετραγωνικόν μέτρον φωτιζομένης επιφανείας, εις το ήμισυ του δια τους εστεγασμένους χώρους ορισθέντος. 2. Η κατά την προηγουμένη παράγραφον απόφασις, λαμβανομένη μέχρι τέλους του μηνός Οκτωβρίου, κοινοποιείται εις την ΔΕΗ μέχρι και της 30ης Νοεμβρίου εκάστου έτους, οι δε οριζόμενοι δι' αυτής συντελεσταί φόρου, ισχύουν από της 1ης του μηνός Ιανουαρίου του επομένου έτους και μέχρι τροποποίησης ή καταργήσεως της αποφάσεως ταύτης. Οι ούτω καθοριζόμενοι συντελεσταί δεν

εφαρμόζονται κατά την διάρκεια του οικονομικού έτους καθ' ό ελήφθη η σχετική απόφασις.....», ενώ στο άρθρο 25 παρ. 13 του ν. 1828/1989 (Α' 2) ορίζεται ότι: «Ο προβλεπόμενος από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν. 1080/1980 συντελεστής του φόρου ηλεκτροδοτούμενων χώρων ορίζεται από 6 μέχρι 25 δραχμές» και ότι «ο συντελεστής αυτός μπορεί να αυξάνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου μέχρι είκοσι τα εκατό (20%) για κάθε οικονομικό έτος». Εξ άλλου, στην περίπτ. β' της παρ. 6 του άρθρου 113 του Ν. 1892/1990 (Α' 101) ορίζονται τα εξής: «... από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης διατίθεται το 12% των 2/3 της επιχορήγησης της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989 προς αυτούς για αμοιβή καθαριστριών, λειτουργικές δαπάνες των σχολείων και επισκευή ή συντήρηση σχολικών κτιρίων. Ο φόρος των ηλεκτροδοτούμενων χώρων (ν. 1080/1980), όπως διαμορφώνεται εκάστοτε, μπορεί να προσαυξάνεται, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, περαιτέρω μέχρι 25% προκειμένου το πρόσθετο αυτό ποσό να διατίθεται αποκλειστικά για ενίσχυση των κονδυλίων λειτουργικών δαπανών και συντήρησης σχολείων». Τέλος, στο άρθρο 267 παρ. 4 του αναφερόμενου στη σκέψη 2 ν. 3852/2010 ορίζονται τα εξής: «Υφιστάμενα δικαιώματα, υποχρεώσεις, διευκολύνσεις και απαλλαγές οικονομικής και φορολογικής φύσης, φυσικών και νομικών προσώπων που κατοικούν, διαμένουν ή δραστηριοποιούνται στις τοπικές ή δημοτικές κοινότητες και οικισμούς δήμων και κοινοτήτων που συνενώνονται, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την επανεξέτασή τους από τα αρμόδια όργανα του νέου δήμου εντός εύλογου χρονικού διαστήματος και πάντως μέχρι την κατάρτιση του προϋπολογισμού του έτους 2012».

4. Επειδή, με τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 1080/1980, του άρθρου 25 παρ. 13 του ν.

1828/1989 και του άρθρου 113 παρ. 6 του ν. 1892/1990, με τις οποίες επιδιώκεται η υλοποίηση της συνταγματικώς επιβαλλομένης μέριμνας του Κράτους για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων προς εκπλήρωση της αποστολής των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (άρθρο 102 του Συντάγματος), επετράπη στους δήμους και στις κοινότητες να επιβάλλουν υπέρ αυτών, με κανονιστική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, οικονομικό βάρος, το οποίο δεν συνάπτεται προς ειδική αντιπαροχή των οργανισμών αυτών και, συνεπώς, αποτελεί φόρο, του οποίου το υποκείμενο, το αντικείμενο και ο συντελεστής καθορίζονται από τον τυπικό αυτό νόμο (άρθρο 78 παρ. 1 του Συντάγματος) (ΣΤΕ Ολομ. 3011/2014).

5. Επειδή, εξάλλου, και μεν κατά την αναθεώρηση του άρθρου 102 του Συντάγματος εισήχθησαν ρυθμίσεις αναφερόμενες στη σχέση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της κρατικής εξουσίας, ειδικότερα, δε, με την παράγραφο 5 του άρθρου αυτού, παρέχεται, το πρώτον, από το Σύνταγμα, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, μία δημοσιονομικού χαρακτήρα εξουσία να επιβάλλουν οι ίδιοι με κανονιστική πράξη και να εισπράττουν τοπικά έσοδα, διατιθέμενα για την παροχή καλύτερης και αποτελεσματικότερης ποιότητας υπηρεσιών στους δημότες τους, πλην δεν παρεσχέθη στην τοπική αυτοδιοίκηση αυτόνομη κανονιστική αρμοδιότητα, αλλά η τελευταία ασκεί τη δυνατότητα αυτή μέσα σε ένα νομοθετικό πλαίσιο, η αρμοδιότητα θέσπισης του οποίου ανήκει πάντα στη νομοθετική εξουσία (ΣΤΕ Ολομ 1181/2014). Εν προκειμένω, με τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 1080/1980, του άρθρου 25 παρ. 13 του ν. 1828/1989 και του άρθρου 113 παρ. 6 του ν. 1892/1990, καθορίζονται τα ουσιαστικά στοιχεία του επιδικίου φόρου και, ειδικότερα, το υποκείμενο (ο υπόχρεος σε πληρωμή του επ' ονόματί του εκδιδόμενου λογαριασμού καταναλισκομένου ηλεκτρικού

ρεύματος), το αντικείμενο του φόρου (έκαστος εστεγασμένος ή μη χώρος οικιακού καταναλωτού ή καταναλωτού εμπορικής ή βιομηχανικής χρήσεως κείμενος στην περιφέρεια του ΟΤΑ), καθώς και τα όρια, εντός των οποίων θα κινηθεί το εξουσιοδοτούμενο όργανο των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως για τον καθορισμό του συντελεστού του φόρου, εφ' όσον αποφασίσει την επιβολή του εν λόγω φόρου, κατόπιν σταθμίσεως των ειδικών τοπικών αναγκών (από έξι έως είκοσι πέντε δραχμές κάθε έτος, κατά τετραγωνικό μέτρο φωτιζόμενης επιφανείας στεγασμένου χώρου, με δυνατότητα αυξήσεως ετησίως έως 20%, ήδη δε βάσει του άρθρου 113 παρ. 6 του ν. 1892/1990 έως 25%). Εξάλλου, από την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 267 παρ. 4 του ν. 3852/2010 προκύπτει ότι, και μετά την, βάσει του ως άνω νόμου, κατάργηση και συγχώνευση δήμων και κοινοτήτων, οι κανονιστικές αποφάσεις των καταργούμενων δήμων και κοινοτήτων περί καθορισμού συντελεστών δημοτικών φόρων, όπως είναι και ο επίδικος, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την επανεξέτασή τους από τα αρμόδια όργανα του νέου δήμου εντός εύλογου χρονικού διαστήματος και, πάντως, μέχρι την κατάρτιση του προϋπολογισμού του έτους 2012. Επομένως, σε περίπτωση που σε ορισμένες από τις δημοτικές ενότητες ή τις δημοτικές/τοπικές ενότητες του νέου Δήμου δεν είχε επιβληθεί, κατά την εκάστοτε κρίση των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων των προελθόντων από τη συγχώνευση δήμων και κοινοτήτων, ο ένδικος φόρος ή είχε μεν επιβληθεί, πλην ίσχυαν διαφορετικοί συντελεστές, ο νέος Δήμος μπορεί μεν, στα πλαίσια της εν λόγω επανεξέτασης, να αποφασίσει, ύστερα από εκτίμηση των ειδικών τοπικών συνθηκών, την επιβολή ενιαίου συντελεστή σε όλες τις δημοτικές ή τοπικές κοινότητες, σε κάθε περίπτωση, όμως, το εξουσιοδοτούμενο όργανο οφείλει να κινηθεί εντός των τασσόμενων από τον τυπικό νόμο ορίων για το ύψος του φόρου και του φορολογικού συντελεστή, δοθέντος ότι ούτε η

προμνημονευθείσα μεταβατική διάταξη του 267 παρ. 4 του ν. 3852/2010 ούτε άλλες διατάξεις καταλείπουν περιθώρια υπέρβασής τους.

6. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με την 272/2011 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του αιτούντος Δήμου- ο οποίος προέκυψε από τη συνένωση των πρώην Δήμων Αγ. Στεφάνου, Δροσιάς, Διονύσου και Ανοίξεως και των πρώην Κοινοτήτων Σταμάτας, Ροδόπολης και Κρουονερίου που καταργήθηκαν- εγκρίθηκε ο καθορισμός ενιαίου συντελεστή φόρου ηλεκτροδοτούμενων ακινήτων για στεγασμένους και μη στεγασμένους χώρους, κατ' εφαρμογή των ν. 1080/1980, 1898/1989 και 1892/1990, σε 0,24 και 0,12 ευρώ ανά τ.μ. αντίστοιχα. Ο Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, όμως, αφού έλαβε υπόψη, μεταξύ άλλων, και το υπ' αριθμ. πρωτ. 4604/9-3-2012 διευκρινιστικό έγγραφο του Δήμου, στο οποίο αναφερόταν ότι για μεν τον πρώην Δήμο Διονύσου και την πρώην Κοινότητα Σταμάτας δεν επιβαλλόταν μέχρι τότε ο ένδικος φόρος, ενώ οι ισχύοντες μέχρι τότε συντελεστές για τους πρώην Δήμους Αγ. Στεφάνου, Ανοίξεως και Διονύσου και τις πρώην Κοινότητες Κρουονερίου και Ροδόπολης ανήρχοντο σε 0,19, 0,68, 0,25, 0,17 και 0,19 ευρώ/τμ αντίστοιχα, εχώρησε στην ακύρωση της προαναφερθείσας αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου με την αιτιολογία ότι ως προς μεν τις δημοτικές ενότητες Αγίου Στεφάνου, Κρουονερίου και Ροδόπολης (στις οποίες ήδη επιβαλλόταν ο ένδικος φόρος) η αύξηση του φορολογικού συντελεστή υπερέβαινε τα όρια του νόμου («20% για κάθε οικονομικό έτος») ως προς δε τις δημοτικές κοινότητες Δροσιάς και Σταμάτας (στις οποίες επεβλήθη το πρώτον ο ένδικος φόρος) ο καθορισμός του φόρου στο πιο πάνω ύψος υπερέβαινε το εκ του νόμου επιτρεπόμενο (0,02 έως 0,07 ευρώ ανά τμ). Προσφυγή του Δήμου κατά της ανωτέρω αποφάσεως απερρίφθη με την

προσβαλλόμενη απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 152 του ν. 3463/2006, με την ίδια αιτιολογία.

7. Επειδή, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στη σκέψη 5, η ακυρωθείσα απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του αιτούντος Δήμου, με την οποία επεβλήθη ενιαίος συντελεστής φόρου ηλεκτροδοτούμενων ακινήτων για στεγασμένους και μη στεγασμένους χώρους σε 0,24 και 0,12 ευρώ ανά τ.μ. αντίστοιχα, εξεδόθη καθ' υπέρβαση των ορίων των εξουσιοδοτικών διατάξεων των άρθρων 25 παρ. 13 του ν. 1828/1989 και 113 παρ. 6 του ν. 1892/1990, κατά τις οποίες ο συντελεστής του ένδικου φόρου ορίζεται από έξι έως εικοσιπέντε δραχμές ανά τμ κάθε έτος, με δυνατότητα αυξήσεως ετησίως έως 25%. Εν όψει τούτων, η απόρριψη της προσφυγής του αιτούντος Δήμου είναι κατ' αποτέλεσμα ορθή, έστω και με εν μέρει διάφορη αιτιολογία, απορριπτομένων ως αβασίμων των περί του αντιθέτου προβαλλομένων με την κρινόμενη αίτηση ισχυρισμών του, ως και των προβαλλομένων ότι οι «τιμές» των ν. 1080/1980 και 1829/1989 έπρεπε να ερμηνευθούν «με αναγωγή στις σημερινές αξίες και συνθήκες», καθώς και ότι, μετά τη σύσταση του νέου Δήμου βάσει του ν. 3852/2010, ήταν επιβεβλημένη, κατά το πνεύμα του νόμου αυτού, των αναφερομένων στην 45/2010 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, αλλά και των αρχών της ισότητας, η εξομοίωση και εξίσωση των πάσης φύσεως φόρων και τελών «με βάση το μέσο όρο των μέχρι τότε ισχυουσών τιμών στις 7 δημοτικές ενότητες, ο οποίος ανέρχεται στο 0,30 ευρώ ανά τετραγωνικό» και ότι, επομένως, η ακυρωθείσα απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, που καθόρισε ενιαίο φορολογικό συντελεστή στο πιο πάνω ύψος, ήταν «εύλογη και δίκαιη».

8. Επειδή, εν όψει των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την αίτηση.

Β. Έννοια εκκρεμούς υπόθεσης

ΝΣΚ 146/ 2016

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ

Εάν θεωρούνται εκκρεμείς, κατά την έννοια της διατάξεως των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015, υποθέσεις, οι οποίες κατά την 12-10-2015, ημερομηνία κατάθεσης του σχεδίου του ν. 4337/2015, είχαν ήδη συζητηθεί, αλλά δεν είχε εκδοθεί ακόμη δικαστική απόφαση του αρμοδίου Διοικητικού Δικαστηρίου ή είχε εκδοθεί, αλλά δεν είχε επιδοθεί στον ενδιαφερόμενο.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ

Εκκρεμείς, κατά την έννοια των διατάξεων των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015, θεωρούνται και οι υποθέσεις, οι οποίες κατά την 12-10-2015, ημερομηνία κατάθεσης του σχεδίου του ν. 4337/2015, είχαν ήδη συζητηθεί, αλλά δεν είχε εκδοθεί ακόμη απόφαση του αρμοδίου Διοικητικού Δικαστηρίου ή είχε εκδοθεί απόφαση, αλλά δεν είχε επιδοθεί στον ενδιαφερόμενο και εν πάση περιπτώσει δεν είχε καταστεί αμετάκλητη (κατά πλειοψηφία).

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Στις διατάξεις του ν. 4337/2015 (Α' 129)1 «Μέτρα για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» ορίζονται, πλην άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 7. Μεταβατικές διατάξεις για τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

1. Οι διατάξεις των παραγράφων 6, 7, 8 και 9 του άρθρου 3 του παρόντος, κατά περίπτωση, εφαρμόζονται για πράξεις προσδιορισμού οποιουδήποτε φόρου ή επιβολής προστίμου, τέλους ή εισφοράς που εκδίδονται από την ημερομηνία κατάθεσης του παρόντος και αφορούν φορολογικές υποχρεώσεις, περιόδους ή χρήσεις που λήγουν μετά τις 31.12.2013 ή υποθέσεις από 1.1.2014, για τις οποίες είχαν εφαρμογή από 1.1.2014 οι διατάξεις των άρθρων 58 και 59 του ν. 4174/2013, εφόσον η εφαρμογή τους

συνεπάγεται ευνοϊκότερο καθεστώς για τον υπόχρεο.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου¹ εφαρμόζονται και για εκκρεμείς υποθέσεις. Ως εκκρεμείς υποθέσεις, νοούνται οι υποθέσεις οι οποίες, κατά την ημερομηνία κατάθεσης του παρόντος, εκκρεμούν ενώπιον της διεύθυνσης επίλυσης διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν άσκησης εμπρόθεσμης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης για τις οποίες εκκρεμεί η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης, καθώς και υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί οι σχετικές πράξεις αλλά δεν έχουν κοινοποιηθεί κατά την ημερομηνία κατάθεσης του παρόντος. Ως εκκρεμείς υποθέσεις νοούνται και οι υποθέσεις για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί οριστική δικαστική απόφαση αλλά προδικαστική απόφαση και δεν έχει γίνει εκ νέου συζήτηση της υπόθεσης. Για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1 απαιτείται ανέκκλητη δήλωση ανεπιφύλακτης αποδοχής, για την υπαγωγή στις ανωτέρω διατάξεις του συνόλου των παραβάσεων κάθε πράξης ή απόφασης της διεύθυνσης επίλυσης διαφορών ή του δικαστηρίου, και καταβολή του συνόλου της οφειλής, που προκύπτει μετά την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1, άμεσα ή το αργότερο εντός δύο (2) εργασίμων ημερών από την υποβολή της δήλωσης αποδοχής, άλλως δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 1. Η δήλωση υποβάλλεται στον προϊστάμενο της αρχής που εξέδωσε την πράξη, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας ενενήντα (90) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος ή την κοινοποίηση στον φορολογούμενο της πράξης ή της απόφασης, κατά περίπτωση. Στις

περιπτώσεις που η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον των δικαστηρίων, με την ως άνω δήλωση αποδοχής συνυποβάλλεται και σχετική βεβαίωση του αρμόδιου δικαστηρίου ότι η υπόθεση δεν έχει συζητηθεί και δήλωση παραίτησης από το σχετικό δικόγραφο ή δικαίωμα. Ποσά που έχουν καταβληθεί δεν επιστρέφονται, δεν συμψηφίζονται και δεν αναζητούνται, λόγω εφαρμογής της παρούσας παραγράφου. Στις περιπτώσεις της κατά τα άνω αποδοχής, όπου συντρέχει περίπτωση, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 142 του ν. 2717/1999 (Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας, Α' 97), τα αποτελέσματα της οποίας επέρχονται με την περιέλευση στη γραμματεία του Διοικητικού Δικαστηρίου σχετικής βεβαίωσης του Προϊσταμένου της φορολογικής αρχής που εξέδωσε την πράξη.

3. Για τις παραβάσεις των διατάξεων του Κ.Β.Σ. (π. δ. 186/1992, Α' 84) και του Κ.Φ.Α.Σ. (ν. 4093/2012, Α' 222), που διαπράχθηκαν μέχρι την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 54 και 55 του ν. 4174/2013 και κατά την κατάθεση του παρόντος δεν έχουν εκδοθεί οι οριστικές πράξεις επιβολής προστίμων, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 2523/1997, αλλά επιβάλλονται τα κατωτέρω πρόστιμα:

α) Για παραβάσεις έκδοσης πλαστών στοιχείων ποσό ίσο με το 50% της αξίας κάθε στοιχείου,

β) Για παραβάσεις που αφορούν έκδοση εικονικών ή λήψη εικονικών στοιχείων ή νόθευση αυτών, καθώς και καταχώρηση στα βιβλία αγορών ή εξόδων χωρίς παραστατικά, ποσό ίσο με το 40% της αξίας κάθε στοιχείου. Εάν η αξία του στοιχείου είναι μερικώς εικονική ποσό ίσο με το 40% του μέρους της εικονικής αξίας.

γ) Όταν δεν δύναται να προσδιορισθεί η μερικώς εικονική αξία, ποσό ίσο με το 20% της αξίας του στοιχείου,

¹ Σημειώνεται ότι η ημερομηνία κατάθεσης του σχεδίου του ν. 4337/2015 στη Βουλή ήταν η 12-10-2015.

δ) Όταν η εικονικότητα ανάγεται αποκλειστικά στο πρόσωπο του εκδότη, ποσό ίσο με το 20% της αξίας του στοιχείου,

ε) Στην περίπτωση λήπτη εικονικού φορολογικού στοιχείου, ποσό 10% της αξίας του στοιχείου για κάθε παράβαση, εφόσον η λήψη του στοιχείου δεν είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του φόρου εισοδήματος του οικείου φορολογικού έτους,

στ) Για παραβάσεις που αφορούν μη έκδοση ή ανακριβή έκδοση στοιχείων ή άλλες παραβάσεις που έχουν σαν αποτέλεσμα την απόκρυψη της συναλλαγής ή μέρους αυτής, η δε αποκρυβείσα αξία είναι μεγαλύτερη των χιλίων διακοσίων (1.200) ευρώ, ποσό ίσο με το 25% της αξίας της συναλλαγής ή του μέρους της αποκρυβείσας (μη εμφανισθείσας) αξίας για κάθε παράβαση,

ζ) Για τις λουπές παραβάσεις, που δεν υπάγονται σε μια εκ των ανωτέρω περιπτώσεων ποσό ίσο με το 1/3 του οριζόμενου από τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 2523/1997, επιβαλλόμενου προστίμου, κατά περίπτωση, για κάθε παράβαση.

4. Οι διατάξεις της παραγράφου 3 εφαρμόζονται και για εκκρεμείς υποθέσεις. Ως εκκρεμείς υποθέσεις, νοούνται οι υποθέσεις οι οποίες, κατά την κατάθεση του παρόντος, εκκρεμούν ενώπιον της διεύθυνσης επίλυσης διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν άσκησης εμπρόθεσμης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης ή για τις οποίες εκκρεμεί η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης, καθώς και υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί οι σχετικές πράξεις αλλά δεν έχουν κοινοποιηθεί κατά την ημερομηνία κατάθεσης του παρόντος. Ως εκκρεμείς υποθέσεις νοούνται και οι υποθέσεις για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί οριστική δικαστική απόφαση αλλά

προδικαστική απόφαση και δεν έχει γίνει εκ νέου συζήτηση της υπόθεσης. Για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 3 απαιτείται ανέκκλητη δήλωση ανεπιφύλακτης αποδοχής, για την υπαγωγή στις ανωτέρω διατάξεις του συνόλου των παραβάσεων κάθε πράξης ή απόφασης της διεύθυνσης επίλυσης διαφορών ή του δικαστηρίου, και καταβολή του συνόλου της οφειλής, που προκύπτει μετά την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 3, άμεσα ή το αργότερο εντός δύο (2) εργάσιμων ημερών από την υποβολή της δήλωσης αποδοχής, άλλως δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 3. Η δήλωση υποβάλλεται στον προϊστάμενο της αρχής που εξέδωσε την πράξη, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας ενενήντα (90) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος ή την κοινοποίηση στον φορολογούμενο της πράξης ή της απόφασης, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα ανωτέρω. Στις περιπτώσεις που η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον των δικαστηρίων, με την ως άνω δήλωση αποδοχής συνυποβάλλεται και σχετική βεβαίωση του αρμόδιου δικαστηρίου ότι η υπόθεση δεν έχει συζητηθεί και δήλωση παραίτησης από το σχετικό δικόγραφο ή δικαίωμα. Ποσά που έχουν καταβληθεί δεν επιστρέφονται, δεν συμψηφίζονται και δεν αναζητούνται, λόγω εφαρμογής της παρούσας παραγράφου. Στις περιπτώσεις της κατά τα άνω αποδοχής, όπου συντρέχει περίπτωση, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 142 του ν. 2717/1999 (Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας, Α' 97), τα αποτελέσματα της οποίας επέρχονται με την περιέλευση στη γραμματεία του Διοικητικού Δικαστηρίου σχετικής βεβαίωσης του Προϊσταμένου της φορολογικής αρχής που εξέδωσε την πράξη».

Ερμηνεία των διατάξεων

Κατά την ενώπιον του Τμήματος συζήτηση μεταξύ των μελών επί της

ερμηνείας των προπαρατεθεισών διατάξεων διατυπώθηκαν δύο (2) γνώμες:

Γνώμη της πλειοψηφίας

Η γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τους Αλέξανδρο Καραγιάννη, Αντιπρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Θεόδωρο Ψυχογιού, Κωνσταντίνο Χαραλαμπίδη, Αλέξανδρο Ροϊλό και Χριστίνα Διβάνη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 5), δέχθηκε τα εξής:

3. Με τις ρυθμίσεις του νόμου 4337/2015 (άρθρο 3) καταργήθηκαν, ή τροποποιήθηκαν επί το επιεικέστερον, κυρώσεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας σχετικά με τη φορολογία εισοδήματος, παραβάσεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ή του Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (Κ.Φ.Α.Σ.), του Κώδικα ΦΠΑ, για την έκδοση πλαστών ή εικονικών στοιχείων ως και κυρώσεις που σχετίζονται με την εκπρόθεσμη υποβολή ή την παράλειψη υποβολής ή την υποβολή ανακριβούς πίνακα τεκμηρίωσης ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών.

4. Περαιτέρω, στις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 7 του ν.4337/2015, προβλέπεται η εφαρμογή των επιεικέστερων διατάξεων και για τις «εκκρεμείς υποθέσεις» και γίνεται διεξοδική ανάλυση της εννοίας της «εκκρεμούς υποθέσεως».

5. Από τη γραμματική διατύπωση των διατάξεων των παραγράφων 2 και 4 του ίδιου άρθρου και νόμου, προκύπτει ότι η έννοια των «εκκρεμών υποθέσεων ενώπιον της διεύθυνσης επίλυσης διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας» ασφαλώς δεν ταυτίζεται απόλυτα με την έννοια της εκκρεμοδικίας, αλλά είναι ευρύτερη αυτής.² Και τούτο, αφενός μεν διότι δεν

νοείται εκκρεμοδικία μετά την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον της Διεύθυνσης επίλυσης διαφορών (αφού αυτή δεν συνιστά Δικαστήριο αλλά διοικητικό όργανο), αφετέρου δε διότι η διάταξη στην έννοια των εκκρεμών περιλαμβάνει και υποθέσεις, για τις οποίες υπάρχει εκκρεμότητα αιτήματος αναιρετικής προστασίας (ενώπιον του ΣτΕ), η οποία, όμως, δεν ταυτίζεται με την έννοια της εκκρεμοδικίας (βλ. ΝΣΚ 47/2014, ΝΣΚ 231/2015 με τις εκεί παραπομπές στη θεωρία και νομολογία).

6. Επομένως, από την έννοια της εκκρεμοδικίας διακρίνεται η έννοια της «εκκρεμότητας», η οποία υφίσταται από την έκδοση και κοινοποίηση της πράξεως επιβολής προστίμου καθ' όλο το χρονικό διάστημα που διαρκεί η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης, της οποίας το περιεχόμενο και την έκταση των συνεπειών καθορίζουν οι ως άνω ειδικές διατάξεις (βλ. Κ. Μπέη, Παρατηρήσεις στην ΑΠ 240/1998, Δίκη 1998, σελ. 719, Ν. Σολεϊντάκη «Η άσκηση δευτέρας αγωγής και προσφυγής στα διοικητικά Δικαστήρια», Δ. Δίκη 2008/1402).

7. Ενόψει των προαναπτυχθέντων, σε συνδυασμό προς τη σαφή βούληση του νομοθέτη, ο οποίος αποσκοπούσε να δοθεί η δυνατότητα εφαρμογής των επιεικέστερων κυρώσεων σε όλες εκείνες τις υποθέσεις που κατά την 12-10-2015, ημερομηνία κατάθεσης του σχεδίου του ν. 4337/2015, τελούσαν σε εκκρεμότητα ενώπιον της Δ.Ε.Δ., των διοικητικών δικαστηρίων και του ΣτΕ, υπό την ως άνω εκτεθείσα έννοια, δηλαδή σε κάθε υπόθεση που δεν είχε κριθεί αμετακλήτως, ανεξάρτητα από το στάδιο που ευρίσκετο αυτή, συνάγεται ότι οι ως

πολλοίς, την απόρριψη του νέου ένδικου βοηθήματος (Π. Δαγτόγλου, Δ/κό Δικον. Δίκαιο, έκδ. Γ, σελ. 391). Η εκκρεμοδικία λήγει με την έκδοση οριστικής - τελειωτικής απόφασης επί της προσφυγής ή με την κατάργηση της δίκης, κατ' άρθρο 142 Κ.Δ.Δ., σε περίπτωση δε που ασκηθεί έφεση, η εκκρεμοδικία αναβιώνει και λήγει οριστικά με την έκδοση της τελεσίδικης απόφασης (βλ. ΝΣΚ 47/2014).

² Ως γνωστόν, η εκκρεμοδικία επέρχεται με την κατάθεση του ενδίκου βοηθήματος στη γραμματεία του Δικαστηρίου (άρθρ. 126 παρ.1 Κ.Δ.Δ.) και έχει ως συνέπεια την απαγόρευση διεξαγωγής νέας δίκης με το ίδιο αντικείμενο μεταξύ των αυτών διαδικών (Π. Λαζαράτος, ό.π. σελ. 490), στη διοικητική δίκη, όμως, προκαλεί, εν

άνω επιεικέστερες διατάξεις έχουν εφαρμογή, και στις υποθέσεις που κατά την 12-10-2015, είτε είχαν ήδη συζητηθεί, αλλά δεν είχε ακόμη εκδοθεί η δικαστική απόφαση, είτε είχε εκδοθεί αυτή, αλλά δεν είχε επιδοθεί στον ενδιαφερόμενο και εν πάση περιπτώσει δεν είχε καταστεί αμετάκλητη (βλ. και ΝΣΚ 231/2015).

8. Η, από τον ως άνω νόμο, προβλεπόμενη υποχρέωση του φορολογουμένου περί συνυποβολής σχετικής βεβαιώσεως του αρμόδιου δικαστηρίου ότι η υπόθεση δεν έχει συζητηθεί ως και δηλώσεως περί παραιτήσεως από το σχετικό δικόγραφο ή δικαίωμα, είναι προφανές ότι αναφέρεται στις συνηθέστερες περιπτώσεις και, ως εκ τούτου, δεν αντανακλά - έστω εμμέσως - κάποια νομοθετική πρόθεση περί αποκλεισμού, από τις επιεικείς διατάξεις, και των λοιπών, μη αμετακλήτων υποθέσεων, που τελούσαν σε άλλο στάδιο εκκρεμότητας, κατά τα ήδη αναπτυχθέντα (δηλ. των υποθέσεων που είχαν ήδη συζητηθεί, αλλά δεν είχε εκδοθεί ακόμη απόφαση ή είχε εκδοθεί αλλά δεν είχε καταστεί αμετάκλητη). Εξυπακούεται, ασφαλώς, ότι, για τις εν λόγω υποθέσεις, η συνυποβαλλομένη δήλωση πρέπει να έχει ως περιεχόμενο, ότι ο αιτούμενος την υπαγωγή στις ευνοϊκότερες διατάξεις παραιτείται του δικαιώματος του να απαιτήσει τη συμμόρφωση της φορολογικής αρχής προς την τυχόν εκδοθησομένη υπέρ των συμφερόντων του δικαστική απόφαση ή να ασκήσει οποιοδήποτε τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο κατ' αυτής. Η κατά τα προεκτεθέντα παραιτήση είναι επιτρεπτή, δεδομένου μάλιστα ότι η υπαγωγή στις ευνοϊκότερες διατάξεις, η οποία προϋποθέτει και την εν λόγω παραιτήση, δεν είναι υποχρεωτική, αλλ' εναπόκειται στην ελεύθερη βούληση του ενδιαφερομένου (βλ. Δ. Κονδύλη, Το δεδικασμένο κατά τον ΚΠολΔ, Δεύτερη Έκδοση- 2007, παρ. 14, σελ. 248 και παρ. 15, σελ. 280-281).

Γνώμη της μειοψηφίας

Η γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τους Νικόλαο

Μουδάτσο, Δημήτριο Χανή και Διονύσιο Χειμώνα, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 3), δέχθηκε τα εξής:

9. Από το συνδυασμό των προαναφερθεισών διατάξεων των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015 συνάγεται, ότι δεν είναι εκκρεμείς υποθέσεις κατά την έννοια των διατάξεων αυτών και συνεπώς δεν μπορούν να υπαχθούν στις μεταβατικές ρυθμίσεις του νόμου αυτού, οι υποθέσεις στις οποίες την 12-10-2015 είχε περατωθεί η τελευταία συζήτηση της υποθέσεως κατά τα προβλεπόμενα στον ΚΔΔ (άρθρο 143 παρ. 1) και στο π.δ. 18/1989 κατά το μέρος που αφορά τις εκκρεμείς ενώπιον του ΣτΕ αιτήσεις αναιρέσεως, ενδεχομένως δ' εφόσον είχε εκδοθεί προδικαστική απόφαση, να μην είχε γίνει εκ νέου η συζήτηση της υπόθεσης μέχρι την 12-10-2015.

10. Τα παραπάνω προκύπτουν από τις προϋποθέσεις που τάσσει ο νόμος προκειμένου εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις να υπαχθούν στη ρύθμισή του. Δηλαδή, σε κάθε περίπτωση εκκρεμοδικίας ενώπιον των τακτικών διοικητικών Δικαστηρίων ή ενώπιον του ΣτΕ όφειλε ο φορολογούμενος μαζί με την ανέκκλητη δήλωση ανεπιφύλακτης υπαγωγής του στο νόμο να συνυποβάλλει: α) σχετική βεβαίωση του αρμοδίου Δικαστηρίου ότι η υπόθεση δεν έχει συζητηθεί και β) να έχει προβεί στη προβλεπόμενη από τα άρθρα 142 και 143 του ΚΔΔ (ν.2717/1999 Α 34) παραιτήσή του από το δικόγραφο της ασκηθείσης δικαστικής προσφυγής ή του τακτικού ενδίκου μέσου που είχε ασκηθεί ή κατ' εφαρμογή του άρθρου 30 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 της ασκηθείσας αιτήσεως αναιρέσεως. Σε περίπτωση δε κατά την οποία, ενώ υπήρχε προθεσμία, δεν είχε ασκηθεί τακτικό ένδικο μέσο ή αίτηση αναιρέσεως, θα παραιτείτο από το δικονομικό δικαίωμα ασκήσεώς του (πρβλ ΔΕΑ 5879/2013, σκέψεις 3 και 4, Π.Δ. Δαγτόγλου: «Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο» 5η έκδοση αριθμ. 400 σημ. 231).

11. Κατ' ακολουθία των παραπάνω στο κρινόμενο ερώτημα

αρμόζει κατά την γνώμη που μειοψήφησε αρνητική απάντηση

Απάντηση

12. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, στο τεθέν ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β') γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ότι εκκρεμείς, κατά την έννοια των διατάξεων των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015, θεωρούνται και οι υποθέσεις, οι οποίες κατά την 12-10-2015, ημερομηνία κατάθεσης του σχεδίου του ν. 4337/2015, είχαν ήδη συζητηθεί, αλλά δεν είχε εκδοθεί ακόμη απόφαση του αρμοδίου Διοικητικού Δικαστηρίου ή είχε εκδοθεί απόφαση, αλλά δεν είχε επιδοθεί στον ενδιαφερόμενο και εν πάση περιπτώσει δεν είχε καταστεί αμετάκλητη.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Α. Καθορισμός ορίου προϋπολογισμού δαπάνης μελετών έργων και υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, των Συνδέσμων τους, των Νομικών τους Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, των Ιδρυμάτων τους και των ΔΕΥΑ του ν. 1069/1980 και του ν. 890/1979, πέραν του οποίου απαιτείται θεώρηση από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία ύστερα από γνώμη τεχνικού συμβουλίου

Εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης:

Αριθμ. πρωτ.: 23449/ 16/ 15.7.2016

Σας γνωρίζουμε ότι στο ΦΕΚ Β' 1941/29-6-2016 δημοσιεύθηκε η αρ.20867/17-6-2016 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (ΑΔΑ:6ΦΕ5465ΦΘΕ-ΗΨΨ) με την οποία καθορίζεται το όριο προϋπολογισμού δαπάνης μελετών έργων και υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, των Συνδέσμων τους, των Νομικών τους Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, των Ιδρυμάτων τους και των ΔΕΥΑ του ν. 1069/1980 και του ν. 890/1979, πέραν του οποίου απαιτείται θεώρηση από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία ύστερα από γνώμη τεχνικού συμβουλίου σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ.4 του άρθρου 209 του ν.3463/2006 (ΦΕΚ Α' 114) «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων», όπως αναδιατυπώθηκε με την παρ.3 του άρθρου 22 του ν.3536/2007 (ΦΕΚ Α' 42).

Συγκεκριμένα το ποσό αυτό ορίζεται σε

α. πέντε εκατομμύρια (5.000.000,00) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., πέραν του οποίου απαιτείται θεώρηση από την αρμόδια Τεχνική Υπηρεσία ύστερα από γνώμη του Περιφερειακού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων,

β. είκοσι εκατομμύρια (20.000.000,00) ευρώ, μη

συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού πλην των Δήμων Αθήνας, Πειραιά και Θεσσαλονίκης, των Συνδέσμων τους, των Νομικών τους Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, των Ιδρυμάτων τους και των ΔΕΥΑ του ν. 1069/1980 και του ν. 890/1979, πέραν του οποίου απαιτείται θεώρηση από την Τεχνική Υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου

γ. είκοσι πέντε εκατομμύρια (25.000.000,00) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., για τους Δήμους Αθήνας, Πειραιά και Θεσσαλονίκης, των Συνδέσμων στους οποίους συμμετέχουν οι ανωτέρω Ο.Τ.Α., των Νομικών τους Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και των Ιδρυμάτων τους, πέραν του οποίου απαιτείται θεώρηση από την Τεχνική Υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου.

Υπενθυμίζεται ότι τα ανωτέρω όρια έχουν εφαρμογή και για τις μελέτες οι οποίες έχουν υποβληθεί στη Τεχνική Υπηρεσία του ΥΠ.ΕΣ. & Δ.Α. πριν την έκδοση της αρ.20867/17-6-2016 υπουργικής απόφασης και οι οποίες δεν έχουν ακόμη θεωρηθεί.

Παρακαλούμε να κοινοποιήσετε το ταχύτερο την παρούσα εγκύκλιο στις υπηρεσίες και υπαλλήλους που ασχολούνται με τα θέματα αυτά, στους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, Συνδέσμους τους, Ιδρύματά τους και λοιπά Δημοτικά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και τις Δ.Ε.Υ.Α., για ενημέρωση και πιστή εφαρμογή.

Την εγκύκλιο, καθώς και την υπουργική απόφαση μπορείτε να τις αναζητήσετε στον δικτυακό τόπο του ΥΠ.ΕΣ. & Δ.Α.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Π.Κουρουμπλής

Β. Φαρμακευτική κάλυψη των ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων

Εγκύκλιος του Υπουργείου Υγείας:
Αριθμ. πρωτ.: Α3γ/Γ.Π.οικ.53790/
15.7.2016

ΣΧΕΤ.: 1. Το άρθρο 33 του Ν. 4368/2016 (ΦΕΚ 21/Α/16).

2. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης 12 της υποπαραγράφου ΙΒ.2 της παραγράφου ΙΒ του άρθρου 1 του Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ 222/Α/12-11-2012)

3. Η υπ' αριθ. Α3(γ)/Γ.Π./οικ. 25132/2016 (ΦΕΚ 908/τ.Β'/04-04-2016) Κ.Υ.Α.

4. Η υπ' αριθ. Α3γ/Γ.Π.οικ.39364/31-5-2016 εγκύκλιος (ΑΔΑ: ΩΕ 1Α465ΦΥΟ-6ΦΝ)

Σε συνέχεια των ανωτέρω σχετικών και δεδομένου ότι έχουν υποβληθεί σχετικά ερωτήματα στις Υπηρεσίες του Υπουργείου μας σχετικά με την εφαρμογή της ΚΥΑ Α3(γ)/Γ.Π./οικ. 25132/2016 (ΦΕΚ 908/τ.Β'/04-04-2016), διευκρινίζουμε τα ακόλουθα:

1. Η πιο θεμελιώδης αλλαγή που εισάγει το ανωτέρω θεσμικό πλαίσιο είναι η εξίσωση του δικαιώματος ασφαλισμένων, ανασφάλιστων και πρώην κατόχων Ατομικού Βιβλιαρίου Οικονομικά Αδυνάμου ή Ανασφάλιστου ως προς την πρόσβαση στο δημόσιο σύστημα υγείας. Η υγειονομική φροντίδα που εγγυάται το νέο πλαίσιο είναι πλήρης και περιλαμβάνει την νοσηλευτική, διαγνωστική και φαρμακευτική κάλυψή τους.

Ειδικότερα, από 1/8/2016 με βάση το νέο σύστημα συνταγογράφησης οι οικονομικά αδύναμοι ανασφάλιστοι δικαιούνται μηδενικής συμμετοχής στο κόστος της φαρμακευτικής αγωγής. Η βάση για την διασφάλιση της μηδενικής συμμετοχής στη φαρμακευτική αγωγή είναι η διασταύρωση των εισοδηματικών και ασφαλιστικών κριτηρίων μέσω των ηλεκτρονικών συστημάτων της ΗΔΙΚΑ ΑΕ και της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων.

Παράλληλα, καταργείται η υποχρέωση έκδοσης και ανανέωσης των

Ατομικών Βιβλιαρίων των Οικονομικά Αδυνάμων ή Ανασφάλιστων.

2. Οι δικαιούχοι των παραγράφων 2 και 8 του άρθρου 6 της ανωτέρω σχετικής (3) ΚΥΑ (πρώην κάτοχοι Ατομικού Βιβλιαρίου Οικονομικά Αδυνάμου ή Ανασφάλιστου, Ανασφάλιστοι που πληρούν τα εισοδηματικά κριτήρια, μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων) εξαιρούνται της καταβολής εκ μέρους των ασθενών του ενός (1) ευρώ ανά συνταγή υπέρ του ΕΟΠΥΥ που εκτελείται από τον εκάστοτε φαρμακοποιό.

3. Τα ψυχιατρικά και νευρολογικά φάρμακα τα οποία χορηγούνται από δημόσιες δομές της παραγράφου 1 του άρθρου 1 της ανωτέρω σχετικής (3) ΚΥΑ παρέχονται αποκλειστικά από τα φαρμακεία των νοσοκομείων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 2γ του άρθρου 1 της ανωτέρω σχετικής (3) ΚΥΑ.

Η εξαίρεση αυτή επιβάλλεται για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης συνέχειας της φαρμακευτικής αγωγής που λάμβαναν από τις εν λόγω δημόσιες δομές υγείας.

4. Τα Φάρμακα Εξωτερικού, τα οποία δεν κυκλοφορούν αλλά εισάγονται κατά περίπτωση στην Ελλάδα, θα χορηγούνται και στους δικαιούχους των παραγράφων 2 και 8 του άρθρου 6 της ανωτέρω σχετικής (3) ΚΥΑ με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις όπως ισχύει για τους ασφαλισμένους, διατηρώντας το δικαίωμα μηδενικής συμμετοχής. Όταν τα εν λόγω φάρμακα δεν περιλαμβάνονται στο σύστημα της ηλεκτρονικής συνταγογράφησης θα αναγράφονται σε χειρόγραφο συνταγή ΕΟΠΥΥ.

5. Οι δικαιούχοι των παραγράφων 2 και 8 του άρθρου 6 της ανωτέρω σχετικής (3) ΚΥΑ :

I. Ανασφάλιστοι που πληρούν τα εισοδηματικά κριτήρια.

II. Πρώην κάτοχοι Ατομικού Βιβλιαρίου Οικονομικά Αδυνάμου ή Ανασφάλιστου, μετά τη λήξη της ισχύος του Βιβλιαρίου και χωρίς οποιαδήποτε διατύπωση, εφόσον το πραγματικό

εισόδημά τους δεν υπερβαίνει ετησίως το ποσό των 6.000€ για μεμονωμένο άτομο, προσαυξανόμενο κατά 1.200€ για τον/την σύζυγο και για κάθε εξαρτώμενο μέλος της οικογένειας (ανήλικο ή προστατευόμενο τέκνο).

III. Μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Θα λαμβάνουν τα φάρμακά τους κατόπιν αντίστοιχης ιατρικής συνταγής, από τα ιδιωτικά φαρμακεία που είναι συμβεβλημένα με τον ΕΟΠΥΥ, με εξαίρεση τα φάρμακα της παραγράφου 3 και 4 της παρούσας εγκυκλίου. Επιπλέον, τα φάρμακα υψηλού κόστους θα χορηγούνται στους δικαιούχους της παρούσας εγκυκλίου από τα φαρμακεία και τα σημεία διανομής του ΕΟΠΥΥ.

Οι γιατροί που συνταγογραφούν στους συγκεκριμένους δικαιούχους θα πρέπει να φροντίζουν με κάθε τρόπο, στο μέτρο του δυνατού, τη θεραπευτική συνέχεια και τον τύπο της φαρμακευτικής αγωγής που χορηγούνταν στους συγκεκριμένους ασθενείς, από τα φαρμακεία των νοσοκομείων, στα οποία απευθύνονταν μέχρι σήμερα.

6. Προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε οικονομική επιβάρυνση αλλά και να διασφαλιστεί η καλύτερη ενημέρωση των δικαιούχων των παραγράφων 2 και 8 του άρθρου 6 της ανωτέρω σχετικής (3) ΚΥΑ, οι γιατροί που συνταγογραφούν θα πρέπει να ενημερώνουν τους δικαιούχους για ενδεχόμενες επιβαρύνσεις που θα επιφέρει η χορήγηση φαρμάκων με Λιανική Τιμή μεγαλύτερη από την τιμή αποζημίωσης, καθώς και για τη δυνατότητα συνταγογράφησης θεραπευτικά ισοδύναμων φαρμάκων χωρίς επιπλέον επιβαρύνσεις. Το αμέσως προσεχές διάστημα θα αναρτηθούν σχετικά ενημερωτικά μηνύματα στο σύστημα Ηλεκτρονικής Συνταγογράφησης της ΗΔΙΚΑ.

7. Στο πλαίσιο της ισοτιμίας στην πρόσβαση, οι Επιτροπές Φαρμάκων Εξωτερικού και Υψηλού Κόστους του ΕΟΠΥΥ θα έχουν την αρμοδιότητα της εξέτασης ζητημάτων χορήγησης

φαρμάκων, για τα οποία απαιτείται σύμφωνα με τις εγκυκλίους του ΕΟΠΥΥ προέγκριση όταν χορηγούνται από τα φαρμακεία του και στους δικαιούχους των παραγράφων 2 και 8 του άρθρου 6 της ανωτέρω σχετικής (3) ΚΥΑ. Στις περιοχές που δεν υπάρχουν φαρμακεία του ΕΟΠΥΥ τα φάρμακα θα αποστέλλονται στα σημεία διανομής, σύμφωνα με την υπάρχουσα διαδικασία, χωρίς οικονομική επιβάρυνση του δικαιούχου.

8. Σχετικά με τη μηδενική συμμετοχή στη φαρμακευτική αγωγή:

I) Τις αμέσως επόμενες ημέρες οι δικαιούχοι θα μπορούν να επισκεφτούν την ιστοσελίδα της ΗΔΙΚΑ ΑΕ, (idika.gr) στην οποία, εισάγοντας το username και τον κωδικό πρόσβασης που χρησιμοποιούν για την είσοδο τους στο taxisnet, καθώς και τον ΑΜΚΑ τους θα διαπιστώνουν το ποσοστό συμμετοχής στη φαρμακευτική αγωγή, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 8 του άρθρου 6 της ανωτέρω σχετικής (3) ΚΥΑ. Σχετική ενημέρωση θα υπάρξει από τις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.

II) Οι δικαιούχοι που διαπιστώνουν ότι ο ΑΜΚΑ τους δεν αντιστοιχεί σε κάποιο ΑΦΜ, μπορούν να απευθύνονται στα ΚΕΠ για να επικαιροποιήσουν τη διασύνδεση του ΑΜΚΑ τους με το ΑΦΜ τους, ώστε να διορθωθεί το πρόβλημα και να διευκολυνθεί η ηλεκτρονική διασταύρωση ασφαλιστικών και εισοδηματικών κριτηρίων.

III) Οι ευάλωτες κατηγορίες πολιτών -δικαιούχοι του άρθρου 6, παρ.2B και 8 της Κ.Υ.Α., συμπεριλαμβανομένων των πρώην κατόχων του Ατομικού Βιβλιάρου Οικονομικά Αδυνάμου ή Ανασφάλιστου - ενημερώνονται ότι για την παροχή δωρεάν φαρμακευτικής περίθαλψης απαιτείται η προηγούμενη κατάθεση αιτήματος στην Υπηρεσία Πρόνοιας του Δήμου κατοικίας τους.

IV) Οι οικονομικά αδύναμοι πολίτες (ανασφάλιστοι), σε περίπτωση επιβολής ποσοστού συμμετοχής στη

συνταγογράφηση ενώ πληρούν τα παρακάτω κριτήρια απαλλαγής, ενημερώνονται για το δικαίωμα υποβολής ένστασης στην Υπηρεσία Πρόνοιας του Δήμου κατοικίας τους εντός προθεσμίας 15 ημερών από την αναγραφόμενη ημερομηνία στη συνταγή, εφόσον πληρούν τα εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια που θέτει η Κ.Υ.Α.

Κατόπιν έγκρισης από την υπηρεσία πρόνοιας του δήμου ο δικαιούχος θα πρέπει να απευθυνθεί εκ νέου στον γιατρό για την ορθή επανάληψη της συνταγής, εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας.

Ενδεικτικά παρατίθεται ο παρακάτω πίνακας:

	ΟΡΙΟ	ΟΡΙΟ ΑΞΙΑΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	ΟΡΙΟ ΚΑΤΑΘΕΣΕ ΩΝ
ΣΥΝΘΕΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ		
Μεμονωμένο άτομο	2.400 €	150.000 €	7.200 €
Οικογένεια χωρίς εξαρτώμενα μέλη ή			
μονογονεϊκή οικογένεια με ένα εξαρτώμενο μέλος	3.600 €	165.000 €	10.800 €
Οικογένεια με ένα εξαρτώμενο μέλος ή			
μονογονεϊκή οικογένεια με δύο εξαρτώμενα μέλη	4.200 €	180.000 €	12.600 €
Οικογένεια με δύο εξαρτώμενα μέλη ή			
μονογονεϊκή οικογένεια με τρία εξαρτώμενα μέλη	4.800 €	195.000 €	14.400 €
Οικογένεια με τρία εξαρτώμενα μέλη ή			
μονογονεϊκή οικογένεια με τέσσερα εξαρτώμενα μέλη	5.400 €	210.000 €	16.200 €
Οικογένεια με τέσσερα εξαρτώμενα μέλη ή			
μονογονεϊκή οικογένεια με πέντε εξαρτώμενα μέλη	6.000 €	225.000 €	18.000 €
Οικογένεια με πέντε εξαρτώμενα μέλη ή			
μονογονεϊκή οικογένεια με έξι εξαρτώμενα μέλη	6.600 €	240.000 €	19.800 €

9. Τα πρόσωπα των κατηγοριών της περίπτωσης γ της παραγράφου 2 του α. 33 του ν. 4368/2016 (ευάλωτες κοινωνικές ομάδες ανεξαρτήτως νομικού καθεστώτος), μέχρι την εφαρμογή του συστήματος χορήγησης της Κάρτας Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (ΚΥΠΑ) που θα ολοκληρωθεί το προσεχές χρονικό διάστημα, πρέπει να εξυπηρετούνται κατά τον τρόπο που περιέγραφε η ανωτέρω σχετική (4) εγκύκλιος του Υπουργείου Υγείας. Οι διοικήσεις των Νοσοκομείων και οι υπεύθυνοι των δομών ΠΦΥ οφείλουν να διευκολύνουν με κάθε πρόσφορο μέσο την πρόσβαση των ανθρώπων αυτών στην αναγκαία υγειονομική φροντίδα.

10. Μέχρι την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας εγκυκλίου (1/8/16) οι κάτοχοι Ατομικών Βιβλιαρίων των Οικονομικά Αδυνάμων ή Ανασφάλιστων

θα λαμβάνουν τα φάρμακα τους από τα φαρμακεία των νοσοκομείων, σύμφωνα με τις προγενέστερες εγκυκλίους και διατάξεις.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλούμε να καταβάλλετε κάθε δυνατή προσπάθεια και να επιδείξετε την απαιτούμενη ευαισθησία για την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας πάντα με πνεύμα συνεργασίας και σεβασμού της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων των πολιτών. Οι αρμόδιοι φορείς, αποδέκτες της παρούσας, οφείλουν να αναρτήσουν στην ιστοσελίδα τους την εν λόγω εγκύκλιο προς ενημέρωση των πολιτών.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΞΑΝΘΟΣ

THE INTERNATIONAL ENVIRONMENT

Figures show 'dramatic' cuts in frontline services spending

Local authorities have dramatically cut spending on education, transport, housing and cultural services, according to a new study.

An analysis by the Press Association (PA) revealed the scale of cuts to council services between 2010-11 and 2014-15.

Net current expenditure on housing services has been hit hard. Excluding housing revenue account, they have seen a 30% cut in spending between 2010 and 2015.

Education services, which have seen a 29% cut, have also suffered under the Government's austerity programme, as have highways and transport services (25%) and cultural, environmental and planning services (22%).

Police services have seen their budgets depleted with cuts of 15% and fire and rescue services have been similarly hit (12%)

Responding to the findings, Cllr Claire Kober, chair of the LGA's Resources Board, said: 'Councils have increasingly had to do more with less in recent years while trying to protect services, such as caring for the elderly, protecting children and reducing homelessness, in the face of growing demand.

'Inevitably it has meant having less to spend on many of the other services people value, such as filling potholes and funding leisure facilities like pools, gyms, parks and museums.'

'The next few years will continue to be a challenge and more difficult decisions will still have to be made,' she continued.

'All councils will have to find further substantial savings from local services to plug funding gaps over the next four years and compensate for the rising cost pressures they face.'

02 September 2016

source: www.localgov.co.uk

Digital transformation has been mostly 'cosmetic', study finds

Public sector digital transformation initiatives have been mostly 'cosmetic' and have not delivered in terms of outcomes or return on investment, Brunel University research reveals.

Brunel's study argued the potential of ICT to change policy design, implementation and administrative practice has been 'missed'. 'Digital', they said, should be enabling transformative policy development 'rather than just doing existing policies faster, better, and cheaper.'

Socitm acknowledges Brunel's conclusions and outlines what it describes as the three key 'delusions' identified in current approaches to deploying digital technology in government and public administration.

The first 'delusion' is that digital transformation is about cutting costs. In fact, Socitm points out, it raises the need for additional resources for development, maintenance, security and redesign for new channels.

The second 'delusion' is everything has to be user-focused. Local authorities who focus solely on the interface overlook real transformation of government processes.

The final 'delusion' highlighted by Socitm is that technology alone transforms processes. Government and public administration are rooted in nations' constitutions, in policy and in law, and consequently much more than technology is needed to rationalise them.

According to Socitm, organisations that take the simplify, standardise and share approach - laid out by the Local Public Services CIO Council

(LCIOC) in collaboration with Socitm and SOLACE - can avoid these 'delusions of transformation'.

'Socitm and LCIOC are actively pursuing this approach in our contributions to developing plans and actions for health and social care integration and for cybersecurity and resilience,' said Martin Ferguson, head of policy at Socitm.

'The Brunel critique of past e-government and current digital transformation programmes is timely and thoughtful, challenging us to reserve the term "transformation" only for when it is fully justified.'

Read our feature asking if a more more standardised, digital approach could improve the delivery of local government services.

23 August 2016

source: www.localgov.co.uk

MP calls for overhaul of Britain's 'faltering local government system'

A backbench Tory MP has called for the abolition of district councils ahead of a Westminster debate on England's local authorities.

A new report by the MP for Elmet and Rothwell, Alec Shelbrooke, proposes 'eradicating' the combination of county councils and district councils and replacing them with single-tier unitary councils.

The report, titled A Future for Local Government in England, also recommends the introduction of five year fixed-terms for councillors which, Mr Shelbrooke argued, would save £46m per year because of a reduction in the number of elections.

Mr Shelbrooke's plans for a radical overhaul of local government also include proposals for the equalisation of ward sizes and for the reduction in the amount of councillors.

This last reform would involve the professionalisation of the role with a salary attached and delivering an estimated saving of £24m per year.

'My report sets out an approach to overhaul the complexity and inefficiency of Britain's faltering local government system; the result of a number of piecemeal reforms that have papered over the cracks that can be seen today,' Mr Shelbrooke MP said.

'Most importantly, starting the system anew would allow the largest ever power shift of direct accountability to the electorate, providing a clear and precise understanding of who is responsible for the decisions which affect their lives.'

Responding to the report, Cllr Neil Clarke MBE, chairman of the District Councils' Network (DCN) said: 'Districts are the form of local government closest to their communities and provide the building blocks for place-based approaches required for public sector reform.'

'Some District Clusters which are already collaborating extensively may consider unitarisation as the next logical step, but this should be for local areas to determine,' he said.

'It is essential that any proposals are agreed by all the relevant local authorities as I am sure district councils would form the building blocks for any potential unitary arrangement.'

'District councils and district council clusters are committed to playing an active part in discussions regarding the formation of unitaries to ensure that any new structures deliver better outcomes for the people and places, whilst ensuring that any local government reorganisation does not distract from vital service delivery,' Cllr Clarke added.

The report comes as four district councils in Buckinghamshire announce they have commissioned Deloitte to carry out an independent review of local government structures in the county.

06 September 2016

source: www.localgov.co.uk